

Hållbart initiativ – ”en folkrörelse i partiskrud”

En kvalitativ studie om uppbyggnaden av och resursmobiliseringen i den åländska partiorganisationen och rörelsen Hållbart initiativ

Malin Lindholm, 38603

Avhandling pro gradu i sociologi

Handledare: Mikko Lagerspetz

Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi

Åbo Akademi

Åbo 2020

ÅBO AKADEMI – FAKULTETEN FÖR SAMHÄLLSVETENSKAPER OCH EKONOMI

Abstrakt för avhandling pro gradu

Ämne: Sociologi	
Författare: Malin Lindholm	
Arbetets titel: Hållbart initiativ – ”en folkrörelse i partiskrud”: En kvalitativ studie om uppbyggnaden av och resursmobiliseringen i den åländska partiorganisationen och rörelsen Hållbart initiativ	
Handledare: Mikko Lagerspetz	
I nutida organisationer verkar rationaliseringsprocessen ha förändrats och behovet av medlemmar minskat. Enligt Apostolis Papakostas (2003; 2011) förefaller det vara en förändring som kortfattat kan beskrivas med citatet ”mer organisation med färre människor”, till vilken förklaringen verkar hittas i organisationers resursmobilisering. Resurserna i dessa organisationer tenderar att mobiliseras från andra organisationer framom från medlemmarna. Det är en förändring som kan kopplas till diskussionen om nya sociala rörelser, som antas vara mer demokratiska än tidigare rörelser. Syftet för denna avhandling har varit att undersöka om den nybildade rörelsen och partiorganisationen Hållbart initiativ (HI) på Åland är en del av denna utveckling. Detta undersöktes genom att analysera HI:s rationaliseringsprocess, organisationsstruktur, beslutsfattande och resursmobilisering. Analysen utgick från en organisations- och rörelsediskussion, resursmobiliseringsteorin och från Robert Michels’ teori om oligarkiska tendenser i organisationer. Båda sistnämnda synliggör spänningar som uppstår mellan målinriktad, rationell politisk organisation och idealet om medlemmars breda deltagande. Det var en kvalitativ undersökning bestående av en materialkombination av officiella och interna dokument med anknytning till HI samt fem semistrukturerade intervjuer. Undersökningens resultat visar att HI följer den formella strukturen för en politisk förening, men har inslag av både rörelse- och organisationskaraktär. HI visar vidare på en vilja att stanna i gränslandet mellan en rörlig rörelse och en etablerad organisation. Detta verkar göras genom HI:s decentraliserade och anpassningsbara rådsstruktur och genom medvetna försök att frångå toppstyrning, byråkratisering och professionalisering. Undersökningens resultat visar vidare att HI före kommunal- och lagtingsvalet i oktober 2019 mobiliserade sina resurser från sina deltagare/medlemmar istället för från andra organisationer. Det gällde såväl finansiellt som engagemangsmässigt. Före valet var HI:s resurser anspråkslösa, medan HI efter valet bl.a. får sina finansiella resurser genom partistöd. Det är dock värt att poängtera undersökningens tidpunkt, eftersom HI i det skedet var nybildat, och att det därmed betyder att HI i framtiden kan komma att mobilisera sina resurser från andra organisationer och anta andra organisatoriska formationer. Dilemmat med spänningsfältet mellan rörlig rörelse och etablerad organisation kvarstår.	
Nyckelord: rörelse, organisation, resursmobilisering, oligarkins järnlag, Hållbart initiativ	
Datum: 7.9.2020	Sidantal: 90

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund och teori	4
2.1 Forskning om sociala rörelser	4
2.2 Organisation och social rörelse	6
2.3 Moderna rörelser och nya sociala rörelser.....	9
2.4 Förändring i rörelsers resursmobilisering.....	11
2.5 De oligarkiska tendenserna	14
2.6 Påtryckningar från omgivningen	17
3. Det åländska partifältet	19
3.1 Det åländska val- och partisystemet	20
3.2 Uppkomsten av nya partier på Åland	21
3.3 Vad hände med de andra ”gröna” alternativen?	22
4. Undersökningens frågeställningar.....	24
5. Metod och material	25
5.1 Val av metod	26
5.2 Materialinsamling.....	28
5.3 Bearbetning av material och analysmetod.....	29
5.4 Etiska överväganden.....	30
5.5 Reliabilitet och validitet	31
5.6 Material	33
6. Analys	35
6.1 Hållbart initiativs framväxt	35
6.2 Hållbart initiativs rådsstruktur - före valet och efter årsmötet	38
6.2.1 Förvaltnings- och ekonomirådet.....	39
6.2.2 Strategirådet/Politikrådet	40
6.2.3 Kommunikationsrådet	42
6.2.4 Evenemangsrådet.....	43
6.2.5 Rekryteringsrådet.....	44
6.2.6 Talespersongruppen	45
6.2.7 Stödfunktion för råden	46
6.3 Hållbarhet och syfte för Hållbart initiativ	47
6.4 Hållbart initiativs mobiliseringsresurser.....	52

6.5 Deltagare och engagemang i Hållbart initiativ	56
6.6 Beslutsfattande inom Hållbart initiativ.....	60
6.7 Hållbart initiativs organisering, förändring och målsättning.....	62
7. Resultat.....	72
7.1 Hållbart initiativs rörelsekaraktär och organisationskaraktär.....	72
7.2 Hållbart initiativs resursmobilisering	75
8. Avslutande diskussion.....	78
Litteratur.....	82
Bilaga 1: Följebrev till respondenterna för Hållbart initiativ.....	91
Bilaga 2: Intervjuguide.....	92

1. Inledning

Det är i början av en kylig decembermånad som intervjuerna för denna undersökning pågår. Det är hektiska dagar för rörelsen och partiorganisationen Hållbart initiativ (HI) på Åland. HI är nämligen med i förhandlingarna om bildande av en ny landskapsregering och får inom kort veta om de kommit med i den, dvs. i Ålands landskapsregering. Trots detta har jag framför mig fem framträdande personer för rörelsen, som en efter en lugnt och sansat tagit sig tid att ställa upp på intervju. Hur kommer det sig att HI landade i förhandlingarna? Låt oss gå tillbaka till söndagen den 20 oktober 2019, då var det nämligen kommunal- och lagtingsval på Åland. Hur det gick för HI framkommer tydligt dagen efter i rubriken på första sidan i tidningen Nya Åland. Rubriken lyder nämligen som följer: ”Storseger för Centern. Hållbart initiativ skrällde – fick två mandat” (”Storseger för...” 2019, 1). Hållbart initiativ fick alltså två mandat i lagtinget av 30 möjliga och enligt Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB 2019, 47) fyra platser i tre kommunfullmäktige – två i Mariehamn, en i Lemland och en i Hammarland. Ett sådant resultat väcker både nyfikenhet och frågor om HI, eftersom HI så sent som 26 juni 2019 registrerades som en politisk förening (Patent- och registerstyrelsen (PRH) 2019).

Trots att nya partier fortfarande uppstår har det i västländer blivit mindre vanligt med partimedlemskap. Under det föregående seklet valde många människor att engagera sig frivilligt i politiska partier, ideella föreningar och facklig verksamhet (Papakostas 2003, 10). Det var en tid då medlemskapsorganisationer upptog stor plats. I t.ex. Finland ökade antalet medlemmar i politiska partier fram till 1980-talet, men därefter svängde trenden och antalet medlemmar har minskat sedan dess (Raunio 2011, 114). Orsakerna till detta kan vara många och frågan vad partier behöver medlemmar till är aktuell. Att antalet medlemmar minskar i politiska partier beror nödvändigtvis inte på att intresset för politik skulle ha minskat (Ahrne & Papakostas 2006, 109), utan klyftan som växer mellan människor och organisationer anses ibland ha att göra med individualisering (Ahrne & Papakostas 2002, 149).

Det är dock nödvändigtvis inte så att människor överger organisationer, utan det är snarare organisationer som lösgör sig från människor (Ahrne & Papakostas 2002, 149). Enligt sociologen Apostolis Papakostas (2003; 2011) verkar det ha skett en förändring

som kan summeras med citatet ”mer organisation med färre människor”. Det är en förändring i den politiska sfären som förknippas med den diskussion postmoderna tänkare har fört i samband med nya sociala rörelser (ibid.). Papakostas (2011, 7) framhåller ett argument om att den nya formen av ”[...] mer organisation med färre människor” (min översättning) håller på att börja efterliknas av nya sociala rörelseorganisationer och andra frivilliga organisationer i civilsamhället.

Enligt Papakostas (2003, 9) handlar det alltså om ett skifte där partier och rörelser verkar vända människorna ryggen istället för tvärtom. Det beror på att de bildar både nya och snävare gränser mellan frivilliga organisationer och medlemmar. I det civila samhället menar Papakostas (ibid.) att det förekommer en relativt omfattande trögrörlig rationaliseringsprocess som är mer eller mindre osynlig. En av de huvudsakliga mekanismerna som ligger till grund för rationaliseringsprocessen och de nya snävare gränserna verkar enligt Papakostas (2003; 2011) bero på en förändring i hur resurser mobiliseras. Det vill säga att resurser som historiskt har mobiliserats från medlemmar numera mobiliseras från andra organisationer såsom från staten.

När jag läser igenom HI:s hemsida verkar HI vilja vara en rörelse, där målsättningen med partistrukturen är att frångå onödiga hierarkier och att vara, i så stor utsträckning som möjligt, öppen, demokratisk och välkomnande (Hållbart initiativ 2019a). HI har börjat som en alternativ rörelse, men nu p.g.a. inval står de inför nya utmaningar. HI kan för tillfället antas befinna sig i spänningsfältet mellan en ”rörlig” rörelse och etablerad organisation. Mot denna bakgrund har avhandlingens syfte och övergripande frågeställningar vuxit fram, nämligen att undersöka om den nybildade och nyinvalda politiska rörelsen och partiorganisationen Hållbart initiativ (HI) på Åland är en del av ovannämnda utveckling. I samband med det har jag tagit reda på om HI är en rörelse eller en etablerad organisation och om deras organisation grundar sig på medlemskap eller kader. Därtill finns en tendens att partiorganisationer börjar efterlikna den omgivning de växer fram i, varför jag har försökt ta reda på om det samma gäller för HI. Detta undersökte jag genom att titta på vilka processer som är igång, HI:s organisationsstruktur, beslutsfattande och resursmobilisering. För att kunna bedriva sin verksamhet och hålla jämn takt med de övriga partiorganisationerna behöver HI genomföra en rationaliseringsprocess. Processen innebär att räkna ut vilka medel som mest effektivt resulterar i särskilt uppställda mål (jf. Boglind, Eliaeson & Månson 2014, 214).

Detta är en kvalitativ undersökning i vilken intervju och dokument fungerar som empiriskt material och där forskningsobjektet är HI. I denna undersökning tas avstamp från Papakostas' (2003) artikel "Mer organisation med färre människor och många organisationer med få frågor – en essä om politiska partier och frivilliga organisationer". Avhandlingens bakgrund och teori baserar sig på statsvetenskaplig partiforskning, rörelseforskning och organisationssociologi. Mitt teoretiska ramverk utgörs av en organisations- och rörelsediskussion, resursmobiliseringsteorin och den tyskfödde sociologen Robert Michels' (1983 [1911]) teori om oligarkins järnlag. Som bekant, diskuterar Michels trycket för centralisering och professionalisering som träder fram i en rationellt fungerande politisk organisation.

Undersökningen är intressant för dagens samhälle och sociologin eftersom det handlar om en rationaliseringsprocess som kan skapa social förändring. Social förändring är ett huvudtema i sociologin och även förknippat med sociala rörelser. Vidare nämner Papakostas (2003, 9) att "[b]akom denna rationaliseringsprocess skapas möjligheterna för nya former av frivillig verksamhet och möjligheter till förnyelse av vår tids sociala landskap". Varför jag valt att skriva min avhandling om HI beror på att jag själv är intresserad av hållbarhetsfrågor, och tror att arbetet för hållbarhet kommer att ta mera plats i samhällsstrukturen i framtiden. Till den samhällsstrukturen föreställer jag mig att partiorganisationer och rörelser såsom HI kommer att vara med och påverka. Varför individer eller grupper är intresserade av att anamma nya organisationer eller koncept beror nämligen ofta på att de vill öka sin handlingsförmåga och sin makt (Ahrne & Papakostas 2002, 132).

I avhandlingens andra kapitel presenteras undersökningens bakgrund och teori, och centrala begrepp definieras. Därefter följer en redogörelse för det politiska fältet på Åland. Detta kapitel efterföljs av en presentation av undersökningens frågeställningar. Sedan presenteras och diskuteras metod och material. I analyskapitlet analyseras materialet om HI mer grundläggande och därefter följer resultatkapitlet, i vilket mina resultat både presenteras och diskuteras. Undersökningens slutsatser binds avslutningsvis ihop i en avslutande diskussion.

2. Bakgrund och teori

Sociala rörelser har haft stor betydelse i den sociala, politiska, vetenskapliga och teknologiska utvecklingen. Sociala rörelser – från förmoderna rörelser till arbetarrörelsen på 1800-talet till nutida miljörörelser - har genom att framföra kritik och ge alternativa förslag lyft fram nya premisser för social, teknisk och kognitiv utveckling (Eyerman & Jamison 1991). Sociala rörelser medför alltså möjligheten att skapa eller påverka social förändring (Wettergren & Jamison 2006, 9). I dessa rörelser har människor utan tillgång till formell makt möjlighet att genom kollektiv mobilisering påverka beslutsfattare i förändringsarbetet och att öka medvetenheten kring åsidosatta frågor. Stater och politiska system stöds upp av tröga strukturer, vilka gör det svårt att utan press utifrån ta sig an nya frågor och förändringsprocesser. Exempel på rörelser som lyckats skapa denna press och föra in sina frågor på den politiska dagordningen är arbetarrörelsen, kvinnorörelsen och miljörörelsen (ibid.). I detta kapitel presenteras och diskuteras undersökningens bakgrund och teori. Till det teoretiska ramverket hör en organisations- och rörelsediskussion, resursmobiliseringsteorin och oligarkins järnlag.

2.1 Forskning om sociala rörelser

Själva grunden för rörelseforskningen lades när Gustave Le Bon i slutet av 1800-talet och Sigmund Freud något senare i början av 1900-talet utvecklade psykologiska teorier om massans psykologi (Wettergren & Jamison 2006, 12). Dessa teorier verkade nämligen delvis som inspiration till den första ansatsen - den kollektiva behaviorismen - som var viktig i utvecklingen av en teori särskilt avsedd för sociala rörelser. Bakgrunden till det här perspektivet på sociala rörelser, såväl historiskt som politiskt, var rörelserna kommunismen och fascismen som fick genomslag i Europa (ibid.). Också arbetarrörelsen upplevdes som potentiellt hot mot samhällets stabilitet, redan före kommunismen och fascismen (se t.ex. Le Bon 1912 [1895]) och det stora sociologiska intresset för bl.a. ”auktoritär personlighet” kom emellertid på 1950-60-

talen. Detta p.g.a. ett behov av att förklara det som hade lett till krig och diktatur i Europa (se Adorno, Frenkel-Brunswik, Levinson & Sanford 1950). På denna teoribildning kring sociala rörelser har också de klassiska sociologerna Émile Durkheim och Max Weber haft ett inflytande (Wettergren & Jamison 2006, 12).

Senare växte andra sorters rörelser fram, så kallade nya sociala rörelser (Eyerman & Jamison 1991, 1). Det var en ny våg av rörelser i slutet av 1960-talet och under en stor del av 1970-talet som svepte fram genom Europa och USA. Det handlade om rörelser såsom studentrörelsen, medborgarrättsrörelsen, miljörörelsen, kvinnorörelsen och fredsrörelsen (Wettergren & Jamison 2006, 14). I denna rörelsevåg uppstod resursmobiliseringsteorin, som frångått den kollektiva behaviorismens syn på sociala rörelser och istället fokuserar på rörelsernas strategier, resurser och inflytande (ibid.). Det tyder på ett skifte i förhållningssättet. Den äldre forskningen i sociala rörelser ser rörelserna som irrationella, medan rörelserna numera ses som mer rationellt handlande kollektiva aktörer på den samhällsliga arenan (Della Porta & Diani 2006, 14-16).

Resursmobiliseringsteorin har varit inflytelserik i rörelseforskningen, särskilt i Nordamerika, och perspektivet har utvecklats avsevärt. Numera ligger fokus inte enbart på organisatoriska aspekter utan också på den politiska kontexten som rörelser uppstår i och de kulturella aspekterna av rörelser (Wettergren & Jamison 2006, 16). Det var de två amerikanska sociologerna John D. McCarthy och Mayer N. Zald (1977) som först nämnde termen resursmobilisering i sin artikel "Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory". Det är en teori som grundar sig på politisk sociologiska och ekonomiska teorier (McCarthy & Zald 1977, 1213).

Resursmobiliseringsskolan bildades som ett alternativ till att lösa ett teoretiskt problem om på vilket sätt kollektivt handlande uppstår, men senare också för att studera hur frivilliga organisationer mobiliserar resurser (Papakostas 2003, 12). I allmänhet tillämpas resursmobiliseringsteorin vid en analys av dynamikerna och taktikerna för sociala rörelser förändring, tillväxt och minskning (McCarthy & Zald 1977, 1213). Det handlar därmed bl.a. om hur vissa av dem lyckas driva sina frågor bättre än andra (Wettergren & Jamison 2006, 15). Enligt Wettergren och Jamison (2006, 15) hittas skillnaden i vem som lyckas bättre i tillgången till väsentliga resurser såsom pengar, arbetskraft och elitallianser, vilket betyder förbindelsen med makthavare och

beslutsfattare, samt hur väl resurserna förvaltas. I nästa avsnitt (2.2) specificeras vad som avses med en rörelse, men också vad som avses med dess motpol organisation.

2.2 Organisation och social rörelse

Organisation och rörelse kan ses som motpoler till varandra. Senare i avhandlingen diskuteras spänningsfältet mellan dessa. Av den anledningen är syftet med detta avsnitt att både definiera och jämföra dem båda. Orsaken till jämförelsen mellan organisation och rörelse i denna avhandling, och inte mellan parti och rörelse, beror på att partier i enlighet med Ahrne och Papakostas (2006, 110) räknas som en form av organisationer.

För att överhuvudtaget uppnå särskilda mål krävs någon form av organisering av människor och resurser, vilket en organisation kan ses som det konkreta svaret på. Den amerikanska sociologen Amitai Etzioni (1966, 9-11) definierar organisationer som sociala enheter som medvetet formas och omformas med syftet att nå särskilt uppställda mål. Enligt Etzioni (1966, 9-11) finns tre kännetecken för organisationer – förekomst av arbetsfördelning, ett maktcentrum och personal. Med arbetsfördelning avses en avsiktlig fördelning i organisationer för att uppnå särskilda mål. Maktcentrals uppgift i en organisation är att styra ansträngningarna inom organisationen mot de uppställda målsättningarna. Till maktcentrat hör också uppgifterna att ständigt följa upp verksamheten och därefter forma organisationens struktur för att förbättra dess verksamhet. Det tredje kännetecknet är förekomsten av personal som består av personer som kan omplaceras i organisationen, få nya uppgifter eller avlägsnas, vilket betyder att någon annan övertar deras uppgifter.

En ideell organisation karaktäriseras främst av att vara icke-vinstdrivande. Andra kännetecken de kan ha är: en ideologisk bas, en demokratisk uppbyggnad och att medlemskapet är frivilligt (Forslund 2013, 440). Föreningar är ideella organisationer och i enlighet med PRH (2020) finns ungefär 100 000 registrerade föreningar i Finland. Därmed kan registrerad förening ses som en vanligt förekommande organisationsform i det finländska civillsamhället.

HI, liksom alla andra partier på Åland, är en registrerad förening. HI registrerades 26 juni 2019 i föreningsregistret under det officiella namnet *Hållbart initiativ rf* (PRH 2019). Fastän HI och alla andra partier på Åland är föreningar kallar jag dem för läsvänlighetens skull för partier i denna avhandling. I enlighet med föreningslagen (503/1989) har HI status som juridisk person, vilket innebär att de bl.a. har rätt att hantera pengar, ingå olika avtal och tillhandahålla medlemsregister. När en förening har registrerats betyder det att föreningens syfte och stadgar har kontrollerats så att de följer lag och god sed. Därtill förbinder sig HI till årlig verksamhetskontroll och att ordna föreningsmöten, vid vilka medlemmarna har beslutanderätt. Det ordinarie föreningsmötet ordnas vid den tidpunkt som fastställts i föreningens stadgar, vilket är en gång per år för HI – under våren (PRH 2019).

En organisation och en rörelse påminner mycket om varandra, men skiljer sig ändå åt, och det är enligt Ahrne och Papakostas (2006, 110) inte särskilt enkelt att göra denna åtskillnad. Till skillnad från de flesta organisationer är dock rörelser bl.a. platta och informella. Rörelsens makt och inflytande tenderar att basera sig på engagemang och de har ingen klar hierarki och arbetsfördelning. I rörelser får oftast de mest engagerade också mest inflytande eftersom de deltar i många sammanhang och ofta uttrycker sina tankar (Ahrne & Papakostas 2006, 114). Organisationer i sin tur har bl.a. väldefinierade gränser, formell arbetsfördelning och strategi. (ibid.). En organisation har formellt definierat syfte och medlemmar, medan en rörelse saknar dessa formella gränsdragningar (Ahrne & Papakostas 2006, 114-115). En eller flera organisationer kan ingå i en rörelse, men de är inte identiska med den (Wettergren & Jamison 2006, 10-11). I organisationer förekommer formella beslutsformer och ofta någon slags hierarki. Trots detta kan organisationer vara demokratiska och alla medlemmar ges möjlighet att vara med och fatta beslut (Ahrne & Papakostas 2006, 116).

Ovan ges en relativt tydligt definition av organisation och till viss del också av rörelse. Rörelse är dock huvudfokus i denna undersökning, varför rörelse behöver definieras ytterligare. Enkelt uttryckt är definitionen av en rörelse följande: "[e]n rörelse är något som "rör" sig" (Wettergren & Jamison 2006, 11). Men som koncept är det enligt rörelseteoretikern och sociologen Alberto Melucci (1984, 823) svårt att definiera rörelse eftersom alla författare betonar olika element när de undersöker kollektiva fenomen. Ordet rörelse kopplas dock ihop med att det finns en process – mer specifikt att rörelser är på väg någonstans och därmed ännu inte färdiga (Ahrne & Papakostas

2006, 112). En sådan koppling kan lätt leda till missförstånd. Enligt Melucci (1984, 824) finns det nämligen en risk att ordet ”rörelse” blir synonymt med all slags rörelse i samhället. För att förstå rörelser är det därför enligt Ahrne och Papakostas (2006, 112) viktigt att bl.a. se på hur verksamheter och aktiviteter utövas, på vilket sätt beslut fattas och vilka som kan vara med.

Utifrån ovannämnda är rörelser fortfarande brett definierat. Därför är det nödvändigt att lyfta fram två definitioner till. Enligt McCarthy och Zald (1977, 1217-1218) är en rörelse ”[...] en uppsättning åsikter och föreställningar i en population som representerar preferenser att förändra vissa element i den sociala strukturen och/eller resursfördelning i ett samhälle” (min översättning). Som tillägg kan en social rörelse enligt Melucci (1984, 825) också analytiskt definieras som en typ av gemensamt handlande som baserar sig på solidaritet, av att vara konfliktbärande och ett gränsbrytande av systemet i vilken handling sker. Inom en rörelse bildas ofta rörelseorganisationer som tillsammans skapar en rörelseindustri. Mer specifikt definierar McCarthy och Zald (1977, 1218-1219) en rörelseorganisation som ”[...] en komplex, eller formell, organisation som identifierar sina mål med en social rörelses preferenser [...]” (min översättning) och en rörelseindustri inkluderar ”[a]lla rörelseorganisationer som har som sitt mål att uppnå de bredaste preferenserna i en social rörelse [...]” (min översättning).

I enlighet med Melucci (1984, 824-825) för att betecknas som en social rörelse verkar det ingå någon form av protesthandling, såsom t.ex. demonstration, och en förmåga bland deltagarna att skapa och dela en kollektiv identitet. Det är dock viktigt att komma ihåg att en social rörelse inte har några tydliga gränstragningar. Gränserna hos rörelser gentemot andra rörelser och samhället i allmänhet skapas och omskapas genom arbetet med den kollektiva identiteten där frågor såsom t.ex. vilka är ”vi”, vad är vår målsättning och på vilket sätt vill vi uppnå den ständigt ifrågasätts (Wettergren & Jamison 2006, 10). Med andra ord kan sociala rörelser sägas befinna sig i ett gränsland mellan spontana protesthandlingar och stabil organisation. Eventuellt kan det vara ett medvetet val att befinna sig i detta gränsland, men omgivningen, deltagarna och andra faktorer leder dem åt ett särskilt håll. I och med det är det enligt Wettergren och Jamison (2006, 10-11) forskarens roll att dra dessa gränser och att komma ihåg att en rörelse innefattar mer än de enskilda grupperna. Den här aspekten är central i min undersökning. HI utger sig för att vara en rörelse, men vilka faktorer finns det som

påverkar utvecklingen, och vad gör HI för att åstadkomma rätt balans mellan spontanitet och stabilitet? Det vill säga mellan att vara en spontan rörelse och en etablerad organisation. För att undersöka detta är det nödvändigt att ha en kort genomgång av hur rörelser kan vara strukturerade. Rörelsernas struktur har nämligen förändrats med tiden. Härnäst följer därför en presentation av moderna rörelser och nya sociala rörelser.

2.3 Moderna rörelser och nya sociala rörelser

Moderna rörelser och etablerade partier kopplas ihop med stelhet och trögrörlighet, och har uppstått i samband med det som betraktas som industrisamhällets samtid (Papakostas 2003, 7). Nya sociala rörelser i sin tur, dvs. de som exempelvis utvecklas i Västeuropa och de som utvecklades i det sönderfallande Sovjetblocket, verkar förknippas med en ny postmodern era (Papakostas 2003, 4). Till skillnad från moderna rörelser verkar nya sociala rörelser ha anpassat sig till nutidens omständigheter och passar bättre ihop med nutidens mentalitet och ökade individualisering (se Papakostas 2003). I sin artikel nämner Papakostas (2003) ”gamla” och ”nya” organisationer, medan benämningarna som används i denna avhandling istället är moderna och nya. Moderna är det samma som ”gamla” organisationer i Papakostas’ (2003) artikel.

Moderna rörelser har alltså vuxit fram under en tid där organisationslogiken var en annan än den är idag. Med en sådan logik var och är dessa rörelser etablerade organisationer. Papakostas (2003, 7) nämner nämligen att moderna rörelser och etablerade partier har etablerats och vuxit fram i industrisamhällets samtid. Som sociala fenomen löste de därmed industrisamhällets problem på ett rationellt sätt. Det var den organisationslogiken som förekom och anammades under den tiden. Det i sin tur har gjort dessa trögrörliga varför de inte snabbt har anpassat sig till nutidens omständigheter (ibid.).

Moderna rörelser kännetecknas av formell och hierarkisk struktur, med underorganisationer och en stor medlemskapsbas. Det är exempelvis synligt i den äldre branschen av kvinnorörelsen. Den inkluderar många underorganisationer och alla

dessa har en formell struktur. Dessa rörelser startade som nationella organisationer med en hierarkisk struktur och till en början utan en stor medlemskapsbas. Senare började vissa av dessa att utveckla massbaser (Freeman 1979, 168). Moderna rörelser kan alltså i enlighet med Freeman (1979, 182) ses som centraliserade med en hierarkisk organisation som upprätthåller en utvecklad arbetsfördelning. Med andra ord kan det påstås att moderna rörelser karaktäriseras av struktur, kollektivism och stabilitet.

Nya sociala rörelser är till skillnad från moderna rörelser bl.a. formlösa, informella, nätverkande och baserar sig på identitet och meningsskapande. De har i det stora hela setts som att ha vunnit över Michels' lag om att oligarki är nödvändigt (Melucci 1996). Ifråga om form kännetecknas alltså nya sociala rörelser av att bl.a. vara decentraliserade, icke-hierarkiska och deltagande samt icke klassbaserade och av att ha direkt deltagande (Saunders 2013, 122-123). Exempel på detta är den yngre branschen av kvinnorörelsen. Den är istället mer decentraliserad och nätverksbaserad. Den kännetecknas av att bl.a. vara utan formell organisation och att alla deltagare delar på uppgifterna. Antalet deltagare i dessa organisationer är dessutom betydligt färre än i den äldre branschen (Freeman 1979, 168-169). De verkar med andra ord medvetet hålla sig borta från fasta strukturer och det formella medlemskapet har minskat. Nya sociala rörelser verkar vara mer ostrukturerade och spontana än moderna rörelser och skiljer sig i fråga om medlemsaspekten, dvs. saknar formella listor på sina medlemmar. Anledningen till detta diskuteras närmare i nästa avsnitt (2.4).

De finns vidare en rad begrepp som knyts an till de nya sociala rörelserna. Dessa är "[...] icke-byråkratiska, icke-hierarkiska, demokratiska, flexibla" (Papakostas 2003, 15). Medlemmarna inom dessa rörelser kan enligt Papakostas (2003, 15) ses som "moderna nomader", vilka kopplas ihop med "flexibla postmoderna nätverk". Papakostas (ibid.) fortsätter att nämna att det finns en vision om att ett samhälle utan organisationer är på väg att bli verklighet. Det har varit märkbart i inledningen av nya sociala rörelsernas verksamhet. Ett exempel på detta är Sveriges Miljöpartiet de grönas framställning av sig själv som både anti-oligarkisk och antibyråkratisk (Papakostas 2003, 15 & se Gahrton 2011). Det att återgår till människorna verkar till en början vara huvudfokus i nya organisationer, men det tenderar dock att vara kortvarigt (Papakostas 2003, 15).

Papakostas (2003, 15) nämner att nya rörelser överlag etablerar mer fasta strukturer i betydligt snabbare takt än innan och de beskrivande begreppen ovan säger mer om organisationernas yttre tecken framom deras inre verksamhet. Till exempel förefaller nya organisationer vara flexibla, men inte p.g.a. deras ökade mänsklighet, utan tvärtom. Deras flexibilitet grundar sig på att deras verksamhet är uppbyggt på icke-mänskliga resurser som är omsättningsbar och på att ha en stabilare organisationsstruktur som skapar möjligheten att lättare byta ut medlemmar (ibid.).

Moderna rörelser i enlighet med Papakostas (2003, 6) har karaktäriserats av ett avstånd mellan ledare och de ledda, medan nya frivilliga organisationer inte längre kännetecknas av det samma. Organisationer som grundar sig på medlemskap karaktäriseras av en gräns mellan medlemmar och sympatisörer samt en klyfta mellan aktiva och medlemmar. Detta är själva innebörden av oligarkins järnlag (Michels 1983 [1911]). I diskussionen om nya sociala rörelser antas avståndsdilemmat mellan aktiva och medlemmar vara fixat, men i verkligheten har avståndet istället omändrats till en ny organisationsgräns mellan aktiva och medlemmar, och förändrat medlemmar till sympatisörer (Papakostas 2003, 6).

Det verkar alltså ha uppstått en klyfta mellan människa och organisation. Det ser ut som om medlemmar inte längre behövs i lika stor utsträckning i frivilliga organisationer, utan organisationer fungerar snarare för sig själva. Nya sociala rörelser tenderar att ha få medlemmar till skillnad från moderna rörelser som har många. Det tycks dock fungera eftersom resurserna mobiliseras från annat håll än från medlemmarna. I nästa avsnitt (2.4) går jag närmare in på detta.

2.4 Förändring i rörelsers resursmobilisering

Bland frivilligorganisationer har medlemskapsorganisationen fungerat som förebild vad gäller organisationsformen (Papakostas 2003, 12). En medlemskapsorganisation brukar inkludera många medlemmar. De engageras med hjälp av icke materiella incitament och tydliga band mellan organisationen och medlemmen. I denna typ av organisation är människors ansträngningar och resurser väsentliga, varför deras avsikt

är att mobilisera såväl människor som resurser (Papakostas 2003, 10). I medlemskapsorganisationen fungerade agitation, utförliga medlemsregister, medlemsmöten och medlemsavgifter som huvudsakliga organisatoriska företeelser, och såväl agitatorn som föreningens sekreterare och kassör var de framträdande personerna i organisationen (Papakostas 2003, 10-11). Denna organisationsform kan tänkas höra ihop med moderna rörelsers struktur.

Förutom medlemskapsorganisation finns något som kallas för kaderorganisation. Enligt nationalencyklopedin kommer ordet ”kader” bl.a. från det latinska ordet ”qua’drus” som betyder fyrkantig. I egentlig mening hänvisar kader till ”[...] fast anställda befäl och specialister som utgör den personella stommen i ett krigsförband, vilket kompletteras med inkallad personal vid mobilisering” (Nationalencyklopedin). Om man i enlighet med nationalencyklopedin överför betydelsen av kader till politik- och organisationsområdet syftar kader till de aktiva medlemmarna i bl.a. ett politiskt parti. Vidare enligt nationalencyklopedin består då denna kader av ”[...] frivilligt engagerade, ideologiskt medvetna individer, som verkar för sitt partis eller sin organisations mål”.

Enligt Papakostas (2003, 11) är en kaderorganisation en samling framstående individer, som kan vinna val genom sitt inflytelserika namn, prestige och kontakter, samt med hjälp från experter, som t.ex. vet hur en framgångsrik kampanj ska föras. Kaderorganisationen får sin handlingsförmåga från några personers stora resurser, och behöver röster eller andra resurser snarare än medlemmars resurser (ibid.). Enligt Papakostas (2003, 11) förekom kaderorganisationen tidigare bl.a. inom partier till höger på den politiska vänster-högerskalan. Den bestod då av en liten fast kärngrupp av såväl personligheter som anhängare istället för medlemmar (ibid.). I medlemskapsorganiseringens samtid har dock kaderorganisationer till viss del anpassat sig till nya omständigheter via att öppna sig till massorna och ibland också genom att grunda sin verksamhet på medlemskap (Papakostas 2003, 11). Denna kaderform verkar delvis passa ihop med nya sociala rörelsers struktur. Värt att poängtera i detta sammanhang är också att det i verkligheten enligt Papakostas (2003, 12) förekommer olika blandningar av medlemskaps- och kaderformer i frivilliga organisationer.

Nya frivilliga organisationer tenderar att ha mera resurser än gamla frivilliga organisationer. För en gammal organisation kunde det ta tiotals år innan en person anställdes, medan det numera för nya rörelser bara kan ta några veckor att anställa personal och få till stånd en mer stabil organisationsstruktur (Papakostas 2003, 12). Märkväl omvandlas inte alla rörelser till organisationer, men historiskt sett har det visat sig att de rörelser som saknar organisation också saknar varaktighet och är sköra. I kontrast skapar organisering varaktighet och de rörelser som med framgång klarat omvandlingen är synliga i samhällslivet idag (Ahrne & Papakostas 2006, 121).

Ekonomisk autonomi har varit betydelsefull för sociala rörelser. Förut var rörelser mer beroende av resurser de kunde mobilisera internt inom rörelsen, eftersom de inte hade tillgång till offentliga resurser (Ahrne & Papakostas 2006, 122). De hade en karaktär av medlemskapsorganisation där man enligt Papakostas (2003, 13) förde samman många människors begränsade och utspridda resurser. Det var en relativt svår uppgift, till skillnad från nya rörelser, som kan få resurser från bl.a. fonder och staten (Ahrne & Papakostas 2006, 122). Numera tenderar alltså resurserna komma från andra organisationer framom från medlemmarna (se Papakostas 2003).

Eftersom det redan finns många organisationer tenderar initiativtagare till nya rörelser ha tidigare erfarenhet av organisationsverksamhet. Kunskapen om organisationsbygge kan alltså förflyttas från etablerade organisationer till nya rörelser, vilket det numera ofta gör (Ahrne & Papakostas 2006, 122-123). Dessutom bedrivs verksamheten i rörelser mer systematiskt och tillgången till ekonomiska resurser gör att arbetet kan genomföras av specialister. I samband med det minskar även utrymmet för frivilligt arbete (Ahrne & Papakostas 2006, 123).

I nya rörelser skapas organisatoriska gränser mellan professionella/frivilliga och rörelseorganisationen/sympatisörer. De frivilligas insatser kan därmed bli marginaliserade och rörelsens deltagare istället bli till åskådare (Ahrne & Papakostas 2006, 123). Amatören övergår till att bli professionell och i samband med det förlorar medlemmen som resurs sin betydelse (Papakostas 2003, 14). De nya rörelserna kännetecknas av att vara mer professionella och av att ofta ledas av en välutbildad medelklass som saknar intresset att mobilisera ett större antal människor (Ahrne & Papakostas 2006, 123).

Överlag kan resurser som finns för organisationer urskiljas och i enlighet med Freeman (1979, 170) delas in som materiella och immateriella (eng: "tangible" och "intangible"). Nästintill varje rörelse är i behov av materiella resurser, såsom pengar och utrymmen (ibid.). Som den främsta immateriella resursen för rörelser är människors kunskap, kontakter och engagemang. En central skillnad mellan en rörelse och en organiserad intressegrupp kan ses vara de resurser som de grundar sig på. Intressegrupper förefaller mobilisera med materiella resurser, såsom pengar, vilka exempelvis kan användas till att anställa avlönad personal. Rörelser i sin tur har mindre materiella resurser men däremot mera mänskliga resurser (Freeman 1979, 172-173).

När det gäller människor kan de på olika sätt resursmässigt bidra till en rörelse. Deras bidrag kan delas in i tre kategorier. Den första kallar Freeman (1979, 173) för specialiserade resurser. Dessa resurser ägs av några få deltagare och bara några få behöver ha dessa. Till dessa resurser hör olika typer av expertis. Bland annat tillgång till olika nätverk som möjliggör mobilisering av andra resurser och tillgång till beslutfattare som har en relevans för rörelsen. De två andra kategorierna är ospecialiserade resurser, som alla deltagare kan bidra med. Dessa är att bidra med tid, genom exempelvis arbete och/eller deltagande i möten, samt engagemang. Om en oväntad grupp plötsligt med framgång "övervinner" en mer privilegierad grupp utan hjälp från omgivningen kan orsaken ofta vara deltagarnas insats i form av tid och engagemang (Freeman 1979, 173). Överlag måste resurser bli mobiliserade och för det krävs likaså resurser, som det är möjligt att en rörelseorganisation lider brist på (Freeman 1979, 175). Tillgänglig teknologi är dock en resurs som kan spela en roll vid ansamlandet av resurser för en rörelseorganisation. Teknologin kan nämligen påverka möjligheten för resursmobilisering (McCarthy & Zald 1977, 1225).

2.5 De oligarkiska tendenserna

Michels (1983 [1911], 301) formulerade sin berömda "oligarkins järnlag" kort som att "[o]rganisation är lika med oligarki". Med andra ord innebär det att oligarki finns i alla organisationer och att alla organisationer har oligarkiska tendenser som de inte kan undvika (ibid.). Det finns en tanke om att rörelser förr eller senare förändras till en

institution via processer som liknar de Michels nämner. Till exempel arbetarrörelsen i nordvästra Europa och i England omvandlades till en institution. Det var en process som då pågick under en lång tid (Papakostas 2003, 5), men som nu, vilket vi sett i föregående avsnitt, har blivit kortare. De faktorer Michels lyfter fram kan påverka HI:s riktning i framtiden och dessutom i en snabb takt, och i min analys har jag granskat det genom att titta på HI:s process, organisationsstruktur, beslutsfattande och resursmobilisering. Genom detta kan jag få en förståelse för hur HI organisatoriskt kommer att utvecklas i framtiden. Förekommer det med andra ord redan tendenser som visar på att HI kan börja följa oligarkins järnlag eller har de hittat sätt att motverka den? Det är på grund av tekniska och praktiska orsaker som det har funnits ett behov av det oligarkiska och byråkratiska draget hos partiorganisationen (Michels 1983 [1911], 46).

Enligt Michels (1983 [1911]) är hierarki och professionalism oundvikligt i ett parti till följd av tekniska och strukturella orsaker. Det kan finnas en önskan om gräsrotsdemokrati, men Michels (1983 [1911], 45) menar att ju mera organisationsinrättningen utökas och fördelas exempelvis p.g.a. ökande medlemsantal och mer finansiella medel, desto mer ineffektiv blir den direkta kontroll som utövas av medlemmarna. Det beror på att denna kontroll istället ersätts med utskottens ökande makt (ibid.). Samtidigt som organisationen växer ökar även förvaltningsuppgifterna, vars svårighetsgrad ökar och blir mer komplicerade, vilket resulterar i att fördelningen tilltar. Vad det också bidrar till är att medlemmarna inte längre kan kontrollera förvaltningen, utan måste ta ett steg tillbaka och överräcka dessa uppgifter till utvalda pålitliga personer som blir avlönade funktionärer. Detta kan vara en ”naturlig” utveckling där en tjänsteman går till att bli en ”ledare” och därmed får handlingsfrihet. När denna situation uppstått börjar ledaren få för vana att ta ansvaret för betydelsefulla delar av arbetet och att fatta beslut i frågor gällande partiets verksamhet utan att överhuvudtaget fråga medlemmarna om råd. I samband med detta minskar den demokratiska aspekten (Michels 1983 [1911], 46).

Principen kring arbetsfördelning tillämpas och den verkställande myndigheten sprider sig genom att uppgifter delas ut till flera individer. I samband med det uppkommer en avgränsad och hierarkiskt uppbyggd byråkrati. Hierarkin växer fram till följd av de tekniska omständigheterna och ur ett behov för att partiapparaten fortsättningsvis ska fungera bra (Michels 1983 [1911], 46). När organisationsformen i ett parti blir mer

stabil, som resultat av den moderna utvecklingen, ökar kravet på fastanställda framom tillfälliga ledare (Michels 1983 [1911], 47).

En stor organisation är trögrörlig och svår att överhuvudtaget sätta i rörelse. Om det finns många människor i en sådan organisation är det tidsmässigt omöjligt att rådfråga medlemmarna i varje enskild fråga. De problem som är aktuella idag kräver snabba beslut, vilket medför att demokratin inte kan fungera som den ska. Demokratin skulle kunna fungera som i sin ursprungliga form, om politiken fördes i en lägre hastighet, men då kan man gå miste om tillfället att agera när förutsättningarna är de bästa (Michels 1983 [1911], 51-52).

Michels (1983 [1911], 57) lyfter vidare fram tendensen av att endast en liten del deltar i partiets beslutsfattande i moderna demokratiska partier. Michels (ibid.) nämner att de viktigaste besluten oftast har fattats av några få medlemmar. Här är det dock värt att komma ihåg att människor som inte deltar i beslutsfattandet oftast avstått frivilligt, förutsatt att inte t.ex. geografiska omständigheter har förhindrat möjligheten att delta i partiarbetet (ibid.). Med ett stort antal människor i en organisation som har ett system grundat på direkt beslutsfattande blir det mer eller mindre omöjligt att utträta något överhuvudtaget (Michels 1983 [1911], 40). Enbart att bestämma mötesplats och tidpunkt för ett stort antal människor blir krävande, och det kan dessutom behöva ske relativt ofta för att partiet ska fungera (Michels 1983 [1911], 40-41).

Till exempel den internationella arbetarrörelsen har genom sin historia visat på att ett parti blir mer handlingsförlamat i takt med att organisationen växer (Michels 1983 [1911], 278). Dess revolutionära karaktär svalnar och partiet åtar den taktik som leder till fler medlemmar och avstår från aggressivt agerande (ibid.). Människorna, som både leder och är den viktigaste resursen i en folkrörelse, tenderar sakta att ta avstånd från massorna och dras med i den ”politiska klassen”, till vilken de kan bidra med några nya idéer, ungdomlig energi och praktisk intelligens (Michels 1983 [1911], 293).

Det sker alltså en utveckling som påbörjas genom att uppgifterna delas upp inom partiet. Denna utveckling fullföljs genom att ledarna får olika egenskaper i samband med att de distanserar sig från massorna. Inledningsvis träder ledarna fram spontant och bedriver verksamheten kostnadsfritt som en bisyssla. Det varar dock inte länge, eftersom de snart blir professionella ledare och samtidigt långsamt oavsättliga (Michels 1983 [1911], 300).

2.6 Påtryckningar från omgivningen

Michels (1983 [1911], 276 ff.) menar att partiorganisationer som blivit en del av statsapparaten med sin disciplinära uppbyggnad i det långa loppet inte kan frångå att bli en miniatyrkopia av denna – oavsett vilka åtgärder de åtar sig för att förhindra detta. I sitt beroende av staten för sin existens och samtidigt som partiet mognar börjar det sakta ge vika för statens påtryckningar och börjar foga sig efter denna. Detta sker oftast när partierna nått mognad. Partiernas dogmer skalas av och omvandlas ifall det behövs för att stämma överens med organisationens externa behov. Organisationen blir med andra ord det viktigaste för partiet (ibid.). Partier kan enligt denna tankegång inte frångå omgivningens påtryckningar. Exempelvis under det första året av sin existens menar Michels (1983 [1911], 276 ff.) att ett parti lyckades hålla fast vid sin revolutionära karaktär, men så fort det uppnådde politisk mognad så fanns ingen tvekan till att omvandla dess ursprungliga organisation. Deras väsen är så att säga numera endast revolutionär i teorin och på papper (ibid.).

Gröna partier, som kan kopplas till diskussionen om nya sociala rörelser, har visat tendenser på att vinna över denna lag. När gröna partier var nya på 1980-talet utmanade de nämligen enligt Lucardie och Rihoux (2008, 3) bl.a. oligarkins järnlag. Enligt Michels (1983 [1911], 301) utgörs alltså alla partiorganisationer av en oligarki och att framväxten av denna i olika demokratiska strukturer är nödvändiga för alla organisationer. Av den anledningen behöver partier i deras formativa och inledningsstadiet vara särskilt uppmärksamma på externa påtryckningar och förändringar. Detta särskilt p.g.a. att de också är mindre ifråga om medlemskap och har en svag institution (se Panebianco 1988 [1982]). Mer eller mindre alla gröna partier har haft gräsrotsdemokrati som en ideologisk princip och ett organisatoriskt projekt, och det sätt som gröna partier är organiserade är en central aspekt när det kommer till deras identitet och politiska projekt (Lucardie & Rihoux 2008, 3). På det sättet fungerar de som utmanare till oligarkins järnlag.

För att konkretisera hur gröna partier försöker frångå denna lag nämner exempelvis grundaren för Miljöpartiet de gröna i Sverige Per Gahrton (2011, 269) att gröna partier försökt undvika denna lag genom att fokusera på decentralisering, spontanitet och amatörism. Med erfarenheter från Miljöpartiet hävdar dock Gahrton (ibid.) att det inte

är någon lätt uppgift att frångå samhällets maktelit utan professionalism och ledarskap p.g.a. dess enorma resurser och hierarkiska organisationsstruktur. Det verkar med andra ord mer eller mindre vara omöjligt att undvika denna lag. Men trots vetskapen om att man aldrig kan uppnå fulländad demokrati lönar det sig ändå enligt Michels (1983 [1911], 303-304) att arbeta för den. Rörelsers ansträngningar i en demokratisk anda kan nämligen trots allt medföra att inverkan av oligarkins järnlag eventuellt kan motverkas (ibid.).

Michels (1983 [1911]) formulerade sin teori om oligarkins järnlag för länge sedan, men liknande tankar är fortfarande aktuella. Det visar både begreppet isomorfismen och kontingensteorin på. Isomorfismen syftar på en process i vilken organisationer tenderar att börja efterlikna sin omgivning och varandra (DiMaggio & Powell 1983). Det kan betyda att organisatoriska karaktäristikan formas i en riktning för att bättre passa i ihop med omgivande karaktäristikan (DiMaggio & Powell 1983, 149). Kontingensteorin i sin tur består av ett koncept där organisationens förmåga att anpassa sina egenskaper, så som sin struktur, till yttre förhållanden (eng: "contingencies"), såsom sin omgivning, påverkar deras prestanda, vilket driver på en anpassningsbar organisationsförändring (Donaldson 2001, 2). Kontingensteorin är dessutom enligt Donaldson (2001, 1) en central teori som används på organisationer.

Eftersom HI fick två mandat i lagtinget, fyra platser i tre kommunfullmäktige och en plats i landskapsregeringen förändras antagligen deras struktur från tidigare. Till exempel visar Ahrne och Papakostas (2002, 145) i sin fallstudie om Miljöpartiet de gröna, att partiet under sina verksamhetsår blivit mer likt ett vanligt parti. Hur väl en rörelse/organisation anpassar sig efter omgivningen kan i enlighet med kontingensteorin också utgöra en faktor för hur effektiv och framgångsrik en organisation blir. Om HI vill bli effektiv och påverka i samhället, kan det alltså betyda att de borde låta sig förändras enligt yttre påtryckningar och övergå till en etablerad organisation? Till exempel Rihoux och Frankland (2008, 280) har bekräftat att organisationsförändringen i de flesta gröna partier har genomgått en förändringsprocess, som tagit formen av organisationsmässig anpassning.

3. Det åländska partifältet

För att få en djupare förståelse för HI och deras framtidsutsikter är det väsentligt att presentera den politiska omgivningen som partiet har uppstått i. Peter Söderlund (2008) har analyserat partisystemets utveckling på Åland mellan 1971 och 2007, och särskilt de förändringar som förekommit i de politiska föreningarnas styrkeförhållanden. Det finns begränsat material om detta, varför Söderlunds artikel fungerar som huvudsaklig utgångspunkt vid min redogörelse för det åländska partifältet.

Under 1970-talet utvecklades och etablerades ett mångpartisystem på Åland. Det var en tid när politiska grupperingar bildades och partiväsendet började institutionaliseras. Partisystemet var inledningsvis instabilt, men började stabiliseras på 1980-talet och har sedan dess varit relativt stabilt (Söderlund 2008, 136). Valet 1979 anses dessutom vara en tid när ett partisystem med ideologisk bas inrättades (Wrede & Wrede 1982). Att partiernas institutionalisering började sent beror på att Åland ur ett politiskt perspektiv var isolerat från fastlandet och därför undgick press utifrån som krävde Åland att organisera sig partipolitiskt. Det fanns heller inget behov av en stor partiapparat för att bl.a. hantera den politiska verksamheten. Det var främst personpolitik som ägde rum i det lilla samhället (Söderlund 2008, 136).

Sedan 1979 är det fyra partier som har dominerat på Åland, medan ett har varit varaktigt sedan 1987. Däremellan och med åren har flera partier uppstått och förvunnit. De framträdande och relativt stabila partierna är *Liberalerna på Åland*, *Åländsk center*, *Frisinnad samverkan* och *Ålands socialdemokrater* (Söderlund 2008, 132). Partier såsom *Åländsk vänster*, *Fria Åland* och *Gröna på Åland* uppstod och försvann. De medverkade endast i några val på 1970- och 1980-talen. *Obunden samling på Åland* i sin tur var med i valet för första gången 1987 och har därefter varit en varaktig medlem i det åländska partifältet. Både *Ålands framstegsgrupp* och *Ålands framtid* är relativt nya småpartier. Ålands framstegsgrupp fick nämligen mandat 1999 och 2003, medan Ålands framtid fick mandat 2003 och 2007. Därtill har det också funnits en grupp som hette *HUT-gruppen* som talade för hållbar utveckling. Den gruppen ställde upp 2007, men blev utan mandat (Söderlund 2008, 133).

Ålands framtid har fortsatt att få mandat i alla val under 2010-talet och kan därmed börja ses som mer varaktig i det åländska partifältet. Under samma tidsperiod har de fyra dominerande partierna fortfarande varit i täten, men från och med lagtingsvalet 2011 har socialdemokraterna sjunkit från sex mandat till tre mandat 2019, vilket betyder att obunden samling börjar vara på samma nivå som dem med sina fyra mandat 2019 (ÅSUB 2011, 2015, 2019, 5). År 2011 ställde *valmansförening för Henrik Appelqvist* upp i lagtingsvalet, men fick inget mandat (ÅSUB 2011, 5; 9). Inför valet 2011 bytte Frisinnad samverkan namn till *Moderaterna på Åland r.f.* (ÅSUB 2011, 9), varefter grupperingen inför valet 2015 vidare övergick till namnet *Moderat samling för Åland r.f.* (ÅSUB 2015, 9). Två andra små politiska grupperingar ställde upp till lagtings- och kommunalvalet 2015; *Hållbart initiativ* och *Ålands demokrati*. Den tidigare fick inget mandat, medan den senare fick ett i lagtinget och ett i stadsfullmäktige (ÅSUB 2015, 5). Det senaste lagtings- och kommunalvalet på Åland hölls 20 oktober 2019. I det valet ställde Hållbart initiativ och Ålands demokrati återigen upp och fick två respektive ett mandat i lagtinget samt fyra respektive inget mandat i kommunfullmäktige (ÅSUB 2019, 5).

3.1 Det åländska val- och partisystemet

Med fyra års mellanrum hålls val till Ålands lagting. Detta lagting har i enlighet med självstyrelselagen rätt att stifta lagar om egna ärenden (Söderlund 2008, 128). Till lagtinget väljs vart fjärde år 30 ledamöter. Dessa ledamöter väljs från politiska grupper på Åland som ideologiskt kan vara jämförbara med liknande partier runtom i världen, men som ändå är fristående (Ålands lagting 2019). Till exempel liknar Åländsk center och Ålands socialdemokrater partierna på det finländska fastlandet, men de är ändå självständiga och därmed inga underavdelningar till något motsvarande nationellt parti. Dessutom inkluderar det åländska partisystemet partier som överhuvudtaget inte har någon motsvarighet i övriga Finland (Söderlund 2008, 128).

Det går delvis att säga att det åländska partisystemet består av partier som är baserade på ideologiska grunder. Exempelvis socialdemokraterna ligger längst till vänster på den ideologiska skalan, medan partierna centern, liberalerna på Åland och frisinnad

samverkan (numera moderat samling för Åland) ligger mera mot höger. Partierna Ålands framtid och obunden samling i sin tur har ingen tydlig placering på skalan. Ålands framtid strävar mot ett självständigt Åland, medan obunden samling inte vill placeras någonstans på den ideologiska skalan (Söderlund 2008, 128). Inte heller Hållbart initiativ vill placera sig på den skalan. Det är alla respondenter angelägna om att poängtera.

Partierna på Åland är inga partier i juridisk mening¹ (Suksi 2005, 85), men deras partiorganisering antar partilikhande formationer (Anckar & Bartmann 2000, 164-165). Juridiskt är de politiska föreningar i enlighet med föreningslagen. I enlighet med vallagen har dock registrerade politiska föreningar rätt att påverka politiska angelägenheter och företräda i lagtinget. Vidare får lagtingsgrupperna och de politiska föreningarna finansiella medel från både landskapet och riket (Suksi 2005, 85-88). Det finansiella stöd som Åland får från riket är i enlighet med 9 § i Partilagen (10/1969), dvs. Åland får "[...] 1/200 av det partistöd som i riket fördelas mellan politiska partier i enlighet med deras mandatfördelning i riksdagen" (Suksi 2005, 88).

3.2 Uppkomsten av nya partier på Åland

Det finns givetvis många orsaker till nya partiers uppkomst. En betydande orsak är dock för att det finns ett behov av representation som de vill fylla. Detta inträffar de gånger traditionella partier inte kan eller vill behandla nya sakfrågor (Söderlund 2008, 136). För de Gröna på Åland fanns enligt Söderlund (ibid.) ett behov av att representera väljare med post-materialistiska värderingar och vilja att ta hand om miljön. För Ålands framtid handlade det om att representera de väljare som vill se Åland självständigt. Obunden samling i sin tur uppstod för att ta avstånd från traditionell partipolitik utan att bli ett antisystemparti (ibid.). Hållbart initiativ uppstod i sin tur för att i snabbare takt ställa om samhället till ett hållbart samhälle (Hållbart initiativ 2020a).

¹ Se 2 § i Partilagen (10/1969) för mer information om vad som krävs för registrering av ett parti.

Enligt Söderlund (2008, 136) är tröskeln relativt låg för att både ställa upp i val och få ett eller flera mandat i lagtinget. Det beror på ett icke-restriktivt valsystem (ibid.). Hur valsystemet är utformat skapar grogrunden för om nya partier kommer att uppstå eller inte, såväl som ifall de kommer att lyckas i val (Tavits 2006). Åland har ett proportionellt valsystem med öppna listor som inkluderar både personval och listval, vilket är samma system som i resten av Finland. Det finns 30 platser i lagtinget och det är bara en valkrets på Åland när mandaten delas ut. Eftersom det inte finns någon formell tröskel för röster, går det inte på förhand att säga hur stor andel röster som ett parti behöver för att komma in i lagtinget. Samtidigt som det har tillkommit fler partier, som dessutom blivit mer jämnstarka, har tröskeln för att bli representerat i lagtinget i praktiken sänkts (Söderlund 2008, 136). Med andra ord har också mindre partier haft möjlighet att få plats i lagtinget eftersom valsystemet gör det möjligt. Det finns en relativt låg tröskel för partiets tillkomst och möjlighet att få plats i lagtinget. Detta i sin tur har medfört att partifältet blivit mer fragmenterat (ibid.).

3.3 Vad hände med de andra ”gröna” alternativen?

HI påminner en del om partierna Gröna på Åland och HUT-gruppen, som ställde upp 1987 respektive 2007 i lagtingsvalet. Av den anledningen är det nödvändigt att göra en kort genomgång av vad som hände med dem. Det vill säga varför den ena inte längre är och varför den andra aldrig varit en del av lagtinget på Åland och ifall HI är på väg i samma riktning.

I ett radioprogram i Ålands Radio och Tv berättar en av initiativtagarna till Gröna på Åland, Rauli Lehtinen, om partiet (*Rauli Lehtinen berättar om Gröna på Åland 2017*) [radioprogram]. Enligt Lehtinen bildades partiet som ett svar till den gröna rörelsen som växte fram i världen. De ansåg att partierna på Åland utelämnade miljöfrågor. Gröna på Åland ville därför vara ett alternativ för en helt ny livsstil, som innebar ett enklare och mer naturnära liv. Ett liv där individen och naturen står i fokus. I starten av Gröna på Åland, fanns ett 20-tal deltagare och i samband med att föreningen bildades tillkom betalande medlemmar som uppgick till omkring 80 medlemmar.

Med denna bas ställde alltså Gröna på Åland upp i lagtingsvalet 1987. Det resulterade i två mandat i lagtinget. Lehtinen säger att Gröna på Åland arbetade för sakfrågor som gällde alla aspekter i samhället. Allt från bl.a. ekonomi och förvaltning till kultur och miljörelaterade frågor såsom avfall och strandskydd. Senare 1991 ställde Gröna på Åland upp igen, men blev utan mandat denna gång. Lehtinen tror att det beror på att de under sin lagtingsperiod inte uppmärksammade medlemmarna och andra i samhället i tillräcklig utsträckning. De fokuserade istället för mycket på politiken, lagtingsarbetet och fullmäktigearbetet. Enligt Lehtinen hade Gröna på Åland god kontakt med sina medlemmar och de ordnade medlemsträffar, men de hade ingen vidare kontakt med den stora allmänheten.

Ett antal år senare 2007 ställde ett annat nytt parti upp – HUT-gruppen – som var en grupp för hållbar utveckling. Två kandidater ställde upp i lagtingsvalet. Båda kandidaterna kom från styrelseuppdrag i Ålands Natur och Miljö. Gruppen fokuserade på att få hållbar utveckling på alla områden i livet genom förebyggande arbete (von Kraemer 2007). Partiledaren var med i valet för att leda frågan om ett hållbart samhälle. De fick inget mandat i lagtinget, och valde att inte heller ställa upp i följande lagtingsval (Nordling 2007). Med andra ord fick HUT-gruppen inget fotfäste.

4. Undersökningens frågeställningar

Organisations- och rörelsediskussionen, resursmobiliseringen och oligarkins järnlag utgör det teoretiska ramverket i denna undersökning. Den övergripande forskningsfrågan rör nämligen förhållandet mellan spontan rörelse och etablerad organisation, och forskningsobjektet är den nybildade rörelsen och partiorganisationen HI på Åland. I detta sammanhang är resursmobiliseringen särskilt viktig, eftersom resurserna såsom pengar eller mänskliga resurser kan bidra till på vilket sätt organisationsformen ändras.

Avhandlingens övergripande frågeställningar är:

- *På vilket sätt speglas rörelsekaraktären och organisationskaraktären i HI?*
- *Mobiliserar HI sina resurser från andra organisationer eller från sina medlemmar?*

Dessa generellt ställda frågor har väglett min empiriska forskning. Konkret har den handlat om hurdana ambitioner som HI:s nu aktiva ledare har ifråga om rörelsens framtida organisations- och demokratiform, och på vilket sätt som de hoppas kunna uppnå dessa. Vidare har jag frågat mig vad HI gör för att engagera sina medlemmar och för att kommunicera med allmänheten; vem har möjlighet att påverka i HI:s ställningstaganden i (dags)politiska frågor; och vilka resurser som HI kan mobilisera från sina medlemmar eller från andra källor. Man kan även fråga mer allmänt, vilka sätt att bidra till verksamheten som överhuvudtaget står till buds för medlemmarna.

5. Metod och material

I denna undersökning användes två olika metoder, som innefattar semistrukturerade intervjuer och dokumentanalys. Till det analyserade skriftliga materialet hörde HI:s offentliga och interna dokument. Vad som avses med dokument och vilka dokument som hörde till HI:s offentliga och interna dokument beskrivs närmare i nästa avsnitt (5.1). Avsikten med denna materialkombination var att komplettera dem med varandra och på det sättet skapa en helhetsbild över HI och HI:s rationaliseringsprocess, organisationsstruktur och resursmobilisering.

Det empiriska materialet har samlats in och analyserats kvalitativt. Enligt Hjerm och Lindgren (2014, 14) används kvalitativa analysmetoder oftast för att analysera ord och text. I min analysprocess valde jag att använda ett hermeneutiskt tillvägagångssätt, som enligt Lindgren (2014, 34) hänvisar till det filosofiska begreppet ”den hermeneutiska cirkeln” eller ”den hermeneutiska spiralen”. Grunden till dessa är att tolkningar uppkommer genom att växelvis ställa kunskap man redan har mot nya observationer och erfarenheter (ibid.).

Respondenterna i undersökningen tillhör kärngruppen och är initiativtagare till och/eller de som varit med från början i HI. Valet av dessa var strategiskt eftersom de troligtvis har störst kännedom om HI utöver det som står i dokumenten och eftersom de eventuellt kan påverka HI:s organisatoriska riktning. Partiet är dessutom fortfarande nytt och det finns inte särskilt mycket information om partiet. Av den anledningen var intervjuer en lämplig insamlingsmetod för att få reda på vad HI organisatoriskt kan komma att bli. För att bilda min forskningsdesign har jag tagit stöd från boken *Handbok i kvalitativa metoder* skriven av Göran Ahrne och Peter Svensson (2015) och som underlag för min analysprocess fungerade boken *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys* av Mikael Hjerm, Simon Lindgren och Marco Nilsson (2014).

5.1 Val av metod

Eftersom HI är nytt och har begränsat med information valde jag att använda både intervju och dokumentanalys som metod. Varför båda metoderna användes beror på att dokumentanalys ofta används tillsammans med andra kvalitativa forskningsmetoder. Dokumentanalys är ett systematiskt tillvägagångssätt för att granska både tryckta och elektroniska dokument (Bowen 2009, 27). Enligt Bowen (2009, 27) består ett dokument av text och/eller bilder som skapats utan en forskares påverkan. Dokument som kan användas i en undersökning kan anta många olika former. De inkluderar t.ex. allt från broschyrer, organisatoriska rapporter och tidningar till brev, kartor och även fotoalbum (Bowen 2009, 27-28). Analysen har som avsikt att skapa mening, förståelse och utveckla empirisk kunskap, vilket enligt Corbin och Strauss (2008) är ändamålet med såväl dokumentanalys som andra analytiska metoder i kvalitativ forskning.

Till dokumentanalysen använde jag både officiella och interna dokument. Till de officiella dokumenten hörde HI:s föreningsstadgar, partiprogram eller med HI:s egna ord ”vårt löfte till Åland”, valprogram för valet 2019 och årsberättelse för 2019, som är det samma som en verksamhetsberättelse, och andra relevanta texter från HI:s hemsida. De interna dokumenten innefattade HI:s verksamhetsplan för 2020 och en utförlig organisationsbeskrivning som fastställdes under HI:s årsmöte 26 februari 2020. I enlighet med Bowen (2009, 29-30) fyller data från dessa dokument i denna undersökning funktionen av att ge bakgrundsinformation till HI och kontext till intervjuerna, tilläggs kunskap, indikatorer på hur HI förändras och utvecklas samt att det kan bekräfta sådant som hittats i intervjuerna.

Data från intervjuerna behövdes och användes i sin tur dels för att ta reda på fakta och dels för att få reda på respondenternas visioner om HI. Med den kvalitativa forskningsintervjun kan forskaren nämligen få förståelse för världen ur respondenternas synvinkel och genom det utveckla en mening för sådant som ännu inte fått en vetenskaplig förklaring (Kvale & Brinkmann 2014, 17). I en kvalitativ intervjustudie kan större utrymme ges åt respondenterna och deras tolkningar samtidigt som den erbjuder möjligheten att ställa djupgående följdfrågor (Hjerm & Lindgren 2014, 26). Men för att ställa väsentliga frågor poängterar Hjerm och

Lindgren (2014, 26) att en förförståelse för ämnet behövs, vilken jag samlade in före intervjuerna genom att läsa tidigare forskning om sociala rörelser och resursmobilisering.

Det finns olika typer av intervjuer, men jag använde det semistrukturerade intervjuupplägget, i vilken det enligt Lichtman (2014, 248) trots en färdigt utformad intervjuguide är välkommet att diskutera andra relevanta frågor som dyker upp i samband med intervjun. Som stöd för intervjuerna hade jag utformat en intervjuguide. Denna guide finns som bilaga (bilaga 2).

I min studie intervjuades fem personer – fyra initiativtagare till HI, som varit med från början, och en som kom med lite senare. Avsikten med intervjuerna var att få information och höra respondenternas tolkningar och framtidsvisioner om HI. Dessa personer kan nämligen eventuellt påverka HI:s organisatoriska riktning. Respondenternas svar kunde sedan kompletteras och bekräftas med det övriga materialet. Till exempel i organisationsbeskrivningen och i verksamhetsplanen för 2020, vilka godkändes på årsmötet i februari 2020, synliggörs den praxis som därefter, åtminstone på papper, började gälla inom HI:s organisation och åt vilket håll HI siktar. Märkväl råder denna praxis åtminstone fram till nästa årsmöte. Vid tiden för intervjuerna i början av december 2019 beskrev respondenterna bl.a. sina organisatoriska visioner med HI. Därmed kunde jag med ovannämnda dokument bekräfta om deras visioner i något mån hade förverkligats tre månader senare. Planen var att intervju sex personer, men jag fick dessvärre inte kontakt med en av dem.

Intervjuspråket var svenska och varje enskild intervju, förutom en, ägde rum på en restaurang i Mariehamn på Åland. Valet av lämplig intervjuplats bestämdes tillsammans med varje enskild respondent innan intervjun ägde rum. Den intervju som inte utfördes genom en personlig träff utfördes hemifrån via ett röstsamtal på Facebook. En av restaurangintervjuerna blev också en blandad version. Under den intervjun glömdes tiden bort och respondenten fick springa iväg för att komma i tid till sitt möte. En timme senare fortsatte vi med den avbrutna intervjun per telefon. Längden på intervjuerna var ungefär mellan 60 – 95 minuter och de registrerades genom ljudinspelning på både dator och mobiltelefon. Fokus i intervjuerna låg på innehåll, fakta och respondenternas åsikter/tolkningar, varför mellanord, såsom ”ööh” och ”liksom” utan sammanhang, har utelämnats vid transkriberingen. Alla intervjuer

genomfördes på standardsvenska, förutom en som fördes på dialekt. Den sistnämnda intervjun transkriberades till standardsvenska. Alla citat i avhandlingen är därmed på standardsvenska.

5.2 Materialinsamling

En stor del av undersökningens material består av olika dokument relaterade till HI. En del av dessa dokument fick jag tillgång till via HI:s hemsida – både före och efter att hemsidan uppdaterades. Det var dokument såsom HI:s partiprogram, valprogram för 2019, årsberättelse för 2019 och olika egna skrivelser. Tillgången till HI:s föreningsstadgar fick jag från Finlands patent- och registerstyrelse, och tillgången till HI:s interna dokument fick jag på min förfrågan från en av respondenterna. Till de interna dokumenten hörde HI:s verksamhetsplan för 2020 och en utförlig organisationsbeskrivning av HI som godkändes på HI:s årsmöte 26 februari 2020.

Det resterande och kompletterande materialet samlade jag in genom intervjuer. Inför intervjuerna tog jag kontakt med en av respondenterna som ingick i HI:s kärngrupp och som jag känner från tidigare. Denna person verkade som nyckelperson och gav mig tillgång till de andra respondenternas kontaktuppgifter. Valet att intervjua de personer som ingår i kärngruppen var, som nämnts tidigare, strategiskt, eftersom dessa troligtvis har mest kunskap om HI och kan eventuellt bidra till vad HI organisationsmässigt kan komma att bli. Efter att jag fått kontaktuppgifterna till alla respondenter kontaktade jag och sände följebrev till fem av sex av dem per mejl där jag kort berättade om vem jag är, min undersökning och vad jag kan erbjuda dem med min studie, samt om själva intervjun. Den sjätte respondenten kontaktade jag per telefon och hen fick samma information som de andra respondenterna. Följebrevet finns som bilaga (bilaga 1). Tidpunkten för intervjuerna bestämde respondenterna och jag med lätthet. Efter kommunal- och lagtingsvalet i oktober 2019 ägde intervjuerna rum under två dagar - 4 och 5 december 2019. Tidpunkten för intervjuerna var av betydelse, eftersom HI p.g.a. inval behövde ta ställning till hur organisationen i fortsättningen ska struktureras. Slutligen medverkade totalt fem av respondenterna på intervju.

Inför intervjuerna utvecklade jag en färdig intervjuguide som jag använde som underlag för mina intervjuer. Denna intervjuguide utvecklade jag utifrån det teoretiska ramverket och med stöd av anvisningar hos Kvale och Brinkmann (2014). Vid intervjuerna följdes däremot inte denna intervjuguide fullständigt, utan frågorna lyftes upp i varierande ordningsföljd. Dessutom tog intervjuerna olika riktningar, eftersom olika följdfrågor ställdes. Intervjuerna bandades in med både mobiltelefon och dator. Efter intervjuerna skrev jag också ner några ord om vilka svårigheter och insikter som de enskilda intervjuerna förde med sig. Dessa diskuteras i avsnittet om reliabilitet och validitet (5.5).

5.3 Bearbetning av material och analysmetod

Vid bearbetningen av materialet och i analyskedet har teorierna och materialet växelvis ställts mot varandra. Den kvalitativa analysen har därmed som ovan nämnts varit hermeneutisk, vilket grundar sig på att tolkningar uppkommer genom att växelvis ställa kunskap man redan har mot nya observationer och erfarenheter. Kvalitativ analys är överlag alltid *iterativ*, vilket innebär att analysen baserar sig på flera genomgångar av datamaterialet framtill att resultaten är slutgiltigt utformade och underbyggda (Lindgren 2014, 34-35).

När jag bearbetade materialet började jag därför med att läsa igenom materialet ett antal gånger för att få en god helhetsbild. Dokumentanalys innefattar att ögna igenom, noggrant läsa och tolka materialet (Bowen 2009, 32), vilket också gäller vid genomgång av data från intervjuer. I min analysprocess har jag förutom ett hermeneutiskt tillvägagångssätt mer konkret efterföljt det som i internationell forskningslitteratur kallas för "the constant comparative method" eller "the constant comparative technique" (Lindgren 2014, 33). I enlighet med ursprungskällan – Barney Glasers artikel "The Constant Comparative Method of Qualitative Analysis" från 1965 – är den indelad i fyra steg (se Glaser 1965, 439-443), medan den i standardverket *Qualitative Data Analysis: A Sourcebook of New Methods* av Matthew B. Miles och A. Michael Huberman (1984, 21-23) är indelad i tre led. Lindgren (2014, 33-34) har andra benämningar på dessa sistnämnda tre led, vilka jag har använt mig av och

efterföljt i min analysprocess. Vidare istället för ”steg” kallar Lindgren (2014, 34) dem för ”nivåer”. Dessa tre nivåer inkluderar kodning, tematisering och summering. Kortfattat innebär kodning att datamaterialet först organiseras grovt, utan mycket abstrahering och så direkt utgående från det empiriska materialet som möjligt; tematisering att materialet därefter organiseras på en högre abstraktionsnivå, så att sambanden mellan de ursprungliga koderna blir synliga; och summering att det tematiserade materialet verkar som bas för analyser och slutsatser.

Därmed har jag kodat, tematiserat och summerat materialet i enlighet med undersökningens centrala frågor. På detta sätt hittade jag sådant som kunde kopplas ihop med det teoretiska ramverket. Rent konkret inledde jag med att färglägga de olika koderna, såsom vad respondenterna säger om ”hållbarhet” och HI:s ”organisatoriska ambitioner”, i data från intervjuerna. Totalt hade jag 16 koder. Därefter, utifrån dessa koder, undersökningens centrala frågor och teoretiska ramverk samt genom en jämförelse av datamaterialet urskilde jag olika och mer specifika teman, såsom t.ex. vad hållbarhet innebär för HI. Därefter summerade jag dessa. Min summering av det tematiserade materialet finns i analyskapitlet och avsnittsrubrikerna i samma kapitel utgör mina teman.

5.4 Etiska överväganden

Det finns vissa specifika etiska frågor som behöver beaktas när man gör en intervjuundersökning. Kvale och Brinkmann (2014, 105-114) lyfter fram några sådana. Dessa frågor berör informerat samtycke, konfidentialitet, undersökningens konsekvenser för den intervjuade och forskarens roll.

I enlighet med informerat samtycke presenterade jag för respondenterna avsikten med undersökningen och mitt tillvägagångssätt både per mejl och i början av intervjuerna. I båda sammanhangen erbjöds respondenterna möjlighet att ställa frågor. Vid intervjutillfällena påpekade jag att anonymitet inte kan utlovas p.g.a. att HI är känt, men att alla data kommer att hanteras med försiktighet. I praktiken innebar det att jag utelämnade alla namn och presenterade bakgrundsinformation om respondenterna

på ett mer övergripande sätt (se avsnittet om material 5.6). Med tanke på respondenternas konfidentialitet hade bara jag tillgång till och endast jag läste de insamlade data. Respondenterna gavs också möjligheten att läsa och kommentera resultaten innan avhandlingen lämnades in. Orsaken till det var främst att försäkra mig om att respondenterna godkänner det jag skrivit om dem. Enligt Kvale och Brinkmann (2014, 109) är det nämligen viktigt att få godkännande av respondenterna ifall det finns en möjlighet att identifierbar information om dem lämnas ut. När avhandlingen lämnades in raderades inspelningarna och transkriberingarna, som är anonymiserade, bevaras av forskaren på ett för andra oåtkomligt sätt.

Ifråga om potentiella konsekvenser som undersökningen kan ha för respondenterna bedrev jag undersökningen med hänsyn till dem. Min forskarroll var också viktig att överväga och särskilt p.g.a. att jag har ett personligt band till en av respondenterna. Mot den bakgrunden klargjorde jag för alla respondenter att jag inte fungerar som agent för personen jag känner från tidigare. Jag var dessutom särskilt uppmärksam i min forskarroll till hen, eftersom det personliga bandet kunde påverka min objektivitet. Inför intervjun med hen tog jag därför stöd av Owtons och Allen-Collinsons (2014) artikel som handlar om vänskap som metod. Enligt Owton och Allen-Collinson (ibid.) bör man tänka på sårbarheten vänner har inför varandra och hitta en balans mellan att vara vän och att ibland distansera sig som forskare. I Owtons och Allen-Collinsons (ibid.) undersökning var syftet med intervjuerna att få individcentrerad emotionell fakta till skillnad från min undersökning där syftet med intervjuerna var att få kunskap, fakta och åsikter om HI. På grund av den mer faktabetonade karaktären upplevde jag att det inte var svårt att hålla en balanserad forskarroll till personen jag känner från tidigare.

5.5 Reliabilitet och validitet

Kvaliteten hos data i denna undersökning är påverkad av min förståelse om ämnet. Enligt Kvale och Brinkmann (2014, 85) beror t.ex. kvaliteten hos data från en kvalitativ intervju på intervjuarens förmåga och kunskaper om ämnet. Vid tiden för intervjuerna fanns många frågetecken kring HI:s organisation. När jag väl ställde frågorna förekom

nämligen otydliga svar. Om vissa av frågorna missförstods av respondenterna eller inte fungerade särskilt bra behöver det dock enligt Hjerm och Lindgren (2014, 21) nödvändigtvis inte vara till nackdel för studien, förutsatt att alla andra frågor fungerade väl. Ovannämnda kan ha påverkat resultatets reliabilitet, dvs. tillförlitlighet (Kvale & Brinkmann 2014, 295). Jag hade föreställt mig att vissa av mina frågor skulle vara relativt enkla att svara på, men de visade sig vara svåra, eftersom inga färdiga svar fanns. Det gällde exempelvis frågor som kretsade kring HI:s organisation, som respondenterna dessutom hade lite olika syn och uppfattning om. Respondenterna hade varken en helt gemensam vision eller sätt att tala om rörelsen. Men detta kan sägas vara en del av undersökningens resultat, inte ett tecken på att jag missade en färdigt utvecklade diskurs som borde ha funnits.

Annat som kan ha påverkat undersökningens resultat är att inte alla respondenter som var med från början i HI intervjuades. Respondenterna hade olika information, vilket visar på att intervju med flera initiativtagare kunde ha bidragit med ytterligare relevant information. Ifråga om reliabiliteten är det nämligen till fördel med data från olika källor. Tillsammans kan dessa bekräfta informationen, och enligt Bowen (2009, 38) ger bevis från dokument kombinerat med data från intervjuer bl.a. mer trovärdighet. Därtill minskas risken för minskad trovärdighet p.g.a. partiskhet från respondenter eller forskaren (Bowen 2009, 38).

Validiteten i sin tur handlar om ifall jag undersöker det som jag har som avsikt att undersöka (Kvale & Brinkmann 2014, 296). Ifråga om intervjuerna överensstämde intervjusvaren inte alltid med intervjufrågorna, vilket kan ha påverkat validiteten. Vidare kan validiteten också ha påverkats något av dokumenten. Enligt Bowen (2009, 31-32) är nämligen nackdelen med dokument att de är producerade för ett annat syfte än forskning och de är dessutom oftast partiska, dvs. att en organisations dokument sannolikt reflekterar dess procedurer, agenda och principer.

Respondenterna verkade förövrigt vara vana med att bli intervjuade. Till exempel fyra av fem av respondenterna hade redan innan HI en politisk bakgrund. Det kan knytas an till Kvale och Brinkmanns (2014, 187) resonemang om att intervjua experter. Experter, till vilka jag i det här fallet tänker att kategorin politiker hör, kan enligt Kvale och Brinkmann (ibid.) vara vana vid att bli intervjuade och på ett eller annat sätt ha förberett några samtalsriktningar som lyfter fram deras åsikter. Många av de

färdigformulerade frågorna besvarades nämligen innan jag hade ställt dem eftersom respondenterna berättade fritt. För att hantera detta krävs skicklighet av intervjuaren (ibid.). När det hände hanterade jag det genom att samtidigt noggrant följa med i min intervjuguide för att genast kunna ställa följdfrågor om något svar förblev otydligt.

I början av undersökningen hade jag svårigheter med att avgöra min egen ställning till forskningsobjektet. Det fanns en sannolikhet att jag enbart skulle bli ett språkrör för HI. För att undvika detta valde jag slutligen att frångå deras önskemål om information och analys som kunde vara till nytta för HI. Det var ett beslut för att kunna bevara ett neutralt förhållningssätt till HI utan att influeras av vilken typ av information som önskas. Under tiden materialet bearbetades och analyserades ifrågasatte jag dock gång på gång hur distanserad jag är till forskningsobjektet för att sedan medvetet kunna justera detta. Att se på det hela utifrån var ändå det sätt som jag hade valt att analysera Hållbart initiativ på.

5.6 Material

I denna undersökning är särskilt respondenternas organisatoriska bakgrund viktig, eftersom deras tidigare erfarenheter kan ha en betydelse för deras perspektiv på att organisera och bygga organisationer. Deras bakgrund kan nämligen ses som en resurs i form av erfarenheter, som de tagit med sig från andra motsvarande organisationer. Nedan följer en sammanfattande presentation av respondenterna i form av kön, ålder, utbildning, yrke, deras tidigare erfarenhet av såväl politisk aktivitet som organisationer och roll i HI. Med hänsyn till respondenternas anonymitet återges bakgrundsinformationen på ett övergripande sätt. Valet att ha en sammanfattande presentation av dem istället för en tabell beror på att jag vill undvika en tydlig koppling till vem som är vem. I avhandlingen hänvisar jag till dem vid behov som respondent 1, 2, 3, 4 och 5.

Respondenterna var både kvinnor och män i varierande ålder. Likaså varierar utbildningen och yrken bland dem alla. De är med andra ord inte en särskilt enhetlig grupp ifråga om utbildning och yrke. Det som binder dem samman verkar snarare bestå

i deras politiska erfarenheter och inblandning i olika organisationer. Fyra av fem av respondenterna har nämligen tidigare politisk erfarenhet. Utifrån denna erfarenhet berättar respondent 2 om vad hen lärt sig: ”Då lärde man sig ganska mycket om det politiska hantverket och kampanjandet och så där. Hur man gör det på ett sätt där man har andra med sig på tåget och man gör det tillsammans”.

Ifråga om erfarenheter från tidigare organisationer i sin tur berättar tre av de fem respondenterna om sin erfarenhet. Två har varit verksamma i beslutsfattande positioner inom en naturskyddsorganisation. De har också båda varit delaktiga i att starta upp två olika grupper/rörelser. Den ena har varit med och startat upp en klimatrelaterad grupp, medan den andra var medgrundare till en ungdomsrörelse som arbetar för hållbar utveckling i Norden och Östersjöområdet. En av dessa har ytterligare haft styrelseuppdrag i en Emmausorganisation, samt haft andra styrelseuppdrag och innehaft flera beslutsfattande positioner. En tredje intervjuperson har deltagit i diverse organisationer inom bl.a. natur och friskvård, men också i en förening för mänskliga rättigheter och i en lokal grupp som ideellt arbetar för miljöfrågor. I samband med det säger hen att ”[...] då kom jag ju mycket in i just det här föreningsarbetet också”. Därtill har hen haft en beslutsfattande position inom en patientförening.

Respondenterna har och har haft olika framträdande roller i HI. Fyra av dem var med i uppstartargruppen, som enligt respondent 5 började samlas i januari 2019, och kan ses som medgrundare till HI. Den femte kom med lite senare. Alla är eller har varit delaktiga i någondera av råden, som rådsmedlem eller rådsansvarig/rådsordförande. Bland dessa respondenter finns också bl.a. invalda i lagtinget eller kommunfullmäktige. En av dessa säger även uttryckligen att hens roll har varit att bidra med sin politiska erfarenhet. Alla respondenter har med andra ord erfarenheter från andra organisationer och alla utom en har politisk erfarenhet. Förutom att de har varit med i uppstartargruppen eller varit med från början har de roller i HI som innebär att de kan ha en viss inverkan på hur HI:s organisation har utformats eller kommer att utformas. I ovannämnda avseende är de en mer enhetlig grupp.

6. Analys

6.1 Hållbart initiativ framväxt

Respondent 5 berättar att en kärngrupp på sex-sju personer började samlas i mitten av januari 2019. Enligt HI:s årsberättelse för 2019 blev det nämligen under samma vår tydligt att det fanns ett intresse för hållbarhet på Åland. Det medförde att frågor började ställas, såsom den i HI:s årsberättelse för 2019 ”[...] om de politiska partierna kunde axla de nya förväntningarna att leda Åland i rätt riktning” (Hållbart initiativ u.å., 4) och den fråga som respondent 5 ställde, dvs. huruvida det finns ett behov av ett politiskt alternativ. Förutom ett behov verkade det också finnas en önskan om ett politiskt alternativ. Enligt respondent 5 kontaktade nämligen människor initiativtagarna för att höra sig för om något var på gång, och för att föra fram sin önskan om ett politiskt alternativ.

I HI:s årsberättelse för 2019 framgår att de inom HI ansåg att det är möjligt att de politiska partierna kunde axla de nya förväntningarna, men att det även fanns behov av en extra knuff. Med den vetskapen och efter diskussioner bildades partiet Hållbart initiativ. Därefter följde några månader där HI formulerade den politik som behövs för att det åländska hållbarhetsarbetet ska ske i snabbare takt (Hållbart initiativ u.å., 4).

Redan i det föregående kommunal- och lagtingsvalet 2015 existerade partiet, men enligt HI:s årsberättelse för 2019 (Hållbart initiativ u.å., 4) bara i ungefär fem veckor och inte i en sådan omfattning som detta. Partiet som bildades då 2015 var enligt respondent 5 ”[...] helt fristående och som var bara för det valet”. HI fick inga mandat den gången, men 111 röster i lagtingsvalet (ÅSUB 2015, 5), vilket resulterade i att HI existerade i galluparna inför lagtingsvalet 2019 (se Orre 2019). Att HI ställt upp tidigare och därmed förekom i galluparna inför valet 2019 var det som, efter långa diskussioner, delvis verkade avgöra att initiativtagarna nu också ville ställa upp med namnet Hållbart initiativ. Det framgår när respondent 4 berättar om det hen anser vara orsaken till att det slutligen blev Hållbart initiativ.

Just för att det här embryot fanns ju. Om man ska se det strategiskt sett så fick [Hållbart initiativ] nästan [alltid] i Åland Gallup [...], som inte fanns, ett mandat och det betydde femhundra röster. Så om Hållbart initiativ bara i gallupen, fast inte det fanns, fick ett mandat så då hade vi ju redan 500 gratis röster i princip. Om vi tar samma namn. Och vi använde ju också samma Facebook egentligen, så på det viset så hade vi ju allting färdigt. Vi hade ju en prototyp färdigt, och folk kände ju igen Hållbart initiativ från tidigare (Respondent 4).

Det som gjorde att HI enligt respondent 4 valde namnet Hållbar initiativ var igenkänningsfaktorn. Men själva grunden till namnet baserar sig på att HI enligt respondent 5 både 2015 och inför valet 2019 ville vara "[...] ett politiskt alternativ för ett hållbart samhälle" utan att associeras till ett grönt parti som bara driver gröna frågor. Respondent 1, 2 och 4 framhåller det samma och respondent 1 poängterar exempelvis att "[...] [d]et är inget miljöparti, det är vi ganska tydliga med också". Enligt respondenterna vill HI som parti ta fasta på hela hållbarhetspektret, såväl ekologiskt som socialt, och inte enbart vara ett politiskt alternativ för miljörörelsen.

Respondent 5 nämner att "[...] vi vill verkligen lyfta upp hållbarhet som själva fokuset för samhällsutvecklingen och att det är den som är den stora ödesfrågan". Respondent 5 berättar vidare att de i namndiskussionen därför kom fram till att hållbarhet är centralt och behöver finnas med i namnet "[...] för att tydliggöra vad det är som är själva den här grundandan". Enligt respondent 5:s tolkning ville kärngruppen med HI att det också skulle vara som ett initiativ där tanken är att hållbarhetsfrågan ska drivas av alla partier oavsett var de ligger på den politiska höger-vänsterskalan och att ett initiativ eventuellt inte behöver finnas för alltid, bara fram till att det HI arbetar för har nått ett stadie av att det är integrerat.

[...] men att vi fortfarande ser det som ett initiativ och att vi kanske inte måste finnas för evigt, utan att vi får se att hur länge behövs vi så att säga, och när kommer det till ett stadie när saker och ting har hänt i en sådan utsträckning att vi kanske kan stappa tillbaka, för att det är liksom integrerat (Respondent 5).

Enligt HI:s årsberättelse för 2019 höll HI en lanseringsträff den 15 maj 2019 för att berätta att partiet kommer att ställa upp i valet med kandidater. Ungefär en månad senare – den 17 juni – anordnades ett stormöte för att grunda ett parti (Hållbart initiativ u.å., 4). Inför samma möte enligt respondent 5 påbörjades funderingarna över hur organisationen ska se ut, eftersom HI ville fortsätta bygga upp rörelsen och ta tillvara engagemanget från många intresserade människor.

Enligt HI:s årsberättelse för 2019 (Hållbart initiativ u.å., 4) resulterade det i ett beslut på stormötet i juni 2019 om att partiets organisationsstruktur ska bestå av sex råd med enligt respondenterna olika funktioner. Det var dock inget formellt beslut, eftersom det enligt respondenterna senare formellt skulle fattas under årsmötet. Arbetet i dessa startade dock direkt efter stormötet (se Hållbart initiativ u.å., 5-11). Vad som hände i råden under perioden mellan stormötet och valet beskrivs närmare i nästa avsnitt (6.2).

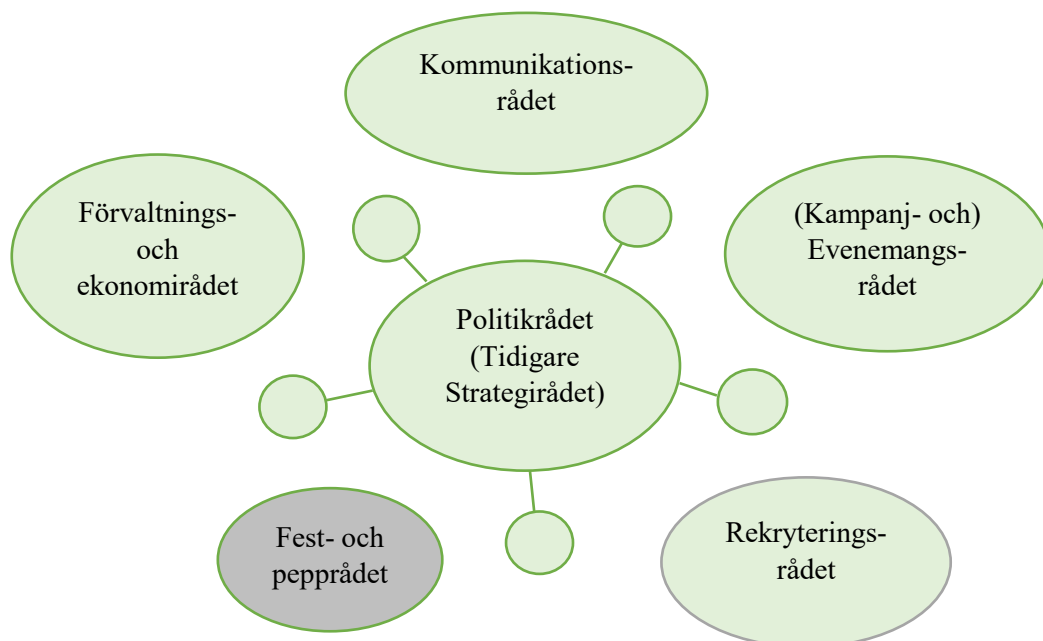
Efter fyra månaders arbete i råden från stormötet i juni till kommunal- och lagtingsvalet i oktober 2019 fick HI i valet två mandat i lagtinget och fyra mandat i tre kommunfullmäktige. Direkt därefter började förhandlingarna om en landskapsregering och den 10 december 2019 klev den nya landskapsregeringen in, i vilken HI också fick en plats (Hållbart initiativ u.å., 12). Innan den nya landskapsregeringen klev in ordnade dock HI enligt respondenterna en informell medlemsträff - den 29 november 2019. Där diskuterades viktiga frågor som förekom i förhandlingarna, men också utformningen av den interna organisationsstrukturen för 2020 (Hållbart initiativ 2019b). Ifråga om organisationsstrukturen var detta i likhet med stormötet enligt respondenterna ingen beslutsfattande träff, men den struktur som diskuterades då utvecklades och fastslogs senare 26 februari 2020 under det första årsmötet, i vilken 35 deltagare deltog (Hållbart initiativ 2020b). Enligt respondent 1 var det tre personer som fick på basen av det som diskuterades under medlemsträffen i uppdrag att ta fram en organisationsmodell som HI då "[...] ska spika på årsmötet". I enlighet med respondent 1 var en av dessa personer en av initiativtagarna.

Som framgår ovan händer en hel del inom HI under en relativt kort tidsperiod. HI är så att säga i rörelse. De viktiga händelserna är som följer: lanseringsträffen av partiet 15 maj 2019, stormötet 17 juni 2019, kommunal- och lagtingsvalet 20 oktober 2019, medlemsträffen 29 november 2019, att den nya landskapsregeringen trädde in 10 december 2019 och årsmötet 26 februari 2020. Kärngruppen för HI började samlas i mitten av januari 2019, men de händelser jag särskilt tar fasta på äger rum mellan maj 2019 och februari 2020, dvs. under tio månaders tid. I nästa avsnitt (6.2) presenteras en modell över och beskrivning av rådsstrukturen och aktiviteterna i dessa före valet i oktober 2019 och efter årsmötet i februari 2020.

6.2 Hållbart initiativs rådsstruktur - före valet och efter årsmötet

Vi [HI] inser att en framgångsrik rörelse har nya spännande former av mobilisering. Därför grundar sig den här rörelsen på ett inkluderande ledarskap där vi tar tillvara den gemensamma viljan och kraften. Organisationskulturen är välkomnande, tillåtande och empatisk. Alla får alltså delta enligt sina egna förutsättningar (Hållbart initiativ 2019c).

I HI tar sig de nya spännande formerna för mobilisering i enlighet med HI:s hemsida i uttryck i en rådsstruktur (Hållbart initiativ 2019c). Enligt respondenterna är dessa råd vid tiden för intervjun i december 2019 självständiga från varandra och alla rådsmedlemmar behöver inte ha insyn i alla rådets arbete. Om detta säger respondent 5: [...] jag är så att säga med i händelsernas centrum, om man får kalla det så? Det pågår ändå saker som jag inte har en aning om att pågår och jag tycker det är fantastiskt”. I början av december 2019 berättar respondenterna att det i råden förutom rådsmedlemmar också finns en rådsansvarig, som efter det första årsmötet i februari 2020 namngavs till rådsordförande (Hållbart initiativ 2020b). Enligt respondenterna är de rådsansvarigas uppgift att finnas till hands för rådsmedlemmarna och vid behov informera om det som sker internt inom råden till de andra råden. Nedan är en illustrativ figur över HI:s rådsstruktur före valet och efter årsmötet (figur 1). Modellen är återskapad som ett exempel från en teckning över rådsstrukturen som respondent 4 ritade under vårt intervjutillfälle.

Figur 1. HI:s rådsstruktur

Enligt respondent 4 illustrerar de större ”bollarna” HI:s olika råd, medan de mindre står för arbetsutskott som enligt respondenterna kan bildas från råden. I enlighet med HI:s hemsida fanns före valet sex aktiva råd: *Strategirådet*, *Kommunikationsrådet*, *Kampanj- och evenemangsrådet*, *Rekryteringsrådet*, *Fest- och pepprådet* och *Förvaltnings- och ekonomirådet* (Hållbart initiativ 2019c). Efter årsmötet i februari 2020 blev det gråmarkerade Fest- och pepprådet enligt den interna organisationsbeskrivningen en del av Evenemangsrådet och Kampanj- och evenemangsrådet ändrade namn till endast *Evenemangsrådet*. Efter årsmötet i februari 2020 ändrades Strategirådets namn till *Politikrådet*. Därmed har HI numera fem aktiva råd (Hållbart initiativ 2020b). Varför Strategirådet/Politikrådet är placerat i mitten av modellen beror enligt respondent 4 på att det kan ses som det centrala rådet p.g.a. dess uppdrag att politikutveckla. Överlag har den rumsliga placeringen av råden i detta fall ingen större betydelse, utan tanken är att ge en visuell uppfattning om strukturen. Avsikten förövrigt med den reviderade organisationsmodellen, som antogs under årsmötet i februari 2020, var att välkomna fler till rörelsen (Hållbart initiativ 2020b). Härnäst följer en beskrivning av råden, deras ansvarområden och aktiviteter under 2019.

6.2.1 Förvaltnings- och ekonomirådet

I enlighet med HI:s interna organisationsbeskrivning som godkändes på årsmötet i februari 2020 fungerar Förvaltnings- och ekonomirådet framöver som föreningens styrelse och har ansvaret över att ta fram styrdokument för förvaltningen. Vidare ansvarar rådet över det administrativa som hör till en förening. Det vill säga i enlighet med HI:s hemsida för verksamhetsplan, budget, ekonomin (Hållbart initiativ 2019c; Hållbart initiativ 2020c) och enligt respondent 3 för medlemsregistret. Enligt respondenterna i december 2019 har rådet haft samma funktion och ansvar före valet 2019 samt förväntas ha det mellan valet och årsmötet som nämnt ovan. Till en början i juni 2019 valdes tre personer till rådet (Hållbart initiativ u.å., 7), men från och med årsmötet i februari 2020 består det av fyra personer (Hållbart initiativ 2020b). I enlighet med HI:s årsberättelse för 2019 (Hållbart initiativ u.å., 7) och respondenterna

bildade personerna i detta råd föreningen och har fungerat som föreningens juridiska styrelse. Enligt beskrivningen i HI:s årsberättelse för 2019 (ibid.) tog de även inför valet i oktober 2019 fram en paketslösning som inkluderade kandidatkontrakt för att finansiera valkampanjen. Det innebar lån av sex privata långgivare, som enligt respondent 5 var antingen medlem eller kandidat, på totalt 7 000 euro. Lånen ska återbetalas under tre år och i rater på totalt 210 euro i månaden. Det är de invalda lagtingsledamöterna och ministern i landskapsregeringen som delar på denna summa och månatligen betalar in 210 euro till föreningen. Rådet har även haft i uppdrag att skapa föreningens organisationsbeskrivning (Hållbart initiativ u.å., 7). Enligt respondenterna vid tiden för intervjun i december 2019 förvaltar Förvaltnings- och ekonomirådet de finansiella resurserna.

Detta råd är alltså styrelsen i enlighet med föreningslagen (503/1989, 6 kap. 35). De andra råden kan ses som ”utskott” i mer traditionell terminologi. Därmed betyder det att strukturen inte är särskilt annorlunda från en vanlig föreningsstruktur. Lagen ställer vissa ramar, men det verkar som att HI genom rådens benämningar istället har försökt frångå det traditionella. Mer om det senare. I enlighet med 11 § i HI:s föreningsstadgar (PRH 2019) har HI också verksamhetsgranskare/revisorer som ska ge sitt utlåtande till styrelsen inför det möte där bokslutet fastställs.

6.2.2 Strategirådet/Politikrådet

Strategirådet/Politikrådet har enligt respondenterna före intervjutillfället i december 2019 fattat beslut om strategiska frågor som gäller rörelsen och ansvarat över att utveckla riktlinjer för HI:s långsiktiga politiska linjedragningar. Efter årsmötet i februari 2020 fastställdes också att detta råd ska ha detta som ansvarområde, enligt HI:s organisationsbeskrivning. I enlighet med HI:s årsberättelse för 2019 (Hållbart initiativ u.å., 5-6) bildades arbetsutskott under 2019 till Strategirådet som resultat av alla frågor och idéer. Det finns fem utskott (Hållbart initiativ 2020c) som enligt respondenterna vid tiden för intervjuerna berör utbildning, energi och transport, folkhälsa, kultur samt ekonomi. Under årsmötet i februari 2020 godkändes

organisationsbeskrivningen i vilken det står att rådet framöver ska ha minst fem arbetsutskott och att Politikrådet kan tillsätta utskott om det behövs.

I enlighet med HI:s årsberättelse för 2019 (Hållbart initiativ u.å., 5) var medlemmarna i detta råd de som på stormötet i juni 2019 visat intresse att utarbeta en politisk agenda. Rådet började med att utarbeta den politik som skulle föras. Sedan när valet i oktober 2019 närmade sig lade rådet i enlighet med HI:s årsberättelse (ibid.) större vikt på det kommande valet och valkampanjen och då ordnades möten tillsammans med Kommunikationsrådet. Enligt årsberättelsen för 2019 (Hållbart initiativ u.å., 6) hade rådet totalt omkring 20 fysiska möten och otaliga diskussioner via digitala kanaler. Senare till förhandlingarna om landskapsregeringen direkt efter valet sammankallades också Strategirådet (ibid.). I juni bestod Strategirådet av sju medlemmar (Hållbart initiativ 2019a) och som flest uppgick de enligt HI:s årsberättelse för 2019 (Hållbart initiativ u.å., 5) till 14 medlemmar.

Efter årsmötet i februari 2020 följer HI den interna organisationsbeskrivningen över rådet. Det som framgår i den nämns här efter. Ordförandena i utskotten ska vara medlemmar i Politikrådet och har i uppgift att rapportera om arbetet som sker inom respektive utskott. Utskottens uppdrag ska vara att förutom att komma med idéer och tankar också att bereda beslutsunderlag till Politikrådet och att väcka egna initiativ. De folkvalda ska kunna ta kontakt direkt med utskotten, vilka därefter kan börja sin underlagsutredning som Politikrådet senare kan använda vid sitt beslutsfattande. Ordinarie medlemmar i Politikrådet ska vara ordförandena för de enskilda utskotten och även talespersonerna och vicetalespersonerna. Dessutom ska rådet bestå av de folkvalda, dvs. de folkvalda i lagtinget och kommuner, som är adjungerade medlemmar i rådet, men utan beslutanderätt. De folkvalda ska komma med ”input” till Politikrådet om sådant som rör strategiska frågor. De folkvalda får ansvar att se till att rådets strategiska beslut kommer fram i lagtings- och kommunarbetet. De folkvalda får också ansvar över att bestämma vilka aktuella frågor som är av strategisk art som rådet behöver fundera över. De folkvalda har sedan också fått mandat att fundera över hur de strategiska besluten går från ord till handling i kommun, lagting och landskapsregering. Dessutom om en partisekreterare finns ska hen vara delaktig i rådets möten som sekreterare.

6.2.3 Kommunikationsrådet

I enlighet med respondenterna vid tiden för intervjun i december 2019 och organisationsbeskrivningen som godkändes på årsmötet i februari 2020 ska Kommunikationsrådet ansvara för rörelsens kommunikation, såväl inåt som utåt i rörelsen. Rådet hade enligt respondenterna samma uppgift före intervjutillfället. Enligt respondenterna har Kommunikationsrådet före intervjutillfället i december 2019 haft ett nära samarbete med övriga råd, men särskilt med Strategirådet/Politikrådet, eftersom det hörde till deras uppgift att kommunicera det som beslutats och/eller planerats i respektive råd. Denna uppgift fortsätter rådet också att ha framöver i enlighet med organisationsbeskrivningen. Enligt organisationsbeskrivningen som godkändes på årsmötet ska rådet tills vidare även kunna ta egna initiativ gällande kommunikation. Detta råd ska även ansvara för HI:s grafiska profil. Därutöver ska rådet ansvara över HI:s kommunikation i alla olika kanaler; hemsidan, blogg, insändare, annonsering, Facebook, Instagram och övriga kanaler, om det bestäms. Vem som sitter i detta råd berättar respondent 5 mera om nedan.

[...] vi har något som kallas ett Kommunikationsråd och där sitter människor som gillar att skriva, gillar att kommunicera, gillar sociala media, gillar liksom att skriva insändare, kolla igenom/jobba med text, intervjuer/radio, allt det där. Som liksom älskar det (Respondent 5).

Enligt organisationsbeskrivningen ska rådet därtill fr.o.m. årsmötet i februari 2020 vara en resurs för såväl talespersonerna som för kandidaterna i val. Rådet ska hjälpa till vid t.ex. formuleringen av talepunkter. Rådet har också fått ansvar för att presentera nya kandidater på basen av uppdrag från Rekryteringsrådet. I juni 2019 hade rådet sju medlemmar (Hållbart initiativ 2019a) och efter årsmötet i februari 2020 hade rådet åtta medlemmar (Hållbart initiativ 2020c).

6.2.4 Evenemangsrådet

I enlighet med HI:s organisationsbeskrivning som antogs under årsmötet i februari 2020 ska Evenemangsrådet framöver ansvara över det konkreta arbetet som behövs för att föra igenom olika evenemang såväl inom rörelsen som för allmänheten för HI. Det kan handla om föreläsningar, workshops, medlemsmöten, partifika, gemensamma resor eller olika andra tillställningar. Rådet ska också se till och ansvarar över att rätt information om ett evenemang ges till Kommunikationsrådet som sedan marknadsför om HI:s aktiviteter. Rådet ska också ansvara över arrangemang inom HI som understöder uppbyggandet av team och ett arbetsklimat som är positivt. Vidare i enlighet med organisationsbeskrivningen har rådet framöver ett Pepputskott som ska ansvara över personlig coaching av både sympatisörer och kandidater. Pepputskottet ska också ta hand om frågor som berör att hålla uppe en god stämning inom HI och hjälpa till vid utredningar av olika utmaningar som kan uppstå inom HI.

Enligt respondenterna var Pepprådet före valet i oktober 2019 ett separat råd och sammankopplat med ett Festråd. Det hette Fest- och pepprådet, som överlag uppstod spontant till följd av det HI skriver i sin årsberättelse för 2019 (Hållbart initiativ u.å., 11) som "[...] den höga och härliga energinivå som kännetecknar alla HIs medlemmar [...]" och ett behov av att dela med sig av olika känslor både inför och under valkampanjen. Enligt årsberättelsen för 2019 (Hållbart initiativ u.å., 11) ordnade Pepprådet då samtalskvällar och workshops. I dessa deltog främst kandidater till lagtings- och kommunalvalet 2019, men också ibland rådsmedlemmar. Festrådet i sin tur ordnade olika samkväm. Pepprådet har också fungerat som coach till enskilda personer och som konsult till Strategirådet och Rekryteringrådet. Dessutom var Pepprådet med och stödde kvinnor att komma med i HI (ibid.). I juni 2019 bestod Fest- och pepprådet av tre personer (Hållbart initiativ 2019a).

Enligt organisationsbeskrivningen som godkändes under årsmötet i februari 2020 ska rådet därefter under en valkampanj ordna olika evenemang och tillställningar i samarbete med Politik-, Kommunikations- och Rekryteringsrådet för att få med många kandidater och väljare. Det är inte Evenemangsrådet som ska ansvara över rekryteringen på plats, men kan få sköta detta om Rekryteringsrådet ger mandat för det. Före valet hette detta råd enligt HI:s hemsida Kampanj- och evenemangsrådet

(Hållbart initiativ 2019c). Rådets fokusområde var då det samma som det är efter årsmötet i februari 2020. Efter det årsmötet har dock Kampanjrådet i enlighet med organisationsbeskrivningen integrerats i Evenemangsrådet. Inledningsvis i juni bestod detta råd av tre medlemmar (Hållbart initiativ 2019a), men det har efter årsmötet i februari 2020 utökats till fyra personer (Hållbart initiativ 2020c). Före valet 2019 ordnade de olika föreläsningar, panelsamtal, besök och samtalstillfällen samt en studieresa i enlighet med teman i HI:s löften (Hållbart initiativ u.å., 8-9). Enligt HI:s årsberättelse för 2019 (Hållbart initiativ u.å., 9) hade HI fått ett möblemang som motsvarade ett vardagsrum och soffor, vilka de använde på olika evenemang runtom på Åland. Dessutom i själva valkampanjen gick personer inom HI runt i Ålands stad för att både träffa och samtala med väljare. Till det bar de med sig sin HI-flagga och posters.

6.2.5 Rekryteringsrådet

I enlighet med den interna organisationsbeskrivningen som antogs under årsmötet i februari 2020 ska Rekryteringsrådet framöver verka som valberedningsgrupp och ge förslag på personer som kan tillsättas i råden samt talespersoner och vicetalespersoner. Detta råd ska också ansvara över rekryteringen av deltagare i HI, dvs. av medlemmar, kandidater och sympatisörer. Kandidater till HI ska godkännas utgående från en intervjumall som rådet har. Om någon av kandidaterna inte längre uppfyller HI:s värderingar får detta råd ansvar över att utesluta kandidater. Rådet ska vara i kontakt med Kommunikationsrådet när det är dags att lansera nya kandidater. Rekryteringsrådet ska också finnas till för att hjälpa de folkvalda i lagting och kommuner att rekrytera medlemmar till olika kommunala nämnder, bolagsstyrelser och landskapsorgan.

Inledningsvis i juni bestod rådet av tre personer (Hållbart initiativ 2019a), medan det efter årsmötet i februari 2020 består av fyra personer (Hållbart initiativ 2020c). I enlighet med HI:s årsberättelse för 2019 (Hållbart initiativ u.å., 10) hade de medlemmar och sympatisörer som fanns i rådet före valet i oktober 2019 i uppdrag att rekrytera kandidater. Dessa avslutade sedan detta uppdrag när totalt 18 kandidater

ställdes upp – nio män och nio kvinnor. I enlighet med samma årsberättelse (ibid.) tillsattes efter valet flera medlemmar i rådet och fokus skiftade till att stöda lagtingsgruppen vid rekryteringen till olika förtroendeposter på både landskapsnivå och till olika nämnder i Mariehamns stad. Senare i samband med årsmötet i februari 2020 fick Rekryteringsrådet mandat att tillsammans med rådsordförandena tillsätta fler medlemmar om det behövs (Hållbart initiativ 2020b).

6.2.6 Talespersonsgruppen

I enlighet med HI:s organisationsbeskrivning som godkändes på årsmötet i februari 2020 är det årsmötet som ska välja två talespersoner och två vice talespersoner som sedan för HI:s talan. Respektive ska vara av olika kön och om det är möjligt ska HI försöka fördela representationen på det sättet att den ena talespersonen representerar parlamentet/landskapsregeringen och den andra representerar föreningen/folkrörelsen. I den grupp som kallas för talespersonsgruppen ska talespersoner, vice talespersoner och invalda i lagting och landskapsregering ingå. Dessa olika talespersoner kan vara invalda i landskapsregering, lagting eller kommun, men det är inget krav på det. Medlemmarna av talespersonsgruppen som inte är invalda ska också fungera som ordinarie medlemmar i Politikrådet, medan de medlemmar av talespersonsgruppen som är invalda ska fungera som Politikrådets adjungerade medlemmar. Talespersonernas uppdrag är att de ska kommunicera utåt de linjedragningar som Politikrådet beslutat i olika sakfrågor. Talespersonsgruppen ska vara ett utövande utskott som får fatta snabba beslut om både politiska linjedragningar och uttalanden om det behövs. Dessa beslut ska dock grunda sig på Politikrådets linjedragningar. Talespersonsgruppen är också de som förväntas hålla Politikrådet underrättade om de frågor som är aktuella i parlamentet. Om en särskild situation kräver det ska en talesperson eller en vice talesperson kunna avsättas eller tillsättas av ett extrainkallat medlemsmöte.

6.2.7 Stödfunktion för råden

Årsmötet i februari 2020 godkände något som i HI:s interna organisationsbeskrivning kallas för stödfunktion för råden. Om det finns ett behov av stödfunktionen ska ett samråd kunna sammankallas av Förvaltnings- och ekonomirådets ordförande endera på eget initiativ eller utifrån en överenskommelse med antingen en eller flera rådsordföranden. Ett samråd ska inkludera alla rådsordföranden och, om det behövs, lagtingsgruppen. Samrådsfunktionen ska fungera som hjälp till Förvaltnings- och ekonomirådet när det ska prioriteras hur ekonomiska medel ska fördelas mellan råden så att det är i enlighet med föreningens verksamhetsplan. Denna funktion ska även kunna sammankallas om en situation uppstår som kräver snabba övergripande beslut för hela föreningens del och som inte faller inom något av de enskilda rådens behörighet.

I enlighet med organisationsbeskrivningen som spikades på årsmötet i februari 2020 ska årsmötet framöver på basen av Rekryteringsrådets förslag fatta beslut om vem som sitter i råden. Rådets mandatperiod ska sträcka sig från ett årsmöte till nästa med strävan till en balansgång mellan kontinuitet och förnyelse. I organisationsbeskrivningen finns också en rekommendation om att råden ska ha en 40/60 könsfördelning och uppnå diversitet i ålder såväl som representation regionalt och etniskt. Det var något som respondenterna redan i december 2019 hade en vision om. Enligt samma organisationsbeskrivning ska en person kunna sitta i ett eller flera råd samtidigt. Om det finns frågor som rör flera råd är det främst rådsordförandena som ska avhandla dessa. Vid intervjutillfället i december 2019 nämnde respondenterna att alla råd har möjlighet att bilda utskott under sig, för att enligt dem diskutera och fokusera på enskilda sakfrågor. Respondenterna föreställde sig att intresserade på detta sätt ska kunna välja utskott eller råd som behandlar sådant som de är intresserade av. Rekommendationen enligt organisationsbeskrivningen för antalet medlemmar i råden är överlag åtminstone fyra och högst tio. Kommunikationen internt ska gå via dolda Facebookgrupper och Messenger. Både protokoll och dokument ska delas genom Google drive. Den interna kommunikationen har också enligt t.ex. respondent 4 redan före december 2019 gått via dessa kanaler. Vidare enligt organisationsbeskrivningen

ska rådsordförandena ansvara för det ”egna” rådets tillordnade budget. Förövrigt när råden bildades i samband med stormötet i juni 2019 hade medlemmarna i dem enligt respondenterna i uppgift att själva planera och utarbeta sin mandatbeskrivning och sitt arbetssätt, som sedan enligt respondent 5 fastslogs av Förvaltnings- och ekonomirådet.

6.3 Hållbarhet och syfte för Hållbart initiativ

På HI:s hemsida har HI definitionen av ett hållbart samhälle på Åland som HI enligt respondenterna arbetar utifrån. Enligt HI:s hemsida (Hållbart initiativ 2020d) följer Åland en internationell definition av hållbarhet. Denna består av fyra principer – tre för ekologisk hållbarhet och en för social hållbarhet (ibid.). Definitionen är den nedan.

I det hållbara samhället utsätts naturen inte för systematisk...

1 ... koncentrationsökning av ämnen från berggrunden (fossila bränslen, metaller och mineraler)

2 ... koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion (syntetiska substanser, kemikalier, som innehåller svårnedbrytbara ämnen; eller naturliga substanser som omsätts i större mängder än naturen kan ta hand om)

3... undanträngning av fysiska metoder (överuttag av naturresurser som vatten, skog, fisk eller matjord; intrång i viktiga naturområden för t ex byggande, introduktion av främmande och invasiva arter, produktion som resulterar i avfall istället för slutna kretslopp)

4 ... och i det hållbara samhället bidrar vi inte till att människor utsätts för strukturella hinder för hälsa, inflytande, kompetensutveckling, opartiskhet och meningsskapande (Hållbart initiativ 2020d).

Enligt beskrivningen på HI:s hemsida (Hållbart initiativ 2020d) ska dessa principer förstås utifrån nyckelordet ”systematisk”, dvs. att ett socialt hållbart samhälle exempelvis inte systematiskt skapar ohälsa. Orsaken till definitionen på hemsidan säger respondent 5 bero på att den är vetenskapligt baserad och därmed ”[...] går att arbeta med och bryta ner i någonting som är konkret i både företag och andra organisationer”. Alla respondenter säger sig hålla med om denna definition, varför denna definition kan fungera som HI:s tolkning av hållbarhet tillsammans med respondenternas egna tolkningar. Denna definition är förövrigt förankrad i en viss forskningsinriktning.

Enligt Missimer (2015) har forskare sedan 1990-talet utvecklat ett övergripande ramverk som kan användas i praktiken vid strategisk hållbarhetsplanering. Detta ramverk kallas ramverk för strategisk hållbar planering (FSSD - Framework for Strategic Sustainable Development) (Missimer 2015). Enligt Broman och Robèrt (2017, 22) grundar sig FSSD på att hållbarhet handlar om att inte ha systematiska hinder som hindrar människor från att tillgodose sina behov. Det finns vissa aspekter inom ekologiska och sociala system som behöver bli hållbara för att inte systematiskt skapa dessa hinder (Broman & Robèrt 2017, 22-23). Ifråga om ekologiska system verkar de främsta aspekterna vara diversitet samt kapacitet för rening, assimilering och klimatreglering (Broman & Robèrt 2017, 23). Angående sociala system inkluderar de viktigaste aspekterna bl.a. tillit människor emellan, förtroende mellan människor och sociala institutioner och diversitet, såsom ålder och kön. Hit räknas också aspekter såsom gemensam mening och förmågan att lära (Missimer, Robèrt & Broman 2017, 36-38). De principer för hållbarhet som gäller för tillfället finns inom FSSD (se Missimer 2015, 9-10; Robèrt, Broman & Basile 2013), och är de samma som finns på HI:s hemsida.

För djupare insikt ställde jag också en fråga om hur respondenterna uppfattar termen ”hållbarhet”. Vad de alla hade gemensamt var att de betonar betydelsen av långsiktighet och ekonomi i samband med hållbarhet och ett hållbart samhälle. Respondent 1 nämner bl.a. att HI tänker strategisk hållbarhet och långsiktighet, ”[...] att vi faktiskt ska kunna leva på planeten och ha ett bra liv på lång sikt”.

Respondent 2 i sin tur nämner en personlig och en samhällelig dimension för vad hen anser vara hållbarhet. Ifråga om den personliga dimensionen hänvisar hen bl.a. till sitt beteende och tänker över om hen gör sådant som är bra för planeten, andra människor och sig själv. Respondent 2 tolkar att hållbarhet till stor del handlar om ”[...] om jag genom mitt beteende gör det värre eller gör det bättre för kommande generationer att möta sina behov”. Det har likheter med den definition som utvecklades 1987 av Världskommissionen för miljö och utveckling (WCED). Enligt denna definition är hållbar utveckling utveckling som “[...] möter behoven hos nuvarande generation utan att kompromissa med möjligheten för framtida generationer att tillgodose sina behov” (min översättning, WCED u.å., del 1, kapitel 2). Angående den samhällelige dimensionen tolkar respondent 2 att hållbarhetsfrågan bl.a. är ”[...] egentligen en

ekonomisk fråga, hur vi styr dom ekonomiska resurserna och hur vi liksom styr om från ekonomiskt ohållbara verksamheter till hållbara verksamheter”. Detta säger hen efter att ha förklarat att det system människor nu lever i är finansierat av ekonomiskt ohållbara verksamheter där t.ex. bl.a. jordens resurser överkonsumeras.

Respondent 3 använder sig av trädgårdsarbete som metafor. Hen säger att ”[j]ag lär mig av naturen hur naturen gör på egen hand och försöker efterlikna det [...], att jag tar mindre ifrån jorden än jag ger tillbaka och det är det som är hållbarhet för mig i det stora hela också”. Hen tolkar vidare hållbarhet som att det handlar om planering, hänsynstagande, ansvarstagande för konsekvenser, att göra val efter vad planeten klarar av och anpassning till jordens resurser. Detta påminner om Kent E. Portney (2015, 4) som menar att själva kärnkonceptet för hållbarhet är dess fokus på tillståndet av jordens biofysiska miljö. Vidare nämner respondent 3 att hållbarhet också handlar om att möta människor på ett öppet och tillåtande sätt och låta sig berikas av dessa. Hen knyter detta till social hållbarhet. Respondent 3 uppmärksammar också svårigheter med begreppet hållbarhet i samband med skrivandet av programmet för landskapsregeringen.

Men hållbarhet, jag tycker att man kan applicera det över så mycket, och det är det som är farligt, som vi har haft lite problem med nu när vi håller på med programmet att det är så många som inte har tänkt till, att vad är hållbarhet egentligen (Respondent 3).

I ett telefonsamtal med respondent 5 den 2 september 2020 förtydligar respondent 5 att det handlar om svårigheter med begreppet i förhållande till andra åländska partier, dvs. att de andra partierna vid tiden för skrivandet av programmet inte hade tänkt till om vad hållbarhet är (Respondent 5, telefonsamtal, 2.9.2020). Utifrån ovanstående påstående verkar det alltså externt finnas olika tolkningar för hållbarhet, och i enlighet med respondenterna finns det också inom HI olika individuella tolkningar för hållbarhet. HI använder en logo som enligt respondenterna och HI:s hemsida (Hållbart initiativ 2020d) illustrerar vilken politik de för (figur 2).

Figur 2. Hållbart initiativ – ett bärkraftigt val (Hållbart initiativ 2019d)

En respondent förtydligar loggans innebörd:

[...] det gröna bär det röda, som sedan bär det blå. Det är den här droppen. Så den ekologiska hållbarheten är liksom grunden som vagga, och i det så [...] har vi ett samhälle där vi ska vara socialt hållbara med varandra och sedan verktyg för att få det där lite och fungera så har vi en ekonomi då (Respondent 1).

Enligt HI:s hemsida (Hållbart initiativ 2020d) motsvarar färgerna olika beroenden. Det gröna står för att ”vi” är beroende av naturens resurser och ekosystemtjänster. Det röda står för att det mänskliga samhället bl.a. är beroende av tillit för såväl trygghet som för att vara socialt välfungerande. Det blåa innebär i sin tur att samhällsekonomin är beroende av naturens och mänskliga resurser (Hållbart initiativ 2020d). Färgerna tycks alltså dels signalera precis det som man är van vid när de används för att stå för olika politiska riktningar; men samtidigt framställs de alla som representationer av HI:s värderingar. Utgående från denna programförklaring är det svårt att placera HI någonstans på den politiska vänster-högerskalan, på vilken respondenterna också är angelägna om att nämna att de inte heller vill placeras.

[...] vi har ingen färdig ideologi så vi vet att, alla som kommer hit till det här partimötet så ställer sig bakom det här. Och passar det inte så får man gå. Då får man söka sig till något annat parti. Om man tycker att det här blir för höger eller sådär. Lite om man karikerar och hårdrar det lite så vi har inte den utgångspunkten, utan utgångspunkten är värderingarna och den här omställningsidén och den här definitionen av hållbarhet. Och sedan behöver vi fånga upp så att säga från våra medlemmar, väljare och sympatisörer, att vad är det som är på gång, vad händer, vad känns relevant, vad är liksom viktigt just nu? (Respondent 5).

HI har alltså enligt respondent 5 ingen färdig ideologi, utan utgångspunkten är värderingarna, HI:s omställningsidé, hållbarhetsdefinitionen och vad det verkar som att ta tillvara HI medlemmarnas, väljarnas och sympatisörernas tankar och åsikter. Respondent 1 lyfter överlag också fram att HI vill ”[...] tänka hållbarhet överallt och inte minst när det gäller ekonomi då”. Vad som framgår ovan i HI:s fall är att det finns en viss mångtydighet med hållbarhet, vilket förövrigt också gäller i såväl forskningen som i den samhälleliga diskussionen om begreppet.

Vidare i enlighet med 2 § i HI:s föreningsstadgar (PRH 2019) är föreningens syfte ”[...] att genom politiskt engagemang arbeta för en rättvis omställning till ett hållbart åländskt samhälle. Hållbart initiativ vill sammanföra människor som sätter planetens

hälsa och människors välmående i fokus. Hållbart initiativ verkar för mänskliga rättigheter och solidaritet med djur, natur och kommande generationer”. Vidare enligt HI:s föreningsstadgar (ibid.) fungerar HI i en anda som är demokratisk, öppen och tolerant. Själva arbetet arrangeras och genomdrivs i samtal, möten, publicistisk verksamhet och digital kommunikation (PRH 2019). HI vill se sig som en del av den globala hållbarhetsrörelsen och är öppen för samarbete med människor och organisationer runtom i världen som tänker likadant (ibid.). Utgående från HI:s verksamhetsplan för 2020 är deras fokus för 2020 följande:

- att värva flera medlemmar, genom att i offentligheten informera om föreningens verksamhet och syftemål,
- att aktivt utveckla och öka den ömsesidiga kommunikationen mellan föreningens medlemmar och partiets förtroendevalda i lagtinget och kommunerna, (Verksamhetsplan 2020).

HI har alltså ett fokus på att värva flera medlemmar och att få det till stånd genom att dela information om HI till allmänheten. Dessutom fokuserar de på att både utveckla och öka kommunikationen mellan medlemmarna och de förtroendevalda. Hur HI i praktiken ska uppnå detta verkar också framgå i deras verksamhetsplan där HI har formulerat fem exempel på evenemangsförslag för 2020. Dessa är:

- regelbundna medlemsmöten, i form av lunchträffar eller kvällssammankomster,
- offentliga föreläsningar, seminarier och workshops om de fyra systemvillkoren för hållbar utveckling och de sju utvecklingsmålen för Åland som listats av bärkraft.ax.
- föreläsningar och diskussioner om särskilda ämnen enligt rådets och medlemmarnas önskemål,
- kommunikationsgrupper på sociala media.
- målet är att fysiska möten sprids regionalt i hela landskapet (Verksamhetsplan 2020).

HI har också utarbetat ”vårt löfte till Åland”, som kan ses som en motsvarighet till ett partiprogram. I ”vårt löfte till Åland” som finns på HI:s hemsida (Hållbart initiativ 2020a) beskriver HI att de arbetar för att Åland ska få ”En klimatlag”, ”Ett rent Östersjön”, ”Ett jämställt Åland”, ”Ett hållbart jordbruk”, ”Mer biologisk mångfald”, ”Moderna transporter”, ”En attraktiv skärgård”, ”En ansvarstagande färjetrafik”, ”Ökad folkhälsa”, ”Koll på pensionspengarna”, ”En hållbar konsumtion”, ”Ett jämlikt Åland” och ”Ett entreprenörskap för framtiden”. Vidare för att dessa ska fungera lyfter

HI fram ett antal faktorer som behöver förändras för att styra mot hållbarhet. Dessa är en ny samhällsekonomi, utbildning som är kvalitativ, hållbarhetsutbildning, mer planering och att använda självstyrelsen på Åland (ibid.). ”Vårt löfte till Åland” överensstämmer med HI:s valprogram för 2019, men i HI:s valprogram lyfts även flera konkreta åtgärder upp. Exempel på det framgår i frågan om Östersjön. I HI:s valprogram för 2019 (Hållbart initiativ 2019e) nämns nämligen att det finns ett behov av en vattenlagstiftning. HI lyfter vidare fram sina värderingar på deras hemsida och nämner att det är tid för ett nytt tänkesätt (Hållbart initiativ 2019f).

I en orolig värld med alternativa fakta, främlingsfientlighet och ojämlikheter så behöver vi möta människor, respektera deras lika rätt och värde, och lita mer på varandra. Vi behöver skapa mer tillit för ett välmående samhälle (Hållbart initiativ 2019f).

För dessa mål arbetar HI utgående från fyra centrala värderingar - engagemang, mod, empati och ärlighet (ibid.).

6.4 Hållbart initiativs mobiliseringsresurser

Före valet i oktober 2019 berättar respondenterna att HI hade begränsade finansiella resurser. I början hade nämligen HI inga pengar alls, nämner respondent 1. Medlemsavgiften som låg och fortfarande ligger på tio euro användes till att finansiera valkampanjen (Hållbart initiativ 2019g) och det var och är enligt respondent 1 också ett sätt för medlemmar att ekonomiskt bidra till rörelsen. Förutom att betala medlemsavgiften har vissa medlemmar också bidragit med lite extra. Detta framgår i samband med att respondent 1 berättar om att bli medlem.

Och sedan är det ett sätt att ekonomiskt bidra, 10 euro då för att vara medlem och också kan man ju ge mera pengar. Vissa har gjort det och betala lite till och det är man ju fri att göra. Vill man betala extra bidrag så får man göra det. Så det är ju ett sätt att understöda oss ekonomiskt om [man] blir medlem (Respondent 1).

Under ett telefonsamtal 27 juli 2020 med respondent 1 förtydligar respondent 1 att de medlemmar som betalat lite extra har betalat mellan fem och tio euro till. Totalt uppgick den summan till 200 euro (Respondent 1, telefonsamtal, 27.7.2020). Efter valet i oktober 2019 uppdaterades HI:s hemsida på vilken det framgår att medlemsavgifterna ska användas till att stöda HI som politisk hållbarhetsrörelse (Hållbart initiativ 2020e). På grund av att HI hade få medlemmar i början gav intäkterna från medlemsavgifterna enligt respondent 1 inte tillräckligt med finansiella resurser för att finansiera valkampanjen. Enligt respondenterna var lösningen till detta paketlösningen som nämndes i avsnittet om hållbart initiativs rådsstruktur (6.2). Respondenterna berättar att alla de som ställde upp som kandidater skrev på ett kontrakt om detta arrangemang. Enligt respondent 4 användes lånebeloppet främst under valkampanjen till marknadsföring i tidningar. Efter valet i oktober 2019 får partierna på Åland och därmed HI, som nämns i tidigare kapitel, ett finansiellt stöd från staten i enlighet med 9 § i partilagen (10/1969). Respondenterna berättar att det i praktiken handlar om två typer av finansiella resurser – ett finansiellt stöd för partiet som helhet och ett för lagtingsgruppen. En del av stödet till lagtingsgruppen har lagtingsgruppen enligt respondent 5 valt att använda till det som hen kallar för en ”personresurs”. Respondent 2 förklarar valet mer ingående.

Så vi [lagtingsgruppen] har valt att ha en lagtingssekreterare, eller en politisk rådgivare som vi kallar det, så att vi kan få hjälp i det, eftersom vi också såklart är ett nytt parti och behöver hjälp i och formulera oss i alla olika politikområden. Men vi har också valt att vi inte ska ha en partisekreterare för övriga rörelsen som så vad gäller alla råd och så där (Respondent 2).

Lagtingsgruppen har alltså valt att använda en del av sina finansiella resurser från staten till att anlita en politisk rådgivare, som enligt respondent 3 arbetar deltid, till lagtingsgruppen. Respondenterna berättar att den anlitate politiska rådgivaren är en person från HI:s kärngrupp. Under ett telefonsamtal med respondent 1 27 juli 2020 förtydligar hen att lagtingsgruppen fattade beslutet om att anlita en politisk rådgivare (Respondent 1, telefonsamtal, 27.7.2020). Hen fortsätter att nämna att den politiska rådgivaren därmed bara är anställd för lagtingsgruppen, vilket betyder att hen arbetar ideellt för föreningen. Under samma telefonsamtal berättar respondent 1 vidare att lagtingsgruppen har ett eget ekonomiskt konto som inte är kopplat till föreningen (ibid.).

Därutöver får HI enligt respondenterna en jämställdhetsbonus eftersom de har haft en jämställd kandidatlista. Vad föreningen skulle använda de finansiella medlen till under fyra år var osäkert bland respondenterna i början av december 2019, men under årsmötet i februari 2020 blev det dock klart att de ska användas till att ständigt bygga rörelsen. Under detta årsmöte godkändes nämligen en verksamhetsplan och en budget som syftar till att ständigt bygga rörelsen framom att endast använda krafter under valåret (Hållbart initiativ 2020b). En motivering till att använda de ekonomiska resurserna på detta sätt nämnde respondent 5 redan vid intervjun i december 2019.

Att dom resurserna ska komma tillbaka till det här engagemanget. Att man vill fortfarande liksom att rörelsen byggs på det här ideella engagemanget, det är det som är kärnan i verksamheten och i hela rörelsen. Och dom eventuella ekonomiska resurser som finns sedan då i olika form, så de ska gå tillbaka då till rörelsen (Respondent 5).

Vidare före valet i oktober 2019 har HI enligt respondent 4 och 5 varken ansökt eller fått någon finansiering utifrån, men de har enligt respondent 5 fått lite donationer från privatpersoner. Utifrån har de alltså inte fått något ekonomiskt stöd, utan istället något som respondent 4 tolkar som ”kunskapsstöd” och ett ”intellektuellt samarbete”:

Ja, vi har ju inte fått något ekonomiskt understöd, men kunskapsstöd. Vi har till exempel fått företagsledare som kommit och hållit föreläsningar, utan arvode [. ...]. Vi ordnade ett seminarium utanför Alandica debatt då det var Alandica debatt. Så hade vi en egen liten i vår soffgrupp utanför där vi hade samtal om hållbarhet med olika personer. Så mer ett intellektuellt samarbete skulle jag säga, med att utbyta idéer framom ekonomiskt och resurser (Respondent 4).

Före valet 2019 ordnades möten enligt respondenterna bl.a. i två av initiativtagarnas hem och i ett biblioteks mötesrum. Respondent 4 säger därtill att de fått tillgång till olika lokaler via kontakter. Möten ordnades huvudsakligen på ställen som var gratis, men på vissa ställen har de fått betala hyra. Respondent 4 upplever att HI använt ”[...] så mycket gratisgrejer som vi har kunnat egentligen”. Efter valet p.g.a. att HI fick två mandat i lagtinget har HI enligt respondenterna fått tillgång till lagtingsledamöternas kansli och arbetsrum i lagtinget där HI får ordna möten. Likaså har HI tillgång till bokningsbara mötesutrymmen i lagtinget. Om tillgången till utrymmen i lagtinget säger respondent 1 att ”[m]en nu blir det väl mest att vi blir där då när vi har möjligheten”. Respondent 5 säger vidare att ”[...] förutom den här lagtingsgruppens

utrymmen så har inte föreningen som det ser ut idag någon fysisk plats”. Enligt respondent 5 skulle HI behöva mer donationer eller en större lagtingsgrupp, så att de får mera partistöd. Med det anser hen att HI skulle kunna bygga en rumslig plats för rörelsen. Under själva valkampanjen hade HI enligt respondent 4 tillgång till resurser på frivillig basis, såsom ryggsäckar, mikrofoner, soffor för att bygga upp vardagsrum på olika platser, folders och en placerarbar flagga. Som inspiration för respondent 4 för valkampanjen fungerade gräsrotsaktivism. Vidare i enlighet med respondenterna har HI inte startat som en underavdelning till ett annat parti eller rörelse.

[...] även om vi inte har startat som en avknoppning av någon annan rörelse någon annanstans, utan vi är ju vår egen, men just att vi också visar att vi bygger relationen både till Sverige, både med miljöpartiet och Vändpunkt, och till Finland då med dom gröna i Finland då (Respondent 5).

Det framgår av respondent 5 att HI är sin egen, men vill samtidigt också visa utåt att HI skapar relationer med andra partier. Jag ställde följdfrågan om HI haft kontakt med nämnda partier. Respondent 5 svarar att HI delvis på basen av privata tidigare relationer till dessa partier och på eget initiativ från HI:s sida har tagit kontakt och velat bygga nätverk med dessa. Det visade sig också utgående från respondenterna att HI:s minister i landskapsregeringen, som tidigare var talesperson för HI, tidigare har arbetat som partisekreterare för en parlamentariker i Miljöpartiet de gröna i Europaparlamentet i Bryssel. Av den anledningen har HI kontakter i EU-parlamentet, såväl till rådgivare till europaparlamentariker som till europaparlamentariker själva. Respondenterna säger att det är kontakter som HI har haft stor nytta av. Respondent 5 nämner ett exempel att HI genom detta gemensamma nätverk har kunnat hämta information om t.ex. på vilket sätt man arbetar kring klimatlagstiftning. Vidare under HI:s valkampanj i enlighet med respondenterna besökte ett tidigare språkrör för Miljöpartiet de gröna HI på Åland, och utrikesministern [för De Gröna i Finland] och klimatexperten och EU-parlamentarikern för Miljöpartiet de gröna skickade båda en videohälsning till HI som sedan lades ut på HI:s sociala medier. Enligt respondent 2 besökte därtill också två representanter från partiet Vändpunkt i Sverige HI på Åland. I detta sammanhang säger respondent 2 att ”[s]å vi tillhör den gröna familjen kan man säga, även om vi inte har varit tydliga med det, för det finns ju inget behov egentligen av att vara det [...]”.

6.5 Deltagare och engagemang i Hållbart initiativ

Jag ställde frågan hur rekryteringen går till i HI, varefter respondenterna vid tiden för intervjun i december 2019 svarade att rekryteringen huvudsakligen går och har gått via Rekryteringsrådet.

[...] nämen det är ju mycket i allas lite olika personliga nätverk och kontakter och sådär [. ...]. När väl Rekryteringsrådet hade bildats för där kom ju några kandidater innan dess också, men när väl Rekryteringsrådet hade bildats så då pratade ju alla som nu var intresserade och sådär, så prata med olika människor och sedan helt enkelt så hänvisa man kontakter då eller tips [till] Rekryteringsrådet och så fick Rekryteringsrådet ta över den bollen då (Respondent 5).

Utgående från respondent 5 verkar bl.a. rekryteringen av kandidater inför valet 2019 ha gått via ”allas” personliga nätverk och kontakter, såväl innan Rekryteringsrådet bildades som efter att det hade bildats. När Rekryteringsrådet sedan väl hade bildats verkade intresserade hjälpa till i rekryteringen genom att tala med olika människor och sedan föra vidare kontakter eller tips till Rekryteringsrådet.

Vi gick ju ut och aktivt förfråga också sympatisörer. Att vill du bli sympatisör på hemsidan? Att vi har ett sådant här upplägg, och det här är det vi står för och kan du tänka dig? Så det var lite olika taktiker där för och på det sättet rekrytera. Men just kandidatrekryteringen gick via Rekryteringsrådet. Och det är så vi också har diskuterat nu när de blir dags att tillsätta i olika nämnder och styrelser, och för organisationer och företag så ska det också gå via Rekryteringsrådet. Så att man kan anmäla sig och visa intresse, eller man kan bli liksom tillfrågad, men själva processen ska styras via Rekryteringsrådet (Respondent 5).

För att sedan bli medlem i HI ska personer i enlighet med 3 § i HI:s föreningsstadgar (PRH 2019) godkännas för att bli ordinarie medlem eller understödande medlem. Till ordinarie medlem godkänns de personer som antar föreningens syfte. Till understödande medlem i sin tur kan privatpersoner eller en sammanslutning med rättshandlingsförmåga godkännas i egenskap av att de vill stöda HI:s syfte och verksamhet (ibid.). I intervjun i början av december berättar respondent 1 att HI har 83 medlemmar. Några månader senare i början av maj 2020 skriver respondent 1 i vår mejlkonversation att antalet betalande medlemmar är 102 (Respondent 1, e-postmeddelande, 6.5.2020).

I HI finns också en kategori av sympatisörer som enligt respondenterna antingen inofficiellt eller officiellt vill visa att de stöder HI. Antalet sympatisörer var i januari 2020 enligt HI:s hemsida 42 (Hållbart initiativ 2020f). Enligt respondenterna kan sympatisörerna offentligt visa sitt stöd genom att deras namn och bild publiceras på HI:s hemsida. Under valkampanjen användes ibland också enligt respondent 2 sympatisörernas citat om varför de stöder HI för att också lyfta fram andra människor än bara kandidaterna. Enligt respondent 1 och 2 kan också de som vardera gjorde en videohälsning under HI:s valkampanj räknas som sympatisörer. Enligt respondenterna är sympatisörerna också de som är engagerade i HI:s interna verksamhet, dvs. i olika råd. De sympatisörer som vill vara delaktiga i ett råd kallar respondent 4 för ”aktiva sympatisörer”. En sympatisör kan enligt respondent 1 även vara medlem, men behöver nödvändigtvis inte vara det. De flesta sympatisörer är dock också medlemmar.

Som sympatisör kan man alltså bidra genom att visa sitt stöd och/eller genom att vara engagerad i något av HI:s råd. Medlem i sin tur är enligt respondent 1 formellt, varefter en person som vill bli medlem betalar medlemsavgift och registreras som medlem. Mer än så behöver det inte vara. Överlag har HI kandidater, medlemmar och sympatisörer och det är enligt respondent 1 och 2 möjligt för en person att vara alla dessa eller bara en av dem. Enligt respondent 2 är en målsättning som HI har att öka antalet medlemmar, vilket enligt hen inte handlar om pengar utan främst för människor att känna sig inkluderad.

Det handlar inte bara om pengar. Det kostar bara 10 € herregud. Inte bara det att man är med i och har beslutanderätt på ett årsmöte, utan man får medlemsbrev, man får komma med input, man blir inbjuden till olika träffar och eventuellt att man till och med också blir tillfrågad att hej, vill du sitta i den här styrelsen, vi vet att du är duktig på det här. Hej, skulle du kunna vilja sitta i kulturdelegationen eller vill du sitta i den här gruppen? [. ...]. Som att man också använder sig av medlemssystem på det sättet, medlemsbas [...] (Respondent 2).

Här blir det också synligt hur HI delvis engagerar sina medlemmar och hur medlemmar kan få bidra. Medlemmar kan få komma med ”input” och även bli tillfrågade att delta i ett råd, vilket visar ett sätt på vilket HI engagerar sina medlemmar och använder sig av medlemmarnas resurser eller med respondent 2:s ord ”medlemssystem”. Samtliga respondenter säger att människor kan engagera sig och visa sitt engagemang via råden. Utöver det verkar HI enligt respondent 3 ständigt ha samtal med engagerade, sympatisörer och medlemmar.

[...] det pågår hela tiden ett samtal med engagerade, sympatisörer och medlemmar. Att det är väldigt nära [. ...]. Och att vi gör saker av sådant som vi märker ligger i luften och som man behöver penetrera lite mera och diskutera och göra evenemang av eller någonting. Så det är väldigt kort väg från den där enskilda sympatisören eller medlemmen att faktiskt få upp en fråga på bordet eller att förverkliga någonting (Respondent 3).

Sympatisörer och medlemmar förutsätts alltså ha möjlighet att lyfta fram sina egna frågor och påverka inom HI. Det samma gällde i samband med valet av organisationsstruktur. Respondent 2 berättar t.ex. att alla de som ville vara med i början av rörelsen kunde vara med och bestämma hur organisationen skulle formas. Senare efter valet i oktober 2019, på medlemsträffen i november 2019, berättar respondent 3 att HI även där och då ville höra medlemmarnas åsikter om hur råden igen skulle kunna göras om. Respondent 5 nämner att HI i ett relativt tidigt skede funderade över hur man ska kunna engagera sig i en rörelse, eftersom människor eventuellt vill engagera sig på olika sätt. Mot den bakgrunden uppfattar respondent 5 att HI med hemsidan kan visa intresserade att man har möjlighet att engagera sig på olika sätt enligt "[...] egna möjligheter och behov".

I avsnittet ovan om HI:s rådsstruktur (6.2) finns ett citat om att HI har nya spännande former av mobilisering. Frågan vad det innebär ställdes till respondenterna. Förutom HI:s mobilisering i en rådsstruktur lyfter respondenterna fram lite olika infallsvinklar på hur mobiliseringen i HI går till. Respondent 2 anser att HI:s mobilisering är icke-traditionell.

Det [mobilisering] är icke-traditionellt. Det är inte en valrörelse och sedan att man inte går ut och talar med folk, för det är ju det traditionella. Man har en valrörelse, sedan så har man vissa politiker som gör vissa saker i vissa rum, förhandlingar och beslut, utan att sedan gå vidare till folket och säga att jamen det här är det som har hänt och lyssna av stämningen inom vissa kommuner eller i vissa situationer, i vissa forum. Utan att det är stopp där, att demokratin har tagit stopp, att demokrati är enbart val. Och sedan att dom politiska organisationerna ska göra något rävspel mellan varandra. Vi vill såklart hålla på diskutera med dom andra partierna, men vi vill sedan också gå till allmänheten. Inte bara våra medlemmar, men också till allmänheten genom live-streams och förklara, okej, det här har vi fått igenom i regeringsprogrammet [för landskapsregeringen], genom allmänna möten, gå ut och stå utanför butiker och prata med folk, utan och lämna över Hej rösta på mig-kort, och bara snacka liksom, eller gå till ett kafé, bjuda på kaffe, se till att få höra folks åsikter (Respondent 2).

Enligt respondent 2 verkar det som om HI genom att använda sig av tekniken, i form av "live-streams" vill nå ut till allmänheten, men också genom att diskutera med människor höra deras åsikter. Respondent 1 nämner i likhet med respondent 2 "live-streamer".

[...] vi försöker väl lite på alla sätt med smarta sätt, att vi kör ju delvis med live-streamer och ganska mycket sociala medier och ganska modernt sätt upplever jag det. Det är ju många som är bra på det här, både på layout och på sociala medier, dom är med liksom. Så man märker att det kanske är lite smartare när det gäller det än vad dom andra har varit, eftersom vi fått fram det också. Det ska gå snabbt och det ska bli snyggt och det ska vara lite klatschigt och kanske lite roligt och lite go i det och sådär (Respondent 1).

HI försöker använda "smarta sätt" i sin mobilisering. Dessa är enligt respondent 1 "live-streamer" och sociala medier. Förutom modern, gäller det att vara snabb, snygg och rolig. Ifråga om mobilisering menar respondent 3 i sin tur att HI är medveten om att de kan uppstå nya möjligheter för att engagera flera människor. Hen säger att HI är öppna för nya möjligheter genom sådant som tekniken, tiden och kontakten med andra människor kan medföra. Hen uppfattar också att HI vill att många ska delge sina åsikter och idéer samt "[...] ge kraft till det här arbetet som vi ska göra tillsammans [för] att ställa om samhället". Överlag angående tekniken upplever respondent 3 att "[...] vi har nog hela det här sociala mediespektrat täckt fullständigt". De kommunikationskanaler som HI använder sig av är enligt respondenterna sociala medier, enligt respondent 3 "gammelmedia" och dolda kommunikationskanaler. I sociala medier har HI enligt respondenterna bl.a. haft livesändningar. Sociala medier verkar också vara en indikator för de som engagerar sig i HI.

Och sen just det här med att, med sociala medier då, att fortsätta bygga. Nu har vi ju redan flest på både Facebook och Instagram av alla på ganska kort tid, så gick vi om allihopa, så det är ganska bra liksom. Det visar ju också på den här kraften av, folk engagerar sig liksom i det vi gör (Respondent 1).

Med "allihopa" syftar respondent 1 på alla andra partier på Åland. Utifrån ovanstående verkar det som om HI tar hjälp av sociala medier för att bygga upp sin rörelse. Sociala medier, såsom Facebook och Instagram, verkar vara en resurs som engagerar människor, eftersom HI har flest följare av alla partier på Åland. Vidare berättar respondent 3 att de deltagit i alla debatter och att det är ett sätt att kommunicera och få

synlighet i ”gammelmedia”. I själva valkampanjen kommunicerade de också enligt respondent 3 genom att stå utanför butiker och dela ut tvåsidigt/fyrsidigt valprogram för dem som ville ha. Respondent 5 i sin tur nämner att HI i samband med att bygga engagemang istället mobiliserar sig kring olika frågor och att det var en metod som HI testade på stormötet i juni 2019.

Vi hade också en annan grej på stormötet som vi sa att när vi ville veta då att, vad är det som är viktigt? Vilka frågor är viktiga i rörelsen? Och då använde vi bland annat en metod som heter Open space som också kommer från det här Art of hosting [...]. Inte det att vi nödvändigtvis har mobiliserat oss i en kampanj eller någonting sådant men att vi har mobiliserat oss kring vilka frågor är det som faktiskt nu är viktiga för oss i den här rörelsen. Och att vi försöker hitta metoder när vi samlas för hur vi ska kunna prata kring det här, och att initiativet kan komma från dom som är där. Att det är inte så att någon hade ställt på förhand att dom här frågorna är de vi diskuterar nu, utan att vi kan också erbjuda metoder där dom som kommer till mötet får liksom spontant lyfta frågor och säga att det här skulle vi vilja engagera oss i eller det här är viktigt nu och komma vidare med. Så att vi försöker att använda oss av den typen av metoder för hur man kan bygga engagemang [och] på det sättet mobilisera sig i olika frågor (Respondent 5).

6.6 Beslutsfattande inom Hållbart initiativ

När jag ställde frågan vem som fattar besluten i HI svarar respondent 1 att ”[...] det beror på vad det är som ska bestämmas”. Respondent 4 säger kortfattat att ”[b]esluten fattas i råden som rör råden. Stora frågor så försöker man ju kalla så många som möjligt”. Enligt respondent 5 förekommer också återkoppling mellan råden och vid beslut kan också olika radsansvariga återkoppla och ”checka” med varandra. Samtliga respondenter säger dock att råden fattar beslut om sådant som ingår i deras mandatbeskrivning, vilken fastslagits av Förvaltnings- och ekonomirådet.

[...] så att på det sättet är råden självständiga och kan fatta beslut inom ramen för sitt mandat för hela rörelsen [. ...]. Och indirekt blir det ju så då att i och med att Förvaltnings- och ekonomirådet fastslår dom andra rådens mandat så har man ju också delegerat beslutsmakten (Respondent 5).

Råden kan alltså själva fatta beslut som berör råden. Ett exempel på en stor fråga är den huruvida HI skulle gå med i förhandlingarna om bildande av en landskapsregering.

Till denna kallades enligt respondent 4 ”allihopa” för att sedan genomföra en röstning. Med ”allihopa” syftade respondent 4 på alla aktiva sympatisörer och kandidater som ställt upp, eftersom det handlar om sådana frågor som kandidaterna varit delaktiga i. Beslut som handlar om hur organisationen ska byggas upp diskuteras och fattas på medlemsmöten.

Respondent 4 anser dock att ”[...] man kan inte kalla till medlemsmöte för varje beslut som måste fattas”. Hen påpekar att det skulle kräva att människor måste ta ledigt från sitt arbete. Enligt respondent 4 kallas därför särskilt kandidater och aktiva sympatisörer, eftersom de lagt ned mycket tid och är insatt i frågorna, varefter de med respondent 4:s egna ord kan ses som ”specialister” i dessa frågor. Respondent 4 nämner vidare att medlemmar eventuellt kan bli ”sura” när de inte får delta vid beslutfattandet, men lyfter fram att medlemmarna har ett val att bli aktiva och bli delaktiga i ett råd. Respondent 4 säger att ”[v]i är ju öppna, för du kan vara en aktiv medlem i vilket råd du vill och var du vill där du känner att här vill jag göra någonting”.

Eftersom HI fick två mandat i lagtinget har nu också förutom rådsstrukturen en lagtingsgrupp uppstått, och HI har en minister i landskapsregeringen. Respondent 5 berättar om detta:

[...] från det där stormötet då i somras, så har vi ju nya funktioner då där dom så klart ska fatta sina beslut inom ramen för sina uppdrag som minister [i landskapsregeringen] och lagtingskandidater och det ska sedan förhålla sig också till liksom hela rörelsen och partiet som helhet (Respondent 5).

Respondent 2 lyfter fram ett exempel från hur det går till när ledamöterna i lagtingsgruppen har en fråga om ett politiskt förslag att ta ställning till. Om ledamöterna inte vet huruvida de ska trycka på ”[...] gröna eller röda knappen – vad ska vi argumentera för [...]” och det handlar om en fråga som inte har diskuterats förut då kan de eventuellt diskutera frågan med Strategirådet (numera Politikrådet). I det fallet kan de diskutera huruvida förslaget är passande i förhållande till HI:s valmanifest, hemsida och tidigare diskussioner. I den diskussionen kan Strategirådet eventuellt ge ”input” för vilket argument ledamöterna ska föra eller också säga att det inte passar, och istället ge förslag på annat. Som framkommit tidigare kan Strategirådet (Politikrådet) väcka initiativ, vilket är något som endast respondent 2 lyfte fram under intervjutillfället i december 2019.

[...] man kastar inte över frågan till Strategirådet att nu får ni sköta det här, utan man tar också eget ansvar för att nämen i så fall om ni ska fatta beslut om det här så finns de här underlagen [. ...]. Men utskotten kan också agera själva, så dom kan väcka initiativ, att det inte alltid behöver komma från Hållbart initiativs politiker, utan det kan komma initiativ från medlemskåren att nu vill vi att det här ska göras. Och så bereds det ett utskott, så går det till Strategirådet som sedan ger anvisningar. Man kan verka i båda riktningar så att säga (Respondent 2).

I enlighet med respondent 2 verkar det alltså som om medlemskåren och Strategirådet (Politikrådet) har möjlighet att påverka och komma med initiativ för att frågor ska behandlas. Respondent 3 i sin tur skickade ett e-postmeddelande till mig i mitten av december och förklarade att HI inte medvetet valt på vilket sätt de skulle diskutera och komma fram till beslut, utan hen förvånas över "[...] hur enkelt och snabbt vi i samråd och i öppen inlyssnande diskussion slutligen kommer fram till ett svar som inledningsvis inte alls behövde majoritetsstöd". Hen nämner att deliberativt arbetssätt/demokrati har nämnts och uppfattar själv att det är "exakt" det som det är (Respondent 3, e-postmeddelande, 19.12.2019). Bland respondenterna förekom det överlag funderingar och oklarheter kring hur beslutfattandet ska gå till.

Medan vi gör organisationen så försöker vi att lära oss. Så vi har försökt att identifiera lite olika sådana här svårigheter kring gränsdragningar, eller utmaningar just kring beslutfattande eller så, men försöker att jobba med det samtidigt och se att vad kan vi lära oss av det (Respondent 5).

Enligt respondent 5 ligger alltså fokus på lärande, dvs. att lära samtidigt som HI:s organisation byggs upp. Det verkar även gälla vid beslutfattandet och enligt respondent 5 verkar de ha försökt identifiera olika utmaningar kopplade till beslutfattande.

6.7 Hållbart initiativs organisering, förändring och målsättning

HI har alltså valt att ha en organisation som består av olika råd, som alla kan ha utskott, istället för en traditionell styrelse och ett verkställande utskott (Hållbart initiativ 2020b). Respondenterna framhåller att HI valt detta eftersom de vill undvika onödig

byråkrati och strävar till att ha ett så platt ledarskap och organisation som möjligt där medlemmar ges möjlighet att bidra, komma till tals och vara med vid beslutsfattandet.

Och sedan har vi också försökt ha ett [så] platt ledarskap som möjligt, en [så] platt organisation som möjligt, att vi inte blir ett vanligt etablerat parti, utan snarare en folkrörelse i partiskrud så att säga. När man tänker på ett parti så är det ju oftast att det finns en ledare, det är en partistyreelse, det finns några folkvalda, och det är vissa personer som bakom strukturerna ändå bestämmer allt. Om man har medlemsmöten och kongresser eller vad det nu heter för att förankra saker i medlemskåren, snarare att medlemskåren ska berätta att det här vill vi att ska genomföras, så är kulturen på Åland i alla fall. Vi vill lite turn the tables här alltså, vi vill se till att medlemmarna och till viss del allmänheten också i öppna workshops och seminarier och så vidare ska komma med input till politikerna, alltså våra politiker, om vad vi kan driva. Och det är ett annat sätt att se på politik och det är ett annat sätt att se på demokrati också, så därför har vi organiserat vår organisation på ett annat sätt (Respondent 2).

Här framgår att HI enligt respondent 2 vill att medlemmarna och delvis allmänheten genom öppna workshops och seminarier ska ha möjlighet att komma med ”input” till de folkvalda över vad som ska drivas. Detta istället för att vara ett vanligt etablerat parti, i vilken det finns ett mer hierarkiskt upplägg med några få som bestämmer. Respondenterna säger vidare att en partiorganisation vanligtvis brukar ha en partiledare, som även är styrelseordförande, men i HI har de istället för en partiledare två talespersoner – en kvinnlig och en manlig. Detta är enligt respondenterna inspirerat av det svenska miljöpartiets språkrörssystem Att ha en manlig och en kvinnlig talesperson är enligt respondent 2 en jämställdhetsåtgärd. Vidare vill respondenterna att HI:s organisation ska vara relativt ”agil” eller snabbfotad, flexibel och anpassningsbar.

[...] man hämtar upp någonting och så ser vi okej, men hur kan vi kanalisera det här? Vad gör vi av det här nu, hur kan vi vara på det sättet anpassningsbara eller flexibla eller verkligen ta vara på någon sorts [puls] som kommer? (Respondent 5).

Det verkar som om respondenterna vill att HI:s organisation ska kunna anpassas i enlighet med vad som händer runtomkring och som respondent 5 säger till rörelsen i stort. Det framgår även av respondent 2 som ifråga om organisationsstrukturen nämner att de testat sig fram för att undvika att låsa sig fast i något som eventuellt inte fungerar nästa år, ”[v]i har också den flexibiliteten att vi testat oss fram och om det är någon

som säger, eller att det är fler som säger nämen nu blir det för toppstyrt, [och då tänker vi] okej men vad kan vi förändra då?”.

När jag ställde frågan om vilken målsättning respondenterna har med organisationsformen/-strukturen har respondenterna olika infallsvinklar. Respondent 5 anser att målsättningen är att sträva till att erbjuda så många olika ytor som möjligt där människor kan komma till sin ”rätt”, kan bidra och ha roligt. Respondent 4 i sin tur anser att organisationsformen ska kunna ändra hela tiden. Som följdfråga till det ställde jag frågan på vilket sätt HI ska göra det om organisationen växer. Respondent 4 hänvisar till olika organiseringsteorier hen läst och bl.a. hur utveckling av programvaror sker över internet, utifrån vilka hen tolkar att arbete i grupper, som kan öka i antal, är det snabbaste och minst hierarkiska arbetssättet. Hen säger att denna struktur till viss del kan bli toppstyrd när den växer, men att man måste ge möjlighet till alla grupper att utvecklas som de själva vill, så att de får vara kreativa i sitt eget. Mellan dessa arbetsgrupper anser hen att en koordinator behövs. Information behöver nämligen samlas in. Enligt respondent 4 är det dock relativt enkelt ännu eftersom det inte är så många grupper i HI. I likhet med detta framhåller respondent 4 att råden i HI ges fria händer att göra lite vad de vill. Enligt respondent 4 fungerade den rådsansvariga i Evenemangsrådet inför valet i oktober 2019 bara som bollplank och gav emellanåt feedback åt rådsmedlemmarna som själva lagade evenemang utifrån en färdigformulerad mall. Utöver det behövde den ansvariga inte involveras.

Respondent 2 däremot anser att målsättningen i det stora hela om man ska driva hållbarhetsfrågan är mobilisering och samordning. I enlighet med det och genom att anpassa enligt situationen menar hen att HI försöker bygga upp en organisationsstruktur. Respondent 2 nämner vidare att HI i.o.m. inval i lagtinget och några kommuner behöver förändra HI:s organisation och justera enligt det. Hen upplever att HI har en relativt stor flexibilitet, men att det behövs tydlig kontakt, dvs. att det finns en kontaktperson så att det inte uppstår en separat gren som bildar, med hens egna ord, en ”sidebusiness”. Respondent 1 berättar å sin sida om sin tolkning av målsättningen med organisationsstrukturen nedan.

Det ska kunna vara många engagerade, men ändå inte svårt och omständligt att få igenom saker och ting. Liksom tanken att både vara snabbt och stort, vilket är ganska svårt att kombinera kanske. Men vi försöker med det konststycket, med den här delningen av råd då som sköter sitt och dom rådena kan också ha utskott. Om det blir för stort i ett råd, så kan man ju också dela upp rådena. Det är utrymme för att det ska kunna vara en stor rörelse men ändå funkra smidigt. Det är väl målsättningen (Respondent 1).

Respondent 1 vill att organisationen ska vara snabb, men därutöver också stor med många engagerade och smidig. Överlag nämner alla respondenter att de med organisationen vill att HI ska kunna agera snabbt. När organisationen blir större verkar det enligt respondent 1 som att HI hanterar det genom sin rådsstruktur. Det vill säga genom att råden kan ha utskott, men ifall ett råd blir för stort finns också möjligheten att dela upp ett råd. En annan aspekt som HI försöker hantera genom sin rådsstruktur är toppstyrning.

Och det kan [man] inte göra om man har en partitopp som ska bestämma allt och så vidare, och då skapar man inte ägandekänslan heller och då är det väldigt svårt att få en kontinuitet i en rörelse också menar vi. Så därför har vi olika råd som vi kallar det. Istället för att ha en styrelse och sen understyrelse med olika arbetsgrupper, som man ibland kan ha, så vi har olika råd som har olika funktioner. Alltså visst ett parti behöver ha en formell styrelse ja, men vi kallar det inte styrelse, utan Förvaltnings- och ekonomiråd (Respondent 2).

Eftersom HI blev invald i lagtinget nämner respondenterna att de behövde revidera sin organisationsstruktur och fundera över ett antal frågor. Av den anledningen efter valet under medlemsträffen i november 2019 föreslogs en ny rådsstruktur och HI hämtade ”input” från medlemmarna över vad de anser. Frågor som diskuterades var bl.a. maximi- och minimiantalet medlemmar i de olika råden, beslutsfattandet i råden och jämställdhet i råden. Ett lämpligt antal i råden anser respondent 2 att beror på vilket råd det handlar om. Medlemmarnas ”input” samlades in och skickades sedan vidare till Förvaltnings- och ekonomirådet, som därefter framtill årsmötet i februari 2020 förberedde hur rådstukturen skulle se ut. Den rådsstruktur som planerades under medlemsträffen var en lösning som HI testade framtill det nämnda årsmötet. Under det formella årsmötet godkändes sedan den reviderade organisationsmodellen (Hållbart initiativ 2020b). Överlag under medlemsträffen diskuterades Strategirådet (Politikrådet). Respondenterna upplever att det är bra att det är många i Strategirådet, det har varit många och behöver vara många. Enligt respondenterna vill de ha bred

”input” och många olika perspektiv av olika människor. Respondent 1 säger att det är bra att få med olika typer av människor från olika regioner, av olika kön och med olika intresseområden. Respondent 1 motiverar ytterligare varför hen anser att det är fördelaktigt med att det är många i Strategirådet.

[...] då kan man ju också rösta om det [är någon som] [...] har väldigt kraftig åsikt om någonting då. Så är man en liten grupp [...] så kanske det kommer igenom det då. Men [...] är man bara en eller två av femton som driver någonting så då förstår man ju att det kanske inte är den åsikten som är vår åsikt (Respondent 1).

Respondent 2 i sin tur poängterar varför det inte är fördelaktigt att vara alltför många i Strategirådet.

Vi får ingen operativitet på det. Vi kommer aldrig att komma fram till ett beslut, eller visst kommer vi att komma fram till ett beslut, men det kommer att bli väldigt svårt att gå igenom en hel dagordning på två timmar med den konstruktionen. Så då kanske man kan fundera, okej, finns det vissa intressen här som handlar om vissa politikområden, så att fem personer av dessa 20 är intresserade av speciellt infrastruktur och transport, fine, då gör vi ett utskott kring det, då får rådet bestämma det själv, att ni får ansvar för just den här delen, så kan ni rapportera om ni har något att komma med eller så kan vi säga att gör det här (Respondent 2).

Respondent 2 lyfter fram att det med ett alltför högt antal i ett råd inte går att nå ”operativitet” och att det leder till svårigheter med att komma fram till ett beslut. Angående revideringen av HI:s organisation och beslutsfattande i det stora hela för rörelsen efter valet i december säger respondent 2 följande:

Och nu har vi ju reviderat, eftersom vi har kommit in i en ny fas i vår rörelse. För vi ser det som en rörelse fortfarande hellre än ett parti. I vår rörelse har vi kommit till den fasen att vi har olika folkvalda och då måste vi på vissa sätt revidera organisationen så att inte nu bara folkvalda ska bestämma vad som ska ske så att säga, utan att det finns både operativitet, det vill säga att vi kan fatta beslut snabbt om vi vill och att man är snabbfotad, och att det finns kvar den här tanken kring den platta organisationen, där man kan komma till tals (Respondent 2).

Utgående från respondent 2 verkar det alltså som om de inom HI vill revidera organisationen medvetet för att undvika att endast de folkvalda fattar beslut, och för att den platta organisationen i något mån ska bevaras. Hen nämner också att HI hellre

är en rörelse än ett parti. Respondent 2 tolkar det som att det också finns svårigheter med att planera en organisationsstruktur, men nämner att HI behöver förändra och justera organisationen i enlighet med att de kommit med i lagtinget och i några kommuner. Vad gäller den platta organisationen, så anses det av respondent 5 vara det nya där alla råd självständigt fick formulera sina uppdrag. Att råden själva fick formulera sina uppdrag efter stormötet i juni 2019 kan enligt respondent 5 delvis ses som något nytt.

Och det är väl en del av det här nya i att säga att hur kan vi ha ett ledarskap i en rörelse och i en organisation och i en struktur som verkligen så att säga fostrar det egna initiativet och det egna ledarskapet hos var och en individ? Där man inte liksom blir serverad med någonting utan man ser att okej, jag tar mig själv, jag tar med mina två ben och stiger in i den här organisationen [...] vad kan jag hitta mitt eget ledarskap och bidra med det jag kan på det sätt jag har förmåga just nu? (Respondent 5).

Ledarskapet inom HI verkar alltså enligt respondent 5 grunda sig på att individerna själva är sina egna ledare. Som framkom i avsnitten om HI:s mobiliseringsresurser (6.4) har HI efter valet anställt en politisk rådgivare, som enligt respondenterna inte fungerar som en vanlig partisekreterare. Varför HI har valt att inte ha en partisekreterare i vanlig mening förklarar respondent 2 nedan.

Det har vi valt för att vi vill inte bli en professionaliserad rörelse. Vi vill ju såklart att vissa funktioner som vi har behov av ska uppfyllas, men måste det uppfyllas genom att alltid ge någon lön? [. ...]. Och direkt när man anställer någon person som en partisekreterare eller en kansliledare, eller en verksamhetsledare, vad det nu blir för någonting, så finns det en risk att man professionaliserar, att man tar första steget för en professionalisering [...]. Så därför så skryter vi inte med att vi har en, jamen hej nu har vi ju en partisekreterare som skuffas ut i olika mediasammanhang som ska föra vår talan, utan det är fortfarande dom som är folkvalda som, eller talespersonerna, som för talan och det är fortfarande medlemmarna som ser till och driva engagemang (Respondent 2).

Här verkar det framgå vissa lösningar till hur HI försöker hålla sig borta från att bli en professionaliserad rörelse. Utifrån ovanstående verkar det som om HI medvetet tagit avstånd från att anställa en partisekreterare för hela rörelsen, eftersom de trots inval fortsättningsvis vill att medlemmarna driver engagemanget och att de folkvalda för talan. Respondent 2 anser vidare att HI också behöver hitta lösningar för hur man istället ska t.ex. få en annan medlem i samma råd att fylla en sådan funktion.

Respondent 2 säger sedan att om det i sin tur inte fungerar kan det behövas t.ex. en ”third line” eller ett ”backoffice”. Ett ”backoffice” i detta sammanhang kan till viss del tänkas höra ihop med Erving Goffmans (1990 [1956], 111-121) koncept om ”frontstage” och ”backstage”, dvs. att ”backstage” kan ses som en form av assistans för aktörer i ”frontstage”. Vid tiden för intervjutillfället i december berättar respondent 2 att de gjorde så att lagtingsledamöterna, som får lön, har tagit mer ansvar för att ”täcka upp vissa åtgärder”, liksom första och andra ersättare till lagtinget, den politiska rådgivaren, och vicetalespersonerna. Vidare upplever respondent 2 att det tar tid att bygga upp en sådan organisation.

[...] för det handlar inte bara om att det finns en organisation på plats, utan också hur man förstår den, om det finns en gemensam förståelse för det. Och där kommer vi till [...] kanske den viktigaste grejen, att den gemensamma förståelsen för vad vi pysslar med, vad som är vårt mål och hur vi gör det, så har vi börjat kalla HI-andan. Det finns en anda, en HI-anda, som vi kallar det, i alla fall på senaste medlemsträffen (Respondent 2).

Respondent 2 berättar att detta bottnar i att HI strävar till att tillsammans tala och använda ett politiskt hantverk som ser annorlunda ut. Respondent 2 upplever att ”[v]i försöker leva som vi lär utifrån den politik vi vill föra”. ”Att leva som man lär” kan förövrigt ses som ett mycket värdeladdat uttryck. Respondent 2 fortsätter att nämna att ovannämnda anda handlar om en anda som är gemytlig där man förstår varandra framom att ”kasta paj” på varandra. På möten har HI enligt respondent 2 också ”check-ins” där det är möjligt för mötesdeltagare att säga hur de mår och på det sättet få en förståelse för någons beteende. På detta sätt säger respondent 2 att ”[...] då skapar man en förståelse, en empati, så behöver man inte hålla på och kasta skit på varandra internt och heller inte externt”. Vidare nämner respondent 5 tillit, som finns i avsnittet om hållbarhet och syfte för Hållbart initiativ (6.3).

Tillit och makt och beslutsförhet och mandat. Dom här begreppen tycker jag är ganska spännande och se hur förhåller dom sig till varandra traditionellt. Vad kan vi så att säga gå in och lite bryta upp eller bygga mera tillit genom att decentralisera makt eller delegera makt, och hur gör man det så att man inte får totalt kaos i organisationen, utan att man ändå vet och har struktur och så vidare? [Jag] [t]ycker det här [är] någonting som vi håller på utforskar, men just tillit är tror jag en viktig ingrediens i det där apropå värderingar och så (Respondent 5).

Enligt respondent 5 verkar också tillit vara viktigt för HI med tanke på värderingar och det verkar vara något som HI försöker implementera i sin rörelse. Respondent 5 nämner vidare att traditionella partier på Åland i grunden bl.a. har en föreningsstruktur med en föreningsstyrelse, en ordförande och att de ordnar sina medlemsmöten och där styrelsen egentligen tar hand om allt. Hen fortsätter med att nämna att styrelsen kan vara större eller mindre, varefter man i ovannämnda form kan ha mer eller mindre deltagande från medlemmarna. Av detta, dvs. på vilket sätt det fungerar, uppfattar hen att flera inom HI har haft erfarenheter från andra partier.

Och någonstans i det här, inspirerad av det här att kunna bredda det här deltagandet och att man kanske inte alltid känner sig hemma i en styrelse eller man kanske inte alltid vill sitta i styrelsen och vara den som är ytterst ansvarig för hela föreningens ekonomi eller vad det nu kan vara frågan om. Att det kanske inte känns bekvämt, och då kanske det finns någon arbetsgrupp man kan engagera sig i, men utbudet är egentligen ganska litet kanske på ett sätt (Respondent 5).

Lösningen till detta är enligt respondent 5 "[...] olika råd med olika funktioner". Respondenterna berättar att det också varit ett medvetet val att bilda ett Fest- och peppråd för att ha roligt emellanåt, och för att enligt respondent 5 hålla uppe energin och slappna av vid sidan om mycket arbete, samt vårda det kollektiva. På detta sätt anser Respondent 5 att HI också vill bygga upp rörelsen.

[...] vad vi byggde in där också i den rörelsen som vi hade så väldigt tur just att [namn] kom med sedan, så var ju just hela den här tanken av att hur vårdar vi oss själva och det kollektiva. Och det kommer från den här Art of hosting rörelsen, så det är ytterligare en impuls som vi har lyft in i det här apropå en ståndpunkt, men att hur kan vi ta hand om oss själva och varandra i det här arbetet. Det är också en del av hållbarhet och kring social hållbarhet [...] (Respondent 5).

Vidare enligt respondent 2 har de mobiliserat sig med ett långsiktigt tänk, eftersom HI enligt hen ständigt vill ha med flera människor och delvis bilda en bas för andra om de vill bli politiker på nämndplats, i kommunen eller i lagtinget. Respondent 3 i sin tur lyfter fram sin åsikt om att HI organisationsmässigt måste vara en levande process.

Att det bara inte är en organisation som ser fin ut på papper, utan det ska ju finnas innehåll och idé och vad vill vi och funkar det här, och varför funkar det inte, jamen då måst vi fundera att är inte det här ens nödvändigt kan vi göra om. Så här att det måst vara en levande process tycker jag också. Det ska inte vara en organisation som är huggen i sten (Respondent 3).

Respondenterna är framträdande personer i HI, varför deras tolkningar och visioner om vad HI kan komma att bli troligtvis visar vilken riktning HI kommer att ta. Respondenternas vision i början av december 2019 om vad HI som organisation eller rörelse kan komma att bli varierar dock mellan dem. Respondent 1 nämner som följer:

Jag kanske kan börja med att säga det att visionen är inte vad hållbart initiativ ska bli, utan det är att vi ska försöka hjälpa till att lösa det som behöver göras för att ha en hållbar värld att leva i och då är det egentligen på ett sätt, det bästa skulle ju vara att Hållbart initiativ inte skulle behövas. Så det är lite svårt att svara på den frågan, men så länge det behövs så är det bra att hållbart initiativ är så stora som möjligt för att få så mycket genomslag som möjligt. Så därför har jag väl en vision om att vi fortsättningsvis kan växa och få ännu mera genomslag. Men det är inte det som är visionen vad det ska bli av hållbart initiativ, det är som underordnat (Respondent 1).

Respondent 3 i sin tur har en lite annan synvinkel och hävdar att HI:s organisation troligtvis kommer att förändras på något sätt, men fortsätter att påpeka att den platta organisationen med ”talespersonsuppgiften” är en form av signifikativ för HI som HI ska bevara. Respondent 4 å sin sida har en vision och förhoppning om mera samarbete över landsgränserna och att HI givetvis ska bli det största partiet. Hen påpekar dock frågande att ”[d]et är väl dit man siktar?”. Därtill lyfter hen fram att det skulle vara roligt ifall man under HI skulle kunna starta föreningar runt om i Norden och samarbeta med andra partier i Norden. Vidare nämner hen lite osäker att det är det man måste sträva efter, dvs. att inleda ett större samarbete mellan gröna och hållbara partier runt om i Norden. Med HI:s placering på Åland mellan Finland och Sverige i åtanke framhåller hen att det skulle vara roligt att verka som knutpunkt.

Om visionen menar respondent 5 i sin tur att det är HI:s ”10 000 dollars fråga”. Det är något de inom HI funderar på, dvs. vad som händer i organisationen i.o.m. att de har en lagtingsgrupp och en minister i landskapsregeringen och på vilket sätt de fortfarande ska ge ”näring” ”[...] till varandra i det som vi ändå kallar för en folkrörelse”. Hen upplever nämligen att det är mycket viktigt oberoende av deras lagtingsgrupp och deras medverkan i landskapsregeringen. Hen poängterar att det är

där det sker viktiga ”saker” men att det inte får leda till att det överskuggar folkrörelsen. Hen anser att det är folkrörelsen som har det breda mandatet och att det är där det viktiga i samhället sker. Jag ställde en följdfråga av respondent 5: ”[o]m ni [HI] vill kalla HI för en rörelse?”. På det svarar respondent 5 ”ja”, och förklarar vidare att de i vissa sammanhang benämner sig som parti för att andra ska förstå vad det är frågan om. Intern kallar de sig dock för rörelse, eftersom de vill vara en folkrörelse. Hen nämner att de i symbolisk mening vill bygga en revolution där de vill förändra samhället och ”[...] driva samhället i en viss riktning”. Hen anser att utgångspunkten ska vara i folkrörelsen istället för att i första hand vara i ett lagtingsmandat eller i en medverkan i landskapsregeringen.

7. Resultat

7.1 Hållbart initiativs rörelsekaraktär och organisationskaraktär

Det övergripande forskningsproblemet och syftet med undersökningen handlar ytterst om förhållandet mellan spontan rörelse och etablerad organisation. Forskningsobjektet är den nybildade rörelsen och partiorganisationen HI på Åland. I de inledande kapitlen framkom att det behöver finnas någon form av organisering för att nå vissa mål. En av de övergripande frågorna i min undersökning är huruvida HI har en rörelsekaraktär eller karaktären av en etablerad organisation. I enlighet med Etzioni (1966, 9-11) karaktäriseras en organisation av att det finns en arbetsfördelning, ett maktcentrum och personal. Utifrån intervjuerna och dokumenten har arbetet i HI fördelats i de olika råden, och efter valet i oktober 2019 också i lagtingsgruppen. Detta tyder på formell organisering. Arbetsfördelningen i de olika råden är dock inte beroende av särskilda medlemmar eftersom HI vid varje årsmöte väljer dessa.

HI har inget maktcentrum per se men i min analys framkom det, att det ändå finns vissa personers röster som s.a.s. ljuder högre än andra. Det framgick exempelvis av att en av respondenternas idé om att Strategirådet kan ta egna initiativ sedan förverkligades vid årsmötet. Till maktcentrum hör också uppgiften av uppföljning och att utifrån den forma organisationen och förbättra dess verksamhet (Etzioni 1966, 9-11). I analysen framkom det, att det finns ett ”vi” som har flexibiliteten och kan ändra organisationsstrukturen om något eventuellt inte fungerar. Vem dessa är som bestämmer att det inte fungerar kan eventuellt höra till maktcentrum. Organisationer karaktäriseras även av personal (ibid.). På basen av intervjuerna och dokumenten finns de folkvalda i HI, men utöver det har lagtingsgruppen i HI bara en anställd, som är en av initiativtagarna. En vad HI kallar för ”politisk rådgivare”. För själva föreningen har HI alltså ingen anställd. HI är förövrigt en registrerad förening som följer sina föreningsstadgar och föreningslagen. I enlighet med föreningslagen (503/1989) ska en förening ha en styrelse, vilket HI:s Förvaltnings- och ekonomiråd motsvarar. Det betyder att HI:s organisationsstruktur inte strukturellt skiljer sig från andra föreningar.

I de inledande kapitlen nämndes att rörelser bl.a. är platta och informella där såväl rörelsers makt som inflytande förefaller grunda sig på engagemang och där det inte

finns någon tydlig hierarki eller arbetsfördelning (Ahrne & Papakostas 2006, 114). HI fokuserar på att ta till vara engagemang och har ingen uttalad hierarki eller klar arbetsfördelning i sin rådsstruktur. HI har en organisation bestående av olika råd, men personerna i dessa kan bytas ut varje år under årsmötet. I enlighet med Melucci (1984, 824-825) ingår det bl.a. i en social rörelse att kunna skapa och dela en kollektiv identitet bland deltagarna. Utifrån analysen verkar HI skapa och dela den genom det som kallas för ”HI-andan”, vilket i HI:s fall innebär ”[...] den gemensamma förståelsen för vad vi pysslar med, vad som är vårt mål och hur vi gör det [...]” (Respondent 2). Detta stämmer också överens med de frågor som Wettergren och Jamison (2006, 10) lyfte fram i samband med den kollektiva identiteten, via vilken gränserna hos rörelser mot andra rörelser och samhället i allmänhet skapas och omskapas. Det handlar om ett ständigt ifrågasättande av frågor såsom, vilka är vi, vad är vår målsättning och hur ska vi uppnå dem. Det framkom tidigare att till nya sociala rörelser hör bl.a. också nätverkande. I min analys framgick att rekryteringen av kandidater i HI:s fall gått via personliga nätverk och kontakter, och sympatisörer har blivit tillfrågade att komma med i HI.

Begrepp som nämndes i samband med HI:s organisationsstruktur var flexibilitet, anpassning, förändring och ”agil” eller snabbfotad. Det är begrepp som kännetecknar nya sociala rörelser (se avsnitt 2.3). Vidare verkar HI också ha likheter med nya sociala rörelser i enlighet med Saunders (2013, 122-123), som menar att de bl.a. kännetecknas av decentralisering. Det kom nämligen fram i analysen att HI genom sin rådsstruktur har decentraliserat sin makt. Genom sin rådsstruktur verkar HI därtill försöka undvika toppstyrning, professionalisering och onödig byråkrati. På detta sätt decentraliseras makten och respektive råd med sina rådsmedlemmar och sin rådsordförande har rätt att fatta beslut om det som står skrivet i respektive råds egen mandatsbeskrivning, som rådsmedlemmarna själva formulerat när råden bildades. Detta skiljer sig något från moderna rörelser som i enlighet med Freeman (1979, 182) bl.a. förknippas med centralisering och en hierarkisk struktur. En modern rörelse kan också ha en stor medlemskapsbas (Freeman 1979, 168), vilket skiljer sig från nya sociala rörelser som har färre medlemmar (Freeman 1979, 168-169). Vad som kom fram i analysen är att HI vid tiden för undersökningen inte hade särskilt många medlemmar.

I samband med frågan vad HI som rörelse eller organisation kan komma att bli framkom aspekter som har att göra med både en rörlig rörelsekaraktär men också med

en stabil organisation. Det som nämligen kom fram i analysen var att det finns delade visioner. Det som kan kopplas till rörelsekaraktären är visionen om att de med HI vill ha ett genomslag, men samtidigt finns också viljan att HI inte skulle behövas. Ur analysen framgick, utöver det, en vision om att HI vill driva samhället i en viss riktning, men fokus ligger inte på att få mandat i lagtinget eller landskapsregeringen, utan fokus ligger på folkrörelsen. Det har även likheter med diskussionen om namnet, dvs. att ”initiativ” syftar till att HI kanske inte alltid behöver finnas, utan endast tills det HI arbetar för är integrerat. Vid sidan om detta fanns även ett mer organisatoriskt perspektiv där förhoppningen om att bevara den platta organisationen med talespersoner underströks. Det som framkom i analysen och som istället är mer kopplat till den etablerade organisationskaraktären är visionen om att HI ska bli det största partiet. Det finns alltså ingen helt enhällig bild av vad HI organisationsmässigt ska komma att bli, vilket betyder att det ännu verkar vara oklart i vilken riktning HI organisationsmässigt kommer att gå.

Som nämndes i avsnittet om förändring i rörelsers resursmobilisering (2.4) ingår det i medlemskapsorganisationer oftast många medlemmar, som engageras med hjälp av icke materiella incitament och tydliga band mellan organisationen och medlemmen. I denna typ av organisation är det människorna som resurs som är det viktiga. De huvudsakliga företeelserna i denna organisation är agitation, ordentliga medlemsregister, medlemsmöten och medlemsavgifter (Papakostas 2003, 10-11). Utifrån analysen kan HI med sin föreningsstruktur till viss del ses som en medlemskapsorganisation. I enlighet med föreningslagen har de haft ett formellt medlemsmöte (årsmötet i februari 2020) och bör även framöver anordna sådana. Därtill för de medlemsregister och uppbär medlemsavgifter.

En kaderorganisation i sin tur är enligt Papakostas (2003, 11) en koalition av framstående individer, som genom sitt inflytelserika namn, prestige och kontakter samt hjälp från experter kan vinna val. En kaderorganisation behöver resurser i form av röster eller annat istället för medlemmars resurser. I motsats till förut kan dock kaderorganisationens verksamhet numera också ibland grunda sig på medlemskap (ibid.). Utifrån analysen verkar HI vara mer av en medlemskapsorganisation än en kaderorganisation, eftersom HI behövt och behöver medlemmarna och medlemmarna har fått vara med och påverka t.ex. utformningen av HI:s organisation. Något som dock

kan tyda på inslag av kaderorganisation är att HI har kontakter och har haft kontakt med och fått hjälp av personer med koppling till EU-parlamentet.

7.2 Hållbart initiativs resursmobilisering

Den andra övergripande frågan i denna undersökning handlar om HI:s resursmobilisering. Följer rörelsen den trend som Papakostas (2003) diskuterar i sin artikel och som nämndes i inledningen (kap. 1)? Utifrån analysen och i enlighet med diskussionen om förändring i rörelsers resursmobilisering (avsnitt 2.4) fick HI relativt snabbt en fast organisationsstruktur. Relativt snabbt anställde lagtingsgruppen i HI också en deltidsanställd ”politisk rådgivare”. Det verkade dock vara ett medvetet val att hen enbart ska arbeta deltid och endast för lagtingsgruppen, för att i rörelsen bevara kärnan, som är det folkliga engagemanget. Enligt Ahrne och Papakostas (2006, 123) tenderar mera ekonomiska resurser bl.a. göra att arbetet kan drivas av specialister, men i HI:s fall verkar det inte vara fallet, utan efter årsmötet i februari 2020 lades fokus istället på att bygga upp rörelsen.

I avsnittet om förändring i rörelsers resursmobilisering (2.4) nämndes att skillnaden mellan en intressegrupp och en rörelse ligger i vad mobiliseringsresurserna grundar sig på. En organiserad intressegrupp mobiliserar främst med materiella resurser, såsom utrymmen och pengar, som exempelvis kan användas till att anlita avlönad personal, medan rörelser mobiliserar mer med immateriella resurser, såsom med mänskliga resurser (Freeman 1979, 172-173). Som nämndes tidigare kan människor bidra till en rörelse med sina specialiserade resurser, såsom med sin expertis, tillgång till olika nätverk som gör det möjligt att mobilisera andra resurser, och tillgång till olika beslutsfattare som har en betydelse för rörelsen. Människor kan också bidra med sina specialiserade resurser, såsom med sin tid, sitt arbete och/eller deltagande i möten samt sitt engagemang (Freeman 1979, 172-173). Före valet 2019 grundade sig HI:s resurser bl.a. på mänskliga resurser, såsom engagemang i råden, eftersom de inte hade särskilt mycket finansiella resurser. I enlighet med Papakostas (2003, 13) kan det därtill ses som kännetecknande för en medlemskapsorganisation, eftersom många människors begränsade och utspridda resurser däri förs samman. Efter valet fick HI

dock tillgång till utrymmen och partistöd med vilken lagtingsgruppen i HI anlitate en politisk rådgivare. Eftersom HI blev invald får de alltså tillgång till utrymmen och finansiella resurser utifrån, dvs. från staten. Att få resurser utifrån kopplas enligt Ahrne och Papakostas (2006, 122) ihop med nya rörelser.

Vidare tenderar enligt Ahrne och Papakostas (2006, 122-123) initiativtagare till nya rörelser ha tidigare erfarenhet av organisationsverksamhet, vilka de sedan ofta använder vid organiseringen av den nya rörelsen. Vad som kom fram i analysen var att det bland respondenterna finns erfarenheter från andra organisationer och politiska aktiviteter. I anknytning till det framgick exempelvis att det finns erfarenhet av det traditionella sättet att organisera, och att HI därför ville testa något nytt i sin organisering. De nya rörelserna karaktäriseras av professionalitet och att de leds av en välutbildad medelklass som inte är särskilt intresserade av att mobilisera ett större antal människor (Ahrne & Papakostas 2006, 123). Detta skiljer sig dock från HI. Utifrån analysen vill HI nämligen undvika professionalism och i materialavsnittet (5.6) framgår att alla respondenter har framträdande roller i HI, men att deras utbildningsnivå varierar. Utgående från analysen framkom därtill att det inom HI finns intresse för att mobilisera flera människor till HI, både före och efter valet 2019 samt efter årsmötet i februari 2020.

Men som framgått i de inledande kapitlen behöver resurser bli mobiliserade, och för att det ska vara möjligt behövs resurser (Freeman 1979, 173). Vid ansamlandet av resurser kan tillgänglig teknologi spela en roll och den kan påverka möjligheten för resursmobilisering (McCarthy & Zald 1977, 1225). Vad som framkom i analysen är att HI försöker använda sig av smarta och moderna sätt i sin mobilisering, vilket bl.a. innebär användning av "live-streamer" och sociala medier. På basen av intervjuerna och dokumenten visade det sig också att det finns en medvetenhet om att det kan uppstå nya möjligheter att engagera flera människor och att HI är öppna för dessa genom sådant som såväl tekniken, tiden och andra människor kan föra med sig. Vidare framkom att HI till största delen använder sig av tekniken som kanal för kommunikation. Förutom sociala medier, såsom Instagram och Facebook, används nämligen dolda kommunikationskanaler, såsom Facebookgrupper, för den interna kommunikationen inom HI. "gammelmedia har också till viss del använts. Teknologin som möjliggör användningen av bl.a. sociala medier kan alltså ses som en resurs för HI som de använder sig av i sin resursmobilisering.

Michels (1983 [1911]) påpekar de oligarkiska tendenserna som förorsakas av tekniska och strukturella orsaker. Man kunde anta att HI:s struktur p.g.a. inval skulle utvecklas i en riktning av att bli en etablerad organisation, vilket det på basen av min analys även förekom tendenser av. Det som kom fram i analysen var nämligen att det inom HI finns åsikter om att ett för högt antal rådsmedlemmar gör det omöjligt att nå operativitet och att det medför svårigheter med att överhuvudtaget nå ett beslut. I de inledande kapitlen lyftes mer specifikt svårigheter fram kring att sätta en stor organisation i rörelse (Michels 1983 [1911], 51-52). Om det finns många människor i en sådan organisation är det tidsmässigt omöjligt att rådfråga medlemmarna i varje enskild fråga (ibid.). På basen av dokumenten och intervjuerna kom det fram att HI har relativt få medlemmar, men att det ändå finns en medvetenhet kring denna problematik i HI, dvs. att det inte är möjligt att kalla till medlemsmöte för varje beslut som måste fattas. Utifrån analysen verkar dock HI har löst detta genom att särskilt kalla in ”aktiva sympatisörer” och kandidater, som ställt upp, till att fatta beslut om stora frågor, såsom att gå med i förhandlingarna om landskapsregeringen. Utifrån analysen kan dessa ses som ”specialister” i olika frågor. I enlighet med Michels (1983 [1911], 57) stämmer detta därför delvis överens med att det bara är några få medlemmar som fattar de viktigaste besluten i moderna demokratiska partier. Anledningen till att jag skrev ”delvis” beror på att HI, utifrån analysen, diskuterar och fattar andra viktiga beslut på medlemsmöten. Det handlar om beslut om på vilket sätt organisationen ska byggas upp.

Som kontrast till detta och utgående från min analys verkar det också som om HI delvis försöker motarbeta Michels’ järnlag om oligarki bl.a. genom sin resursmobilisering. Det vill säga, genom sociala medier, att medvetet ifrågasätta organisationens uppbyggnad och beslutsfattande och genom att t.ex. istället för att använda de finansiella resurserna till professionalisering använda dem till att bygga upp rörelsen. På basen av analysen kan HI vidare antas motarbeta professionalism genom att se till att de folkvalda, dvs. i lagtinget och kommuner, för talan och att det är medlemmarna som driver engagemang, samt genom det medvetna valet att inte anlita en politisk rådgivare för föreningen och/eller rörelsen. I analysen lyftes dessutom också ett alternativt sätt fram om att det eventuell skulle behövas en ”third line” eller ett ”backoffice” (respondent 2), men att HI vid tiden för intervjun gjorde så att bl.a. lagtingsledamöterna som får lön tar mera ansvar för att ”täcka upp vissa åtgärder”.

8. Avslutande diskussion

Den allmänna problematiken och forskningsproblemet i denna undersökning berör spänningsfältet mellan rörlig rörelse och etablerad partiorganisation, dvs. mellan spontanitet och stabilitet, mellan toppstyrd organisation och platt organisation och mellan professionalism och icke-professionalism. HI verkar delvis representera en kaderbaserad och delvis en medlemskapsbaserad organisation. Därtill verkar HI ha inslag av både organisation och rörelse med en vilja att försöka motarbeta de oligarkiska tendenserna. I analysen framkom att HI framställer sig själva som ”en folkrörelse i partiskrud” (Respondent 2). HI uppfyller de formella kraven och följer den formella strukturen för en politisk förening, men ambitionerna är att i dess innehåll verka som en rörelse.

I början av avhandlingen antogs sociala rörelser befinna sig i ett gränsland mellan spontana protesthandlingar och stabil organisation. Det kunde tänkas vara ett medvetet val att befinna sig i detta gränsland, men olika faktorer såsom omgivningen, deltagarna och andra faktorer kan styra dem i en särskild riktning. Inom HI finns viljan att stanna i gränslandet mellan en rörlig rörelse och etablerad organisation genom beredskap att kunna förändras. Detta verkar göras genom en anpassningsbar rådsstruktur och genom att de medvetet försöker hålla sig borta från toppstyrning, byråkratisering och professionalisering. I analysen framkom uttryckligen att HI hellre vill ses som en rörelse än som ett parti, och begrepp såsom flexibilitet, anpassning och snabbhet tolkar jag vara kännetecknande för HI.

HI passar alltså in i diskussionen som förs om och definitionen av nya sociala rörelser, dvs. att de är eller försöker vara icke-hierarkiska, icke-byråkratiska, demokratiska och flexibla. Det lönar sig dock för HI att vara uppmärksam, eftersom det som nämnts i de inledande kapitlen i nya organisationer enligt Papakostas (2003, 15) inledningsvis tenderar vara centralt med en återgång till människorna, men att det dessvärre tenderar vara kortvarigt. I detta sammanhang är det dock värt att poängtera att denna undersökning enbart baserar sig på information om HI i dess begynnelse, vilket betyder att HI i framtiden kan anta andra former. Som framgått i tidigare kapitel nämner nämligen Papakostas (2003, 15) att exempelvis nya organisationer verkar vara flexibla, men att det främst beror på att verksamheten bygger på icke-mänskliga

resurser och att organisationsstrukturen möjliggör utbyte av medlemmar. Enligt Papakostas (2003, 6) har moderna rörelser kännetecknats av ett avstånd mellan ledare och de ledda. I diskussioner om nya sociala rörelser antas dilemmat som berör avståndet mellan aktiva och medlemmar vara fixat (Papakostas 2003, 6). Verkligheten förefaller dock se annorlunda ut där det uppstått en ny organisationsgräns mellan aktiva och medlemmar, och förändrat medlemmar till sympatisörer (ibid.).

Före valet i oktober 2019 behövde HI resurser från sina medlemmar, sympatisörer och kandidater, såväl finansiellt som engagemangsmässigt. Efter valet behöver HI inte längre medlemmarnas finansiella medel, men ser ändå till att bevara deras engagemang i sin rådsstruktur. Därmed betyder det att HI åtminstone i sin begynnelse inte verkar följa trenden av att frivilliga organisationer, såsom partier, mobiliserar resurser från andra organisationer framom från sina medlemmar. Märkväl att HI huvudsakligen mobiliserade sina resurser från sina medlemmar men att det efter valet också började förekomma resursmobilisering från andra organisationer. Eftersom HI efter valet får finansiella medel, i form av partistöd, och tillgång till utrymmen via staten betyder det alltså att HI:s resursmobilisering kan förändras i framtiden. På grund av sin föreningsbas ser HI ut att vara en medlemskapsorganisation, och särskilt i begynnelsen före valet 2019 eftersom HI då var beroende av människors ansträngningar och resurser.

På basen av min analys och mitt resultat är frågan kring att kunna bevara en rörelsekaraktär och motverka de oligarkiska tendenserna inom HI tydligt något som de i sin verksamhet ständigt behöver ta ställning till och leva med nu och framöver. Utifrån analysen verkar det också vara något som redan görs inom HI. Det framkom nämligen att ett ”vi” inom HI försöker lära sig och identifiera olika utmaningar kring beslutsfattande samtidigt som de jobbar och bygger upp organisationen. Dilemmat och problematiken med spänningsfältet mellan spontan rörelse och etablerad partiorganisation kvarstår, men som nämnts i de inledande kapitlen är det för demokratins skull, trots omöjligheten att uppnå fulländad demokrati, enligt Michels (1983 [1911], 303-304) ändå värt att sträva mot den och i samband med det potentiellt motverka inverkan från oligarkins järnlag. Det som framgår på basen av resultaten i denna avhandling är med andra ord att teorin fortfarande är aktuell.

Michels (1983 [1911], 276 ff.) var inne på att partiorganisationer som blir en del av statsapparaten inte på längre sikt kan frångå att bli en miniatyrkopia av denna. Därför, och som nämndes i de inledande kapitlen, behöver partier i sitt inledande och formativa stadiet vara uppmärksamma på yttre påtryckningar och förändringar. Däremot, och i enlighet med kontingensteorin, behöver en organisationsförändring som anpassas enligt omgivningen nödvändigtvis inte vara till nackdel. Det vill säga, en organisations effektivitet och framgång kan vara ett resultat av hur väl en rörelse eller en organisation anpassar sig efter omgivningen. I enlighet med kontingensteorin, om HI vill bli effektiv och påverka i samhället, kunde det vara ändamålsenligt för HI att förändra sin organisation i enlighet med yttre påtryckningar och övergå till att bli en etablerad organisation. Det är en aspekt som HI organisationsmässigt kan behöva ta ställning till för sin egen långsiktiga fortlevnad. Det vill säga, en fråga att ta ställning till för att HI organisationsmässigt ska vara så hållbar som möjligt.

De flesta gröna partierna har gått igenom en process av organisationsmässig anpassning (Rihoux & Frankland 2008, 280) och det visade sig också finnas tendenser av detta i HI efter valet i oktober 2019. Vidare eftersom fokus i denna avhandling har legat på organisationen förblev några aspekter i vissa avseenden obesvarade eller oklara. Det gäller specifikt vem inom HI som har haft en inverkan på HI:s organisatoriska utformning och/eller som kunnat påverka inom HI.

Under studiens gång framkom det att vissa individer i HI har tidigare erfarenhet av politisk aktivitet och har även mer framträdande roller än andra. I framtiden kunde det vara intressant att studera HI utifrån ”det kognitiva perspektivet” som myntades av Ron Eyerman och Andrew Jamison (Eyerman & Jamison 1991). Med det kognitiva perspektivet ligger nämligen fokus på de enskilda individerna framom kollektivet. Utifrån detta perspektiv ses sociala rörelser som kunskapsproducenter som bl.a. utökar vår kognitiva uppfattning om världen och inspirerar till nya innovationer (Wettergren & Jamison 2006, 27). Detta kan sedan leda till att kunskapsprodukterna institutionaliseras och att individuella aktörer får en ny roll som etablerade intellektuella i samhället. Rörelseorganisationen övergår då samtidigt i institutioner eller upplöses. Aktörerna som nämndes ovan kan utifrån detta perspektiv kallas för rörelseintellektuella (ibid.). Med detta perspektiv skulle vissa aktörer i Hållbart initiativ kanske kunna ses som rörelseintellektuella och bidra till förändring i samhället.

Avslutningsvis kan nämnas att jag påbörjade min studie i ett skede när HI var som mest föränderligt. Av den anledningen var det svårt att veta vad jag skulle ta fasta på. Organisationen förändrades, liksom deras resursmobilisering, struktur och arbetssätt. Det fanns dock även en viss styrka i detta, eftersom jag kunde synliggöra vissa tendenser mitt i händelsernas centrum och även visa på att spänningsfältet mellan rörlig rörelse och etablerad organisation kvarstår trots att rationaliseringsprocessen ser annorlunda ut idag än vad den gjorde tidigare.

Litteratur

Adorno, Theodor W., Else Frenkel-Brunswik, Daniel J. Levinson & R. Nevitt Sanford (1950) *The Authoritarian Personality*. New York: Harper & Brothers.

Ahrne, Göran & Apostolis Papakostas (2002) *Organisationer, samhälle och globalisering: tröghetens mekanismer och förnyelsens förutsättningar*. Lund: Studentlitteratur.

Ahrne, Göran & Apostolis Papakostas (2006) "Kollektivt handlande i rörelser och organisationer". I Åsa Wettergren & Andrew Jamison (red.) *Sociala rörelser – politik och kultur*. Lund: Studentlitteratur, 109-127.

Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.) (2015) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2 uppl. Stockholm: Liber.

Anckar, Dag & Barry Bartmann (2000) *Ett ramverk för ett självständigt Åland*. [Mariehamn:] Sällskapet Ålands Framtid.

Boglund, Anders, Sven Eliaeson & Per Månson (2014) *Kapital, rationalitet och social sammanhållning: en introduktion till klassisk samhällsteori*. 7 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Bowen, Glenn A. (2009) "Document Analysis as a Qualitative Research Method". *Qualitative Research Journal* 9 (2): 27-40.

Broman, Göran Ingvar & Karl-Henrik Robèrt (2017) "A framework for strategic sustainable development". *Journal of Cleaner Production* 140 (1): 17-31.

Corbin, Juliet & Anselm Strauss (2008) *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. 3 uppl. Thousand Oaks, CA: SAGE.

Della Porta, Donatella & Mario Diani (2006) *Social Movements: An Introduction*. 2 uppl. Oxford: Blackwell.

DiMaggio, Paul J. & Walter W. Powell (1983) "The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields". *American Sociological Review* 48 (2): 147-160.

Donaldson, Lex (2001) *The Contingency Theory of Organizations*. London: SAGE.

Etzioni, Amitai (1966) *Moderna organisationer*. Stockholm: Aldus/Bonniers.

Eyerman, Ron & Andrew Jamison (1991) *Social Movements: A Cognitive Approach*. University Park: Pennsylvania State University Press.

Forslund, Magnus (2013) *Organisering och ledning*. 2 uppl. Stockholm: Liber.

Freeman, Jo (1979) "Resource Mobilization and Strategy: A Model for Analyzing Social Movement Organization Actions". I Mayer N. Zald & John D. McCarthy (red.) *The Dynamics of Social Movements: Resource Mobilization, Social Control, and Tactics*. Cambridge, MA: Winthrop Publishers, 167-189.

Föreningslagen 1989/503. *Finlands författningssamling*. Helsingfors: Riksdagen.

Gahrton, Per (2011) *Det gröna genombrottet: mina trettio år med Miljöpartiet*. Stockholm: Carlssons.

Glaser, Barney G. (1965) "The Constant Comparative Method of Qualitative Analysis". *Social Problems* 12 (4): 436-445.

Goffman, Erving (1990 [1956]) *The Presentation of Self in Everyday Life*. [London:] Penguin Books.

Hjerm, Mikael, Simon Lindgren & Marco Nilsson (red.) (2014) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2 uppl. Malmö: Gleerups.

Hjerm, Mikael & Simon Lindgren (2014) "Metod och metod – jag vill ju förstå samhället?". I Mikael Hjerm, Simon Lindgren & Marco Nilsson (red.) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2 uppl. Malmö: Gleerups, 13-27.

- Kvale, Steinar & Svend Brinkmann (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Le Bon, Gustave (1912 [1895]) *Massans psykologi*. Stockholm: Albert Bonniers.
- Lichtman, Marilyn (2014) *Qualitative Research for the Social Sciences*. London: SAGE.
- Lindgren, Simon (2014) "Kvalitativ analys". I Mikael Hjerm, Simon Lindgren & Marco Nilsson (red.) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2 uppl. Malmö: Gleerups, 29-43.
- Lucardie, Paul & Benoît Rihoux (2008) "From Amateur-Activist to Professional-Electoral Parties? On the Organizational Transformation of Green Parties in Western Democracies". I E. Gene Frankland, Paul Lucardie & Benoît Rihoux (red.) *Green Parties in Transition: The End of Grass-roots Democracy?*. England: Ashgate, 3-18.
- McCarthy, John D. & Mayer N. Zald (1977) "Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory". *The American Journal of Sociology* 82 (6): 1212-1241.
- Melucci, Alberto (1984) "An end to social movements? Introductory paper to the sessions on "new movements and change in organizational forms". *Social Science Information* 23 (4-5): 819-835.
- Melucci, Alberto (1996) *Challenging codes: collective action in the information age*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Michels, Robert (1983 [1911]) *Organisationer och demokrati – en sociologisk studie av de oligarkiska tendenserna i vår tids demokrati*. [Stockholm:] Ratio.
- Miles, Matthew B. & A. Michael Huberman (1984) *Qualitative Data Analysis: A Sourcebook of New Methods*. California: SAGE.
- Missimer, Merlina (2015) *Social Sustainability within the Framework for Strategic Sustainable Development*. Diss. Blekinge Tekniska Högskola. Karlskrona: Blekinge Tekniska Högskola.

Missimer, Merlina, Karl-Henrik Robèrt & Göran Broman (2017) "A strategic approach to social sustainability – Part 1: exploring the social system". *Journal of Cleaner Production* 140 (1): 32-41.

Nationalencyklopedin, uppslagsord "kader". Tillgängligt på <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kader>. [Hämtat 4.9.2020].

Nordling, Tone (2007) "Hållbarhetsarbetet fortsätter utan hut" Ålandstidningen 10.12.2007. Tillgängligt på <https://www.alandstidningen.ax/nyheter/hallbarhetsarbetet-fortsatter>. [Hämtat 19.4.2020].

Orre, Johan (2019) "Gallupsuccé för Hållbart initiativ" Nya Åland 22.5.2019. Tillgängligt på <https://www.nyan.ax/ledare/gallupsucce-for-hallbart-initiativ/>. [Hämtat 19.4.2020].

Owton, Helen & Jacquelyn Allen-Collinson (2014) "Close But Not Too Close: Friendship as Method(ology) in Ethnographic Research Encounters". *Journal of Contemporary Ethnography* 43 (3): 283-305.

Panbianco, Angelo (1988 [1982]) *Political Parties: Organization and Power*. Cambridge: Cambridge University Press.

Papakostas, Apostolis (2003) "Mer organisation med färre människor och många organisationer med få frågor - en essä om politiska partier och frivilliga organisationer". *Score Rapportserie* 2003:6. Stockholm: Score. Tillgängligt på https://www.score.su.se/polopoly_fs/1.26555.1320939796!/20036.pdf. [Hämtat 31.10.2019].

Papakostas, Apostolis (2011) "The rationalization of civil society". *Current Sociology* 59 (1): 5-23.

Partilagen 1969/10. *Finlands författningssamling*. Helsingfors: Riksdagen.

Portney, Kent E. (2015) *Sustainability*. Cambridge, MA: The MIT Press.

PRH (2019) *Grunduppgifter om föreningen*. Tillgängligt på <https://yhdistysrekisteri.prh.fi/basicinformation?businessId=3084343-9&timeZone=Europe/Helsinki#fromAdvancedSearch>. [Hämtat 6.3.2020].

PRH (2020) *Fakta om föreningsregistret*. Tillgängligt på https://www.prh.fi/sv/yhdistysrekisteri/yhdistysrekisterin_esittely.html. [Hämtat 6.3.2020].

Raunio, Tapio (2011) "Finland: Moving in the Opposite Direction". I Torbjörn Bergman & Kaare Strøm (red.) *The Madisonian Turn: Political Parties and Parliamentary Democracy in Nordic Europe*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 112-157.

Rihoux, Benoît & E. Gene Frankland (2008) "Conclusion: The Metamorphosis of Amateur-Activist Newborns into Professional-Activist Centaurs". I E. Gene Frankland, Paul Lucardie & Benoît Rihoux (red.) *Green Parties in Transition: The End of Grass-roots Democracy?*. England: Ashgate, 259-287.

Robèrt, Karl-Henrik, Göran I. Broman & George Basile (2013) "Analyzing the Concept of Planetary Boundaries from a Strategic Sustainability Perspective: How Does Humanity Avoid Tipping the Planet?". *Ecology and Society* 18 (2): 5.

Saunders, Clare (2013) *Environmental Networks and Social Movement Theory*. London: Bloomsbury.

Smeds, Nina (red.) (2017) *Rauli Lehtinen berättar om Gröna på Åland*. [radioprogram] Ålands radio och tv, 16.1.2017. Längd: 22:57 min. Tillgängligt på <https://alandsradio.ax/morgon-dag/trettio-ar-sedan-aland-fick-sitt-forsta-grona-parti>. [Hämtat 19.4.2020].

"Storseger för Centern. Hållbart initiativ skrällde – fick två mandat" (2019). *Nya Åland* 21.10.2019, 1.

Suksi, Markku (2005) *Ålands konstitution: En sammanställning av material och tolkningar i anslutning till självstyrelselag för Åland*. Åbo: Åbo Akademis förlag.

Söderlund, Peter (2008) "Partisystemets utveckling på Åland". *Politiikka* 50 (2): 128-138.

Tavits, Margit (2006) "Party System Change: Testing a Model of New Party Entry". *Party Politics* 12 (1): 99-119.

von Kraemer, Maria (2007) ”Åland får nytt parti” Svenska Yle 16.8.2007. Tillgängligt på <https://svenska.yle.fi/artikel/2007/08/16/aland-far-nytt-parti>. [Hämtat 19.4.2020].

WCED (u.å.) *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. Tillgängligt på <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>. [Hämtat 10.3.2020].

Wettergren, Åsa & Andrew Jamison (2006) ”Rörelseforskningens historia och perspektiv”. I Åsa Wettergren & Andrew Jamison (red.) *Sociala rörelser – politik och kultur*. Lund: Studentlitteratur, 9-44.

Wrede, Magnus & Casper Wrede (1982) ”Landstinget som arena för den åländska politiken: partibildningen och valdeltagande” I *Åland i utveckling: Festskrift utgiven av Ålands landsting med anledning av självstyrelsens 60-årsjubileum den 9 juni 1982*. Mariehamn: Ålands landsting, 128-149.

Ålands lagting (2019) *Självstyrelsen idag*. Tillgängligt på <https://www.lagtinget.ax/lagtinget/om-lagtinget>. [Hämtat 22.11.2019].

ÅSUB (2011) ”Lagtings- och kommunalvalet 2011”. *Statistik 2011:7*. Tillgängligt på <https://www.asub.ax/sites/www.asub.ax/files/statistics/lagtingkommunalval2011.pdf>. [Hämtat 12.3.2020].

ÅSUB (2015) ”Lagtings- och kommunalvalet 2015”. *Statistik 2015:7*. Tillgängligt på https://www.asub.ax/sites/www.asub.ax/files/statistics/val_2015.pdf. [Hämtat 12.3.2020].

ÅSUB (2019) ”Lagtings- och kommunalvalet 2019”. *Statistik 2019:7*. Tillgängligt på https://www.asub.ax/sites/www.asub.ax/files/statistics/lagtings-_och_kommunalval_2019_0.pdf. [Hämtat 12.3.2020].

Material från HI:s hemsida

Hållbart initiativ (2019a) *Hållbart Initiativ rotar sig i det politiska landskapet*. Tillgängligt på <https://www.hallbartinitiativ.ax/post/h%C3%A5llbart-initiativ-rotar-sig-i-det-politiska-landskapet>. [Hämtat 2.4.2020].

Hållbart initiativ (2019b) *Välkomna till medlemsträff*. Tillgängligt på <https://www.hallbartinitiativ.ax/post/v%C3%A4lkomna-till-medlemstr%C3%A4ff>. [Hämtat 2.3.2020].

Hållbart initiativ (2019c) *Rådsmedlemmar*. Tillgängligt på <https://www.hallbartinitiativ.ax/radsmedlemmar>. [Hämtat 10.12.2019].

Hållbart initiativ (2019d) *Hållbart initiativ – ett bärkraftigt val* [logo]. Tillgängligt på <https://www.facebook.com/hallbartinitiativ.ax/photos/a.1476235022680822/2062477804056538/?type=1&theater>. [Hämtat 11.12.2019].

Hållbart initiativ (2019e) *Åland är redo: Hållbart initiativs valprogram 2019*. Tillgängligt på https://0e3cf66a-255f-4cea-bf2a-85789cc9977c.filesusr.com/ugd/a3e9fb_847c936a555c45ecbdbc23261f84dfcb.pdf. [Hämtat 25.11.2019].

Hållbart initiativ (2019f) *Våra värderingar*. Tillgängligt på <https://www.hallbartinitiativ.ax/varavarderingar>. [Hämtat 17.12.2020].

Hållbart initiativ (2019g) *Nu kan du bli medlem*. Tillgängligt på <https://www.hallbartinitiativ.ax/post/nu-kan-du-bli-medlem>. [Hämtat 16.10.2019].

Hållbart initiativ (u.å.) *Årsberättelse 2019: Den växande folkrörelsen*. Tillgängligt på https://0e3cf66a-255f-4cea-bf2a-85789cc9977c.filesusr.com/ugd/a3e9fb_46e78276725145adb6b1e4b15100b42f.pdf?index=true. [Hämtat 17.3.2020].

Hållbart initiativ (2020a) *Vårt löfte till Åland*. Tillgängligt på <https://www.hallbartinitiativ.ax/vartlofte>. [Hämtat 17.4.2020].

Hållbart initiativ (2020b) *Vår organisation växer*. Tillgängligt på <https://www.hallbartinitiativ.ax/post/v%C3%A5r-organisation-v%C3%A4xer>. [Hämtat 27.4.2020].

Hållbart initiativ (2020c) *Rådsmedlemmar*. Tillgängligt på <https://www.hallbartinitiativ.ax/radsmedlemmar>. [Hämtat 7.4.2020].

Hållbart initiativ (2020d) *Hållbarhet på riktigt*. Tillgängligt på <https://www.hallbartinitiativ.ax/vadahallbarhet>. [Hämtat 23.3.2020].

Hållbart initiativ (2020e) *Bli medlem*. Tillgängligt på <https://www.hallbartinitiativ.ax/blimedlem>. [Hämtat 16.3.2020].

Hållbart initiativ (2020f) *Sympatisörer*. Tillgängligt på <https://www.hallbartinitiativ.ax/sympatisoerer>. [Hämtat 28.1.2019].

Intervjuer, E-postmeddelanden och telefonsamtal

Respondent 1, 4 december 2019, Mariehamn, Längd: 1:20:53.

Respondent 2, 4 december 2019, Mariehamn, Längd: 58:26.

Respondent 3, 4 december 2019, Mariehamn, Längd: 1:35:07.

Respondent 4, 4 december 2019, Mariehamn, Längd: 1:21:50.

Respondent 5, 5 december 2019, Mariehamn, Längd: 1:32:32.

Respondent 1, e-postmeddelande till Malin Lindholm, 6.5.2020.

Respondent 3, e-postmeddelande till Malin Lindholm, 19.12.2019.

Respondent 5, telefonsamtal till Malin Lindholm, 2.9.2020.

Respondent 1, telefonsamtal till respondent 1, 27.7.2020.

Internt opublicerat material

Hållbart initiativ rf - Organisationsbeskrivning. 14.2.2020. [Internt material].

Hållbart initiativ rf - Verksamhetsplan 2020. 26.2.2020. [Internt material].

Bilaga 1: Följebrev till respondenterna för Hållbart initiativ

En undersökning om Hållbart initiativ som organisation

Hej!

Jag kontaktar Dig på grund av din roll som initiativtagare till Hållbart initiativ och vill höra mig för ifall Du är intresserad av att ställa upp på en intervju i min studie om hållbart initiativ som organisation.

Mitt namn är Malin Lindholm och jag skriver för tillfället min magisteravhandling i sociologi vid Åbo Akademi. Med min undersökning vill jag titta på vad Hållbart initiativ som organisation är just nu och i vilken riktning HI är på väg. Med detta mejl vill jag alltså fråga ifall Du vill medverka i min studie. Om Du ger ditt medgivande vill jag gärna göra en ca 60-90 minuters intervju med Dig vid en lämplig tidpunkt i början av december. Det jag sedan kan erbjuda Dig är ett utifrån perspektiv på Hållbart initiativ. Jag kommer själv inte att ta någon ställning i sakfrågor, utan hålla ett objektiva förhållningssätt.

Handledare för avhandlingen är professor Mikko Lagerspetz.

Vill Du få mer information, tveka inte att kontakta mig eller min handledare:

Malin Lindholm

malilind@abo.fi

+358 50 *****

Mikko Lagerspetz

mikko.lagerspetz@abo.fi

+358 46 *****

Tack på förhand!

Bilaga 2: Intervjuguide

Intervju med initiativtagare/de som varit med från början

Allmän information, (ungefär): *Jag skriver min magisteravhandling om Hållbart initiativ som organisation/rörelse och vill därför ställa några frågor som rör Hållbart initiativ, dess uppbyggnad och resursmobilisering. På basen av detta kan jag ge dig ett utifrånperspektiv på Hållbart initiativ och identifiera vissa frågor ni kan komma att ställas inför. Jag vill poängtera att jag skriver min avhandling i egenskap av egen person/forskare och inte i egenskap av XXX agent. Intervjun spelas in, men endast jag lyssnar och har tillgång till materialet. Allt material, d.v.s. allt du säger, hanteras med försiktighet. När avhandlingen sedan är skriven raderas allt material. Vid resultatpresentationen kan jag inte utlova anonymitet eftersom Hållbart initiativ är känt, men jag skriver min avhandling med hänsyn till dig. Förövrigt, skulle du vara intresserad av att under våren delta i ett feedbackseminarium där vi tillsammans med alla initiativtagare går igenom mina preliminära resultat och du har möjlighet att kommentera och diskutera dem? Och slutligen innan vi börjar med intervjun, har du några frågor?*

Personinformation

- Vad heter du?
- Vad har du för utbildning?
- Vad är ditt yrke?
- Vad är din ålder?
- Är du infödd eller inflyttad Ålänning?
- Vilken roll har du i HI?
- Har du tidigare varit aktiv inom politik eller andra organisationer?

Bakgrundsinformation

- Vad betyder Hållbarhet för dig?
- Vad betyder Hållbart initiativ?
- Varför valde ni att bilda ett nytt parti?
- Vilka rötter har HI?
- Vad är HI:s ståndpunkt?

Organisationens uppbyggnad och sammansättning

- Vad är er målsättning med organisationsformen/-strukturen?
- Med hänvisning till HI:s hemsida. Det står att ”Åland kan bli ett framgångsrikt föredöme i världen”, kan du berätta mer om på vilket sätt? (Gärna konkret. Är det i fråga om organisationsstrukturen, hållbarhetsarbetet, parti?)
- Vad är nytt med Hållbart initiativ?
- Skiljer sig HI som organisation från övriga partier/miljöpartier?
- Hur fattas beslut och vem fattar dem?
- Vad händer just nu inom organisationen?
- Vad är nästa steg i organisationens uppbyggnad?
- Vilka strategier har ni inom HI?
- Har ni tagit inspiration någonstans ifrån? om så, varifrån?
- Samarbetar ni med andra organisationer och eller partier?
- Upplever du/eller har ni haft ett inflytande på andra partier?
- Vilka kommunikationskanaler använder ni er av?
- Hur ser er arbetsdelning ut?

Sympatisörer och medlemmar

- Hur många sympatisörer och medlemmar har HI?
- Vilken roll har medlemmarna, sympatisörerna och initiativtagarna/de som varit med från början?
- Hur rekryterar ni medlemmar och sympatisörer?
- På HI:s hemsida står det att ”Vår rörelse bygger på ett gemensamt engagemang för omställning”. Hur kan medlemmar engagera sig eller visa sitt engagemang i HI?
- Med hänvisning till HI:s hemsida. Det står att ni (HI) ”anser att en framgångsrik rörelse har nya spännande former av mobilisering”. Kan du berätta mer om det?

Hur mobiliseras resurserna?

- Vilka resurser har ni (tillgång till)? (t.ex. utrymme, pengar, medlemmar)
- Varifrån kommer dessa resurser?
- Vem kontrollerar resurserna?
- Hur finansieras HI:s verksamhet?
- Får HI understöd någonstans ifrån?
- Vilka kontakter har ni till andra politiker/företag/media/rörelser?

Ideologifrågor

- Var anser du att HI placerar sig på den politiska vänster-högerskalan? (eller har ni ännu hunnit definiera det?)
- Hur anser du att samhället bäst borde organiseras och styras? Hur ska institutionerna vara utformade?

Avslutande frågor

- Vad är Hållbart initiativ nu och vad kommer HI att bli som organisation/rörelse?
- Mer specifikt, åt vilket håll är organisationen på väg?
- Kom ni fram till något under medlemsmötet 29 november om den interna organisationsstrukturen som vi inte har diskuterat?
- Finns det ytterligare något som du vill tillägga?
- Finns det någon typ av information eller analys du själv anser att HI kan ha nytta av?